

www.bastinaobjave.com

EHLU-L-BEJT, PORODICA BOŽIJEG POSLANIKA

Naslov originala: Ahlul-Bait (The Prophet's Household)

Izdavač: The Ahlul Bait, a.s., World Assembly

Autori: Al-Balagh Foundation

S engleskog prevela: Nataša Amina Jevtović

Prvo izdanje: 1413/1992. godine

UVOD

Bismillahi-r-rahmanir-r-rahim!

“Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijeha odstrani i da vas potpuno očisti”
(Kur’an, 33:33)

Neosporiva je historijska činjenica, koju jednako prihvataju svi muslimani, da se Pečat Božijih Poslanika Muhammed, s.a., na kraju svoje zemaljske misije obratio svojim sljedbenicima sljedećim riječima: “Ostavljam među vama dvije dragocjenosti: Allahovu Knjigu i moje potomstvo, moj Ehlul Bejt. Dok god ih se budete držali, nećete poslije mene nikada zalutati. To dvoje se nikada neće razdvajati jedno od drugog, sve dok mi se ne pridruže kod izvora Kevser u džennetu.”

Članovi Poslanikove porodice, ili kako ih Časni Kur’an naziva, Ehlul Bejt, zvijezde su vodilje islamskog neba. Oni su savršeni uzori u čijem životu su se otjelotvorili svjetlost Islama i učenje Allahovog Poslanika. Oni su upijali Muhammedovo znanje, odrasli u njegovoj kući i slijedili njegove stope, pozivajući ljude Allahovoj Knjizi i podstičući ih da se čvrsto drže primjera koje je posljednji Poslanik dao ljudima. Oni su, kako hadisi kažu: “pratioci Kur’ana i nikada se od njega neće rastaviti,” jer su oni otjelotvorenje svih koncepata, smjernica i vrijednosti koje nam je donio Kur’an. Sam Kur’an kaže o njima sljedeće: “...Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijeha odstrani, i da vas potpuno očisti.” (33:33)

Postoji nekoliko ajeta u Kur’anu, kao i nekoliko hadisa Božijeg Poslanika, izrečeni su isključivo u čast Ehlul Bejta, od kojih ćemo neke navesti u ovoj knjizi radi prosvjetljenja naših čitalaca.

Ko god proučava život članova Ehlul Bejta, odmah će prepoznati važnu ulogu koju su oni imali i velikom zadatku koji su na svojim plećima iznijeli oblikujući sudbinu Islama. Oni su se aktivno trudili da zadrže čisti šerijat i davali sve od sebe da sačuvaju islamsku ideologiju u njenom originalnom obliku. Oni su čak žrtvovali svoj život kako bi zaštitili uzvišene principe i približili ih muslimanskom narodu.

Slavljeni životi članova Ehlul Bejta uvijek su muslimanima bili izvor inspiracije u svakom dobu i na svakom mjestu, utičući na njihovu svijest, obogaćujući njihov napredak i uzdižući njihovo islamsko naslijeđe. Danas su njihovi grobovi mjesta stalnog hodočašća vjernika, koji ih posjećuju čak i iz udaljenih krajeva širom svijeta, kako bi im odali počast i doživjeli duhovno prosvjetljenje. Ukratko, Ehlul Bejt možemo opisati kao okvir koji osigurava jedinstvo muslimanskog naroda i faktor njegovog ujedinjenja.

Ovo sažeto djelo je pokušaj da se predstavne neki aspekti života članova Ehlul Bejta, njihov uzvišeni položaj i uticaj na islamsku historiju i kulturu. Nadamo se da će ova kratka studija o Ehlul Bejtu, njihovom životu, vremenu i učenjima, poslužiti kao vodič našim čitaocima i učiniti da oni iskreno slijede stazu tih blagoslovljenih ljudi.

Mi takođe pozivamo muslimansku zajednicu da zbije svoje redove, okupi se oko tih nosioca svjetlosti i oponaša njihove herojske primjere, hrabro se suprotstavljajući subverzivnim ljudima koji pokušavaju da razdvoje muslimane i posiju među njima sjeme razdora. U ovom

kritičnom momentu, kada muslimanski narod prolazi kroz kritični period u svojoj borbi protiv združenih snaga imperijalizma, cionizma i sličnog, samo nam tačna primjena islamske poruke i iskreno vjerovanje u Božiju pravdu mogu pomoći da hodimo kroz oluju, a takvo nešto nije moguće osim hodom na stazi koju je ucrtao Ehlul Bejt.

Energija muslimanskog naroda treba biti usmjerena prema pozivu Islama, odbrani njegove svetosti i zaustavljanju onih koji se bave sijaanjem sjemenja nereda i širenjem otrova bogohuljenja i sektaštva među muslimanima.

O, sljedbenici velikog Muhammeda, s.a, o zaljubljenici u Ehlul Bejt, ujedinite se u jedno tijelo jer ste jedne vjere. Vaša čast i dostojanstvo neće se ispoljiti ukoliko se ne držite poruke Islama i iskreno primijenite Allahovu Knjigu i hadise Njegovog Poslanika u svom svakodnevnom životu. "I reci: Trudite se! Allah će trud vaš vidjeti, a i Poslanik Njegov i vjernici." (Kur'an, 9:105)

Al-Balagh Foundation

PREDGOVOR

Ehlul Bejt predstavlja svijetle ličnosti koje jednako zavoli i poštuje svaki musliman koji voli posljednjeg Poslanika što ga je Svemogući Bog poslao čovječanstvu i koji iskreno vjeruje u njegovu misiju. Muslimani su znali za ovaj uzvišeni termin, ovu zvijezdu vodilju na horizontu Islama, otkako je Časni Kur'an izgovorio blagoslovljeni epitet kako bi se njime obratio porodici našeg Poslanika sljedećim riječima:

“...Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijeha odstrani, i da vas potpuno očisti.”
(33:33)

Objavljivanje ovog ajeta je bio važan događaj u kontinuitetu Božanske upute, jer je otkrio blagoslovljenu skupinu, pravi put i nepokolebljivu osovinu prema kojoj Allah upućuje vjernike. On je iznio na svjetlost čisti i bezgriješni karakter Ehlul Bejta i prikazao ih kao zamišljenu prethodnicu muslimanskog naroda i dodijelio im u eksplicitnim terminima volju Najmudrijega i Sveznajućega.

Objava je imala značajan uticaj na muslimanski narod u oblikovanju njegove istorije i kulture. Svi islamski naučnici i istraživači se jednoglasno slažu sa ovim gledištem. Niko ne može osporiti činjenicu da Kur'an definiše vodstvo muslimanskog naroda nakon Poslanika, jer Svemogući Allah ne ostavlja ni jedan narod bez vodstva.

Pored pripisivanja ovoj posebnoj eliti atribute čistoće od grijeha i pogreški, nekoliko drugih kur'anskih ajeta ih opisuju još elokventnijim izrazima. Ti ajeti naglašavaju njihovu superiornost nad ostalim muslimanima i predstavljaju ih kao uzore vrline na koje svi jednako treba da se ugledaju kako bi muslimani dostigli uzvišena mjerila prema kur'anskoj filozofiji života.

“Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji (koji je najljepšeg vladanja)...”
(49:13)

Razne knjige iz oblasti islamskih nauka koje su napisane o tako raznovrsnim temama kao što su umjetnost, religija, književnost, filozofija, sociologija, istorija, itd., a koje su napisali naučnici koji pripadaju različitim sferama života i različitim interesovanjima kroz čitavu istoriju islama, sve se slažu o centralnoj ulozi Ehlul Bejta i veličini tog 'blagoslovljenog drveta.' Vjera vjernika se mjeri stepenom njihove ljubavi prema Poslaniku i njegovom Ehlul Bejtu, kao i sa njihovim naporima da propovijedaju o zaslugama ove časne porodice i usađuju ovu Božanski određenu ljubav u srce muslimana. U isto vrijeme, od pravog muslimana se traži da izbjegava one koji su bili neprijateljski nastrojeni prema Poslanikovoј časnoj kući i pričinili im nevolje i žalost. Njihova bliskost sa Poslanikom, zajedno sa njihovim ogromnim znanjem, pobožnosti, pokornosti, moralom, velikim idealima, postojanosti u odbrani prava potlačenih i borbom protiv tiranije i despotizma uz pomoć znanja, a kadkad i uz pomoć sablje ukoliko su ih okolnosti na to primoravale, učinili su Ehlul Bejt jedinstvenom grupom. Svi muslimanski naučnici su jednoglasni da su pored Božijeg Poslanika Muhammeda s.a, njegova kćerka Fatima, njen suprug Ali i njihova dva sina Hasan i Husejn, a.s.,¹ bili ti koje je Allah sačuvao od pogreški i grijehova.

---

¹ “S.a.” je skraćena za arapski izraz sallallahu ‘alejhi ve alihi ve sellem što znači “neka je blagoslov i mir nad njim i njegovom porodicom,” a koristi se isključivo za posljednjeg Božijeg poslanika Muhammeda. “A.s.”, je

Allah je učinio obaveznima ljubav i poštovanje prema njima i opisao ih kao gest zahvalnosti muslimanskog naroda prema njihovom voljenom Poslaniku radi njegovih napora u prosvjećivanju ljudi sa islamskom porukom.

“Reci (ljudima, o Muhammede): ‘Ne tražim za ovo nikakvu drugu nagradu od vas, osim pažnje rodbinske (tj. ljubavi prema mojoj bliskoj rodbini)’. A umnogostručićemo nagradu onome ko učini dobro djelo...” (42:23)

Još jedan znak njihovog uzvišenog statusa je obavezni salavat ili blagoslov koji je Allah odredio Poslaniku i njegovu porodicu za vrijeme pet dnevnih molitvi koje musliman treba da izvršava:

“Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljite mu pozdrav!” (33:56)

Allahov Poslanik je objašnjavajući značenje riječi ‘pozdrav’ koja je spomenuta u Kur’anu poučio muslimane: “Recite: O Allahu, obaspi blagoslovom Muhammeda i njegovu (čistu) porodicu kao što Si obasuo blagoslovom Ibrahima i Ibrahimovu porodicu; Ti si, zaista, hvaljen i slavljen.”

Kur’an naglašava usvišenu poziciju i značaj Ehlul Bejta kako bi potaknuo muslimanski narod da slijedi njihov savršeni primjer, traži od njih uputu i prizna njihovo vođstvo nakon Poslanika Muhammeda. Pridavajući im te osobine, Kur’an je otkrio ideološki i misionarski aspekt njegove univerzalne poruke, pozivajući čovječanstvo da razmišlja i racionalno pristupa misiji ove bezgriješne grupe ljudi kojima je Allah dao status vođa ili imameta. Na narednim stranicama ćemo govoriti o životu i učenju Ehlul Bejta, u svjetlu Časnog Kur’ana i Poslanikovih hadisa, a takođe ćemo citirati hvalospjeve koje su razni učenjaci i pisci posvetili ovom “blagoslovljenom drvetu,” bezgriješnom potomstvu posljednjeg Poslanika Svemogućeg Allaha.

---

skraćena za izraz alejhi/alejha/alejhimī-s-selam, što znači “neka je mir sa njim/njom/njima.” Koristi se isključivo za druge Božije Poslanike i članove Poslanikove porodice.

EHLUL BEJT U ČASNOM KUR'ANU

Časni Kur'an, riječ koju je Svemogući Allah objavio Svom posljednjem i najvećem Poslaniku Muhammedu s.a, je izvor svih božanskih zakona i on daje čovječanstvu savršen sistem života i kodeks lijepo definisanih etičkih vrijednosti. Svaki musliman zna da je obavezan da primjenjuje kur'anska uputstva u svom svakodnevnom životu i da se poziva na njih kada mu je potrebna uputa. Brojni ajeti Časnog Kur'ana ističu uzvišeni položaj Ehlul Bejta, upućujući i podstičući muslimane da se drže njihovog puta. U širem smislu, ti ajeti se mogu klasifikovati na sljedeći način:

1. Postoje primjeri direktnog spominjanja njihovih posebnih naziva kao što su Ehlul Bejt u ajetu o čistoći (âjetu-t-tathîr), ili El-Qurbâ u ajetu o ljubavi (âjetu-l-meveddet). Ponekad ih ajeti indirektno spominju, što je kasnije Božiji Poslanik opširnije objasnio svojim drugovima.
2. Kur'an je takođe zabilježio određene događaje koji se odnose na Ehlul Bejt, naglašavajući njihove zasluge i vrline, i njihovo rješavanje problema predvođenja muslimanske zajednice. Ili ih spominje kolektivno, kao što je slučaj sa ajetom Mubahala, ili osmim ajetom sure Ed-Dahr, ili individualno kao što je slučaj sa ajetom o vilajetu koji ćemo sada navesti: "Vaši zaštitnici su samo Allah i Poslanik Njegov i vjernici koji ponizno molitvu obavljaju i zekat daju dok se klanjaju" (5:55)

Sada ćemo detaljno prostudirati neke od mnogih ajeta koji поближе opisuju uzvišene zasluge i veličinu najbliže porodice Poslanika Muhammeda.

1. Ajet o čistoći (Tathir)

"Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijehе odstrani i da vas potpuno očisti." (33:33)

Svi komentatori Časnog Kur'ana i Poslanikovih hadisa se jednoglasno slažu da se riječi Ehlul Bejt, ili "članovi Poslanikove kuće" koje je Svemogući Allah upotrijebio u Kur'anu, odnose samo na sljedeće četiri osobe, a to su Poslanikova kćerka Fatima, a.s, njen suprug Ali, a.s., i njihova dva sina, Hasan, a.s., i Husejn, a.s.

Veliki komentator Sujuti u svom poznatom tefsiru 'Dur el-Mensur' citira hadis od Taberanija koji prenosi od Umm Seleme da je Poslanik jednom prilikom rekao svojoj voljenoj kćerki Fatimi da pozove svoga supruga Alija i njihova dva sina, Hasana i Husejna. Kada su došli, Poslanik ih je prekrpio ogrtačem i stavljaajući ruku na njih rekao: "O Bože! Oni su rod Muhammedov (druga verzija navodi riječ 'porodica,' ar. al), pa obaspi Svojim blagoslovima i zaslugama Muhammedovu porodicu, kao što si obasuo blagoslovima Ibrahima i njegovu porodicu, Ti si Hvaljen i Slavljjen." Umm Seleme je rekla da je ona podigla ogrtač da bi im se pridružila, ali ga je Poslanik uzeo iz njene ruke i rekao: "Ti si (takođe) na istini."²

---

² Prenosi Tirmizi u djelu 'Menakib Ehlul-Bejt', II tom, str. 308, citirajući Omera ibn Ebi Seleme, Poslanikovog usvojenog sina, koji je rekao: "Ovaj ajet ('Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijehе odstrani i da vas potpuno očisti') objavljen je u kući Umm Seleme. Onda je Poslanik s.a. pozvao Fatimu, Hasana, Husejna i Alija iza sebe, pokrio ih ogrtačem i rekao: "O Allahu! ovo su članovi moje kuće, pa otkloni od njih svaku nečistoću i potpuno ih očisti." Umm Seleme je rekla: "Da li sam ja sa njima, o Allahov poslaniče?" On je rekao: "Ti si na svome mjestu. Tu ti je dobro."

Još jedan hadis koji prenosi Umm Seleme navodi da je Poslanik bio u njenoj kući ležeći na madracu, prekriven ogrtačem iz Hajbera kada je ušla njegova voljena kćerka Fatima, a.s., noseći tanjir u kojemu je bila vrsta hrane el-Hazira. Poslanik joj je rekao da pozove svog muža Alija i njihova dva sina, Hasana i Husejna. Pozvala ih je i dok su zajedno sjeli da jedu, Allah je Poslaniku objavio sljedeći ajet: “Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijeha odstrani i da vas potpuno očisti.” (33:33) Na to ih je Poslanik sve prekrio sa svojim ogrtačem i dižući ruke prema nebu rekao: “O, Allahu! Ovo je moja porodica i moj najbliži rod, udalji od njih nečistoću i učini ih toliko čistim da čistiji ne mogu biti.” Umm Selleme dodaje da Poslanik tri puta ponovio ove riječi a kada je ona podvukla glavu pod ogrtač i upitala: “Da li sam ja sa vama?” a Poslanik je uz gest odbijanja rekao dva puta: “Ti si (takođe) među pravednicima.”³

U mnogim prilikama Poslanik je muslimanima objasnio značenje ovog ajeta i skrenuo im pažnju na njegovu važnost. Ebu Se'id Hudri prenosi hadis Božijeg Poslanika koji je rekao: “Ovaj ajet je objavljen radi pet osoba: mene, Alija, Fatime, Hasana i Husejna. Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijeha odstrani i da vas potpuno očisti.” (33:33)⁴ Hadis koji prenosi Aiša, koja je bila supruga Božijeg Poslanika, takođe potvrđuje pet osoba na koje se misli u ovom ajetu. Ona kaže: “Jednom je Poslanik došao zavijen u ogrtač od crne dlake. Nakon nekog vremena, ušao je Hasan i on ga je uzeo pod ogrtač, a zatim je došao Husejn i pridružio im se pod ogrtačem. Uskoro je njegova kćerka Fatima došla i on je i nju uzeo pod ogrtač, a zatim je ušao Ali i on je takođe uveden pod ogrtač. Kada se svih petoro skupilo pod ogrtačem, Aiša kaže da je Poslanik proučio (ajet o čistoći) kao daljnju potvrdu o časti Ehlul Bejta, jer je već bio objavljen ajet koji se odnosi na ovih petoro bezgriješnih: “Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijeha odstrani i da vas potpuno očisti.”⁵ Još jedan poznati hadis koji se odnosi u islamskim djelima, kaže da je Poslanik nakon objavljanja ovog ajeta, kada bi prolazio pored kuće svoje kćerke Fatime, a.s., idući u džamiju na jutarnju molitvu, pozivao: “Na molitvu, o porodico Poslanikova, na molitvu! Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijeha odstrani i da vas potpuno očisti!”⁶ Eto kako Časni Kur'an govori o Poslanikovoј porodici, a.s., i jasno ističe njihove bezgriješne lične osobine, koje su daleko od nečistoće, neposlušnosti, greške, grijeha i ličnog kaprica. Njihov karakter i ponašanje su model savršenstva koji muslimani treba da oponašaju. Kur'ansko naglašavanje njihovog časnog statusa i uzvišene pozicije treba da podstakne muslimanske narode da slijede njihove svijetle primjere i da se nakon Poslanika pozivaju na njihovo mišljenje kada traže informacije i uputstva koja se tiču Božanskih zakona i njihovih odrednica. Samo prema njima se muslimanski narod okreće u potrazi za praktičnim kriterijumima Islama i na njih se poziva u stvarima koje se odnose na razlike u idejama, stavovima i mišljenjima. Brojni kur'anski ajeti dokazuju ove činjenice i ne ostavljaju nikoga da sumnja u vođstvo Ehlul Bejta nakon Allahovog Poslanika s.a.

³ Ovo se navodi u djelu ‘Gajetu-l-Meram’ a citira se od Abdullaha ibn Ahmeda ibn Hanbela, preko tri prenosioca citirajući od Umm Seleme, a takođe su u ‘Tefsiru’ El-Sa'lebija, ibn Merdevaja i Hatib citirajući od Ebi Saida Hidrija prenijeli isto ranije spomenuto značenje sa nekim jezičkim razlikama. Isto se prenosi i u djelu ‘Gajetu-l-meram’, citat od Abdullaha ibn Ahmeda, na osnovu autoriteta njegovog oca koji je citirao od Umm Seleme (vidjeti djelo ‘El-Mizan fi tefsiri-l-Kur'an’ od Taba'taba'ija, komentar ajeta o čistoći).

⁴ Ovaj hadis prenose Ibn Džerir Tabari, Ibn Ebi Hatam i Taberani, citirajući Ebu Saida Hidrija. Takođe se u djelu ‘Gajetu-l-meram’ prenosi citat od Sa'lebija u svom ‘Tefsiru’, Ibn Merdevaja i Bejhikija u svom ‘Sunenu’, sa autoritetom Umm Seleme.

⁵ O ovome se slažu Buhari i Muslim u djelu ‘Es-Sahihejn’, gdje se citira A'iša. Ovo tvrdi i Zamahšeri u djelu ‘Et-Tefsiru-l-Keššaf’, u komentaru ajeta ‘Mubahala.’ Takođe, vidite djelo ‘Gajetu-l-maram.’

⁶ Ibn Mardavaja, oslanjajući se na autoritet Ibn Ebi Šejbeta, Ahmeda i Tirmizija. Takođe, Tabarani i Hakim, ispravljeno; za ostale detalje vidite djelo ‘El-mizan fi tefsiri-l-Kur'an.’

Poslanikova svakodnevna jutarnja praksa zaustavljanja kod kuće njegove kćerke Fatime i oslovljavanja njene kuće sa riječima Ehlul Bejt značila je da je on muslimanima praktično objašnjavao ajet o čistoći. Poslanik je ukazivao muslimanskom narodu na važnost njegove porodice, da bi je oni voljeli, slijedili i pokoravali joj se, te da bi tako bili zaštićeni od lutanja. Taberani citira sljedeće riječi od Ebi Hamra koji je bio svjedok Poslanikove svakodnevne prakse: “Šest mjeseci sam redovno viđao Allahovog Poslanika kako prilazeći vratima Alija i Fatime izgovara sljedeći ajet: ‘Allah želi da od vas, o porodicu Poslanikova, grijehe odstrani i da vas potpuno očisti.’”⁷

Čuveni naučnik Fahrudin Razi, u svom poznatom komentaru ‘Et-Tefsir El-Kebir’, komentarišući ajet ‘Naredi čeljadi svojoj da obavlja molitvu i istraj u tome...’ (20:132), kaže da je nakon njegovog objavljivanja Poslanik uobičavao odlaziti do Alija i Fatime svakog jutra i pozivati ih na molitvu. To je on činio mjesecima.” Hammad ibn Seleme, citirajući Alija ibn Zejda, a uz autoritet Enesa, takođe je prenio identičan hadis.⁸

Odatle je iz navedenih dokaza jasno da Poslanikova svakodnevna praksa da se zaustavi ispred kuće svoje kćerke Fatime, a.s., i da se obraća njenim ukućanima sa riječima Ehlul Bejt, nije bila bez razloga. U stvari, on je objašnjavao značenje riječi Ehlul Bejt i praktično tumačio muslimanima ajet o čistoći i na koje se tačno osobe on odnosi. Da budemo precizniji, on je muslimanima naglašavao značaj njegove porodice i njenog vođstva nakon njega da bi ih oni voljeli, pokoravali im se i slijedili ih.

Prije nego što nastavimo dalje, nužno je da razjasnimo bilo kakvu sumnju koja se može javiti u mislima naših čitalaca, a to je da ovaj ajet može uključivati i supruge Božijeg Poslanika – kako to neki pogrešno tumače. Činjenica je da to apsolutno nije tačno, jer je kristalno jasno iz naše prethodne diskusije da se ovaj ajet isključivo odnosi na pet osoba koje smo spomenuli, od kojih su četiri muškarci, izuzimajući Poslanikovu kćerku Fatimu, a.s., Pored toga, jasno je iz korišćenja muškog roda u ovom ajetu – jasno onima koji su upoznati sa arapskim jezikom – da riječi ‘ankum’ i ‘jutahhirekum’ sa značenjem ‘od vas’ i ‘da vas očisti’ koje Kur’an koristi, označavaju rečene osobe od kojih su većina muškarci. Da se Allah obraćao Poslanikovim suprugama, kao što to neki krivo tumače, onda bi Kur’an, najveće remek-djelo arapskog jezika, sigurno bio upotrijebio ženski rod ‘ankunne’ i ‘jutahhirekunne’ umjesto muškog roda, jer su one u većini.

Odatle je jasno da ovaj ajet predstavlja jasnu sliku u mislima o pravim ciljevima Allahove Knjige. Naglašavajući čistoću i bezgriješno vođstvo nepokolebljive osovine zvane Ehlul Bejt, on nastoji da izgradi veliku zgradu muslimanskog društva na toj čvrstoj osnovi čistoće i vrline.

---

⁷ ‘Džami’u-l-usul’, IX tom, str. 156, citat iz Tirmizijevog ‘Sahiha’, na osnovu autoriteta Enesa ibn Malika, koji je rekao da je Allahov Poslanik uobičavao da prođe pokraj Fatimine kuće kada bi išao na jutarnji namaz nakon objavljivanja ovog ajeta, tokom nekih šest mjeseci, i pritom govorio: “Na molitvu, o ljudi Ehlul Bejta! Allah želi da od vas, o porodicu Poslanikova, grijehe odstrani i da vas potpuno očisti.” Ovo takođe prenosi Hakim u svom djelu ‘El-Mustedrek’, III tom, str. 58, ispravljeno.

⁸ Takijuddin Ahmed ibn Ali Mikrizi (umro 845. godine poslije hidžre), ‘Fadil Ali-l-bejt’, str. 21.

2. Ajet o ljubavi (meveddet)

“...Reci (ljudima, o Muhammede): ‘Ne tražim za ovo (prenošenje Objave) nikakvu drugu nagradu od vas, osim pažnje rodbinske (ljubavi prema mojoj bliskoj rodbini).’⁹ A umnogostručićemo nagradu onome ko učini dobro djelo...” (42:23)

Božiji Poslanik s.a. je eksplicitno rekao muslimanima da se ovaj ajet odnosi na njegov Ehlul-Bejt, odnosno na Alija, Fatimu, Hasana i Husejna, i tražio od njih da im se pokoravaju i nakon njega slijede ove uzorne ličnosti.

Svi komentatori, biografi i sakupljači hadisa jednoglasno tvrde da je Poslanik, objašnjavajući ovaj ajet, rekao da se riječi ‘bliski rođaci’ koje su ovdje upotrijebljene isključivo odnose na njegov Ehlul Bejt odnosno Alija, Fatimu, Hasana i Husejna.

Poznati učenjak Zamahšeri, u svom komentaru Kur’ana ‘Keššaf,’ kaže: “...prenosi se da su idolopoklonici sazvali skup i rekli jedni drugima: “Hoće li Muhammed tražiti od nas da mu damo nagradu zbog toga što nam propovijeda?” Tada je Allah objavio Poslaniku ovaj ajet kao odgovor.” “Reci (ljudima, o Muhammede): ‘Ne tražim za ovo (prenošenje Objave) nikakvu drugu nagradu od vas, osim ljubavi prema mojoj bliskoj rodbini (Ehlul Bejtu).’ A umnogostručićemo nagradu onome ko učini dobro djelo...” (42:23)

Zamahšeri dodaje: “Takođe se prenosi da je po objavljivanju spomenutog ajeta Allahov Poslanik upitan: Ko je tvoja bliska rodbina koju moramo voljeti? Odgovorio je: Ali, Fatima i njihova dva sina (Hasan i Husejn).”

Allama Bahrani, koji se poziva na djelo ‘Musned’ imama Ahmeda ibn Hanbela, koji je kroz lanac prenosilaca i sa autoritetom Sa’ida ibn Džubejra citirao Ibn Abbasa: “Kada su objavljene Allahove riječi: “Reci: Ne tražim za ovo nikakvu drugu nagradu osim ljubavi prema mojoj bliskoj rodbini...”, Allahov Poslanik je bio upitan ko su ti njegovi bliski rođaci prema kojima je ljubav učinjena obaveznom za sve muslimane. Poslanik je odgovorio: ‘Ali, Fatima i njihova dva sina (Hasan i Husejn).’¹⁰

Fahrudin Razi u svom djelu Et-Tefsir El-Kebir, nakon što je citirao naprijed navedeni hadis od Zamahšerija, kaže: “Svjedočim da ‘al’ Muhammeda s.a. sačinjavaju oni čiji su poslovi potpuno povezani sa poslovima Poslanika... A bez sumnje, niko nije bio bliži Božijem Poslaniku od Fatime, Alija, Hasana i Husejna. To je dobro poznata činjenica koju prenose svi

---

⁹ Ovdje moramo napomenuti da smo se prilikom prevođenja ove knjige koristili prijevodom Kur’ana Besima Korkuta, ali smo na mnogim mjestima u zagradi dali engleski prijevod koji su koristili priređivači ove knjige. Iako se Kur’an zapravo ne može prevesti, prihvatamo da postoje bolji i lošiji prijevodi. Evo šta o ovome ajetu kaže Dr Jusuf Ramić, u knjizi ‘Povodi objave Kur’ana’: “Dio ajeta u kome stoji: ‘Kul la es’elukum alejhi edžren illel meveddete fi-l-kurba’ moguće je shvatiti na tri načina: spojeno izuzimanje (istisnaun muttasilun), rastavljeno izuzimanje (istisnaun munkatiun) i treće shvatanje riječi “kurba” u značenju “et-tekarrib illellahi” (približavanje Allahu dželle šanuhu).” Dakle, prema Dr Ramiću, prijevod ovog ajeta bi glasio: “Reci: Ne tražim za ovo nikakvu nagradu od vas, osim da Mu se dobrim djelima približite.” Prevodioci su ovdje kur’ansku riječ “kurba,” čije je doslovno značenje “bliska rodbina,” zamijenili drugom arapskom riječi istog korijena, tj. “tekarrib illellahi” odnosno “približavanje Allahu,” vjerovatno da bi izbjegli spominjanje Poslanikove porodice. Ovdje moramo napomenuti da u arapskom jeziku riječi istog korijena ne moraju nužno imati slično značenje. Na primjer, od korijena dž-m-l dobijamo riječi ljepota, rečenica ali i kamila. Što se tiče riječi ‘meveddet’, njeno doslovno značenje je ljubav. Ista riječ je upotrijebljena u ajetu 30:21 gdje se govori o ljubavi koju Allah stvara između supružnika. (Primjedba prevodioca)

¹⁰ ‘Gajetu-l-Maram’, komentar ovoga ajeta.

lanci prenosilaca, i oni su njegov ‘al’.”¹¹ Dakle, neosporna je činjenica da se riječi Ehlul Bejt i Al Muhammed s.a. odnose samo na Poslanikovu najbližu porodicu, na njegovu kćerku Fatimu, zeta Alija, unuke Hasana i Husejna i nikoga više.

Već smo spomenuli neke primjere Poslanikove ljubavi prema njegovoj porodici. Nema sumnje da je Poslanik veoma jako volio svoje jedino preživjelo dijete, Fatimu.¹² Poznate Poslanikove riječi potvrđuju ovu činjenicu: “Fatima je dio mene, i ko god povrijedi Fatimu, povrijedio je i mene.” Fatima mu je bila toliko draga da je Poslanik s prezirom odbio ponude mnogih bogatih Arapa koji su tražili njenu ruku, i na kraju je udao za sopstvenog rođaka Alija Ibn Ebi Taliba, kojega je lično odgojio.

U nekoliko slučajeva je Božiji Poslanik izdvojio Alijevu superiornost kao i visoki položaj njegovih unuka, Hasana i Husejna. Hadisi takođe potvrđuju njegovu prirodnu naklonost prema Aliju i njegovim unucima, Hasanu i Husejnu. Odatle je dužnost svih onih koji tvrde da pripadaju Poslanikovom ummetu da slijede Poslanikove hadise koje se odnose na njegov Ehlul Bejt. Povrh toga, Sam Allah je naredio muslimanima da to čine, kao što se jasno da vidjeti iz sljedećih ajeta: “Reci (ljudima, o Muhammede): ‘Ako Allaha volite, mene slijedite i vas će Allah voljeti i grijehе vam oprostiti!’...” (3:31); “Njega (Poslanika) slijedite da biste na pravom putu bili” (7:158); “Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju njegovu (Poslanikovu)...” (24:63); “Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor...” (33:21)

Pored naprijed navedenih ajeta, još jedan dokaz superiornosti Ehlul Bejta nad ostalim muslimanima je i blagoslov za Poslanika i njegovu porodicu koji vjernik izgovara prilikom tešehhuda u svakom od pet dnevnih namaza: “Allahumme salli ‘ala Muhammedin ve ali Muhammed – O Allahu, obaspi Svojim blagoslovima Muhammeda i porodicu Muhammedovu.”

Imam Šafija, velika ličnost koja se smatra za osnivača šafijske pravne škole u Islamu, u poznatom hvalospjevu koji je posvetio Ehlul Bejtu nije samo naglasio da je ljubav prema njima sinonim za vjeru, nego je odlučno prekorio one koji su odricali njihovu superiornost: O jahaču, stani na kamenitom tlu Mine, I vikni onima koji su se zaustavili kod Hifa i onima koji se kreću Kada hodočasnici u zoru dođu na Minu,

Krećući se kao talasi Eufrata koji se lome o obalu:

Ako je ljubav prema Muhammedovoj porodici rafđ (krivovjerje), Onda neka džinni i ljudi posvjedoče da sam ja rafđija (heretik).¹³

Muhibuddin Tabari u svojoj knjizi ‘Dahairu-l-Ukba fi Menakib Davi-l-Kurba,’ citirajući Ibn Abbasa, Poslanikovog rođaka i sljedbenika, kaže: “Po objavljivanju ajeta o ljubavi, ljudi su upitali Poslanika ko su bili njegovi bliski rođaci koje je trebalo da vole. Poslanik je

¹¹ Ko god je dobro upoznat sa arapskim jezikom posvjedočiće da se riječ “al” ne može interpretirati kao “ummet” ili “nas” (ljudi), kako su to predlagali neki kasniji dezinformisani pisci.

¹² Poslaniku s.a. su svi sinovi umrli kao djeca, pa su ga nevjernici nazivali “kusavim” ili čovjekom bez repa, bez poroda. Ali, Allah dž.š. mu je dao kćerku Fatimu, a.s., koja ga je nadživjela i nastavio njegovu lozu preko nje, te je radi nje objavljena 108. kur’anska sura “Kevser.” U njoj Allah kaže kako je Poslaniku s.a. dao “mnogo dobro” ili “kevser,” odnosno kćerku Fatimu s.a, a “...onaj koji tebe mrzi, sigurno će on bez pomena (tj. bez repa) ostati.” Neki tvrde da su Zejneba, Umm Kulsum i Rukajja zapravo kćeri Hadidže iz prvog ili drugog braka, te da je jedino Fatima zaista Poslanikova kći, stoga pisac za nju koristi riječi “jedino preživjelo dijete.” Oni uzimaju suru ‘Kevser’ kao dokaz za to. Osim toga, zna se da je hazreti Hadidža imala četrdeset godina kada se udala za Božijeg Poslanika i vjerovatnije je da je u prethodna dva braka rodila drugu žensku djecu, te da nije imala vremena roditi toliko djece sa Poslanikom (Prim. prev.)

¹³ Fahrudin Razi, ‘Et-tefsiru-l-kebir’, komentar sure Šura, ajet br. 23.

odgovorio: ‘Ali, Fatima, Hasan i Husejn.’” Ovo takođe prenosi Ahmed u djelu ‘El-Menakib.’¹⁴

Ibn Munzir, Ibn Ebi Hatam, Ibn Merdevaja i Taberani u djelu ‘Mu’džem El-Kebir’ takođe su citirali iste riječi od Ibn Abbasa koje se odnose na ovaj ajet.

Dželaluddin Sujuti prenosi da je Poslanikov stariji unuk, Imam Hasan ibn Ali, a.s., rekao u jednom od svojih govora: “Ja sam iz Ehlul Bejta, a ljubav prema njima je Allah učinio obavezom svakog muslimana.” Zatim je proučio ovaj isti ajet: “Reci: Ne tražim za ovo nikakvu drugu nagradu osim ljubavi prema mojoj bliskoj rodbini.”

Treba primijetiti da Kur’an ne govori o običnim sentimentalnim vezama između muslimanskih zajednica i Poslanikove kuće, nego naglašava duboku i iskrenu ljubav. Pravo iskazivanje ljubavi muslimani najbolje mogu pokazati ukoliko slijede uzvišene primjere koje su postavili članovi Ehlul Bejta, primjenjuju njihovo učenje i uputstva u svakodnevnim postupcima i priznaju ih kao vodiče nakon Božijeg Poslanika.

Kada je ovaj ajet stavljen u Poslanikova usta i kada mu je naređeno da obavijesti muslimane kako on ne želi nikakvu platu ili nagradu za prenošenje Božanske poruke, osim ljubavi prema njegovim najbližim rođacima, Allah je jasno pokazao muslimanima da je lojalnost prema Ehlul Bejtu i prihvatanje njihovog vođstva jedini put prema njihovom napretku i razvoju na ovome svijetu i prema spasenju na budućem.

Samo naglašavanje riječi ‘bliska rodbina’ od strane Svemogućeg Allaha u Časnom Kur’anu i naredba muslimanima koja iz njega slijedi je konkretan dokaz prava Ehlul-Bejta na vođstvo; u protivnom Allah ne bi ni objavio ovaj ajet, niti bi Poslanik naglasio njegovu važnost. Eto kako nas Kur’an na predivan način podstiče na zahvalnost prema Poslanikovom zadatku da nas prosvijetli porukom Islama. Drugim riječima, to znači da ćemo biti smatrani nezahvalnim bijednicima koji ne zaslužuju da se nazovu muslimanima ukoliko se ne držimo puta Ehlul Bejta. Kur’an nam takođe govori da se moramo držati puta Poslanikove porodice i uzeti ih kao modele prema kojima ćemo oblikovati svoj život i ponašanje u skladu sa osobinama kao što su čistoća i besprijekornost.

Stoga je jasno iz različitih tefsira, rivajeta i hadisa, koje smo preuzeli od učenjaka koji su pripadali različitim doktrinarnim pravcima, da je Poslanik bio veoma otvoren kada je tumačio ovaj blagoslovljeni ajet.

3. Ajet o proklinjanju (Mubahala)

“A onima koji se sa tobom o njemu budu raspravljali, pošto si već pravu istinu saznao, ti reci: ‘Hodite, pozvaćemo sinove naše i sinove vaše, i žene naše i žene vaše, a doći ćemo i mi, pa ćemo se usrdno pomoliti i Allahovo prokletstvo na one koji neistinu govore prizvati!’” (3:61) Ovaj ajet se odnosi na događaj koji je obilježio epohu, a koji prenose svi historičari i komentatori; događaj koji je otkrio muslimanima koliko je Poslanikovo potomstvo blisko i drago Uzvišenom Allahu.

Taj događaj, koji je jasno označio uzvišeni status Ehlul Bejta, poznat je u analima islamske historije kao Mubahala ili prizivanje Allahovog prokletstva na one koji neistinu govore. Istoričari i komentatori su ovaj događaj prenijeli na sljedeći način:

---

¹⁴ Muhibbuddin Tabari, ‘Daha’iru-l-ukba fi menakib davi-l-kurba’, str. 25.

Delegacija hrišćana iz Nedžrana¹⁵ je došla Poslaniku Islama da diskutuje o zaslugama svoje vjere. Božiji Poslanik im je iznio argumente koji pokazuju da je Isus, sin Merjemin, bio ljudsko biće i Božiji poslanik, i da je bogohulno smatrati ga Božijim sinom, jer je Uzvišeni Allah vrlo visoko iznad svih sličnih ljudskih karakteristika. Kada je Poslanik opširno i uvjerljivo objasnio problem, a hrišćani i dalje namjerno ostali pri svom lažnom uvjerenju da je vjerovjesnik Isus božanstvo, Allah je objavio spomenuti ajet. Bio je to izazov hrišćanima da se pomole i izazovu Allahovo prokletstvo na onu stranu koja insistira na neistini.¹⁶ Rano sljedećeg jutra, 24. dana mjeseca Zul Hidždžeta, Poslanik je u skladu sa Allahovom naredbom izašao na mjesto sastanka, noseći Husejna u naručju i vodeći Hasana za ruku (sinove naše), dok ga je pratila njegova voljena kćerka Fatima (žene naše) iza koje je došao Ali (mi) noseći barjak Islama. Vidjevši da je Poslanik s.a. bio okružen svojom najbližom porodicom i uvjerivši se da je rekao istinu, jer se inače ne bi usudio da sa sobom dovede najbližu rodbinu, hrišćani su se uzdržali od konfrontacije i proklinjanja i pristali da umjesto toga plaćaju džizju.

Zamahšeri kaže u svojoj knjizi 'El-Kešaf': "Kada je ovaj ajet objavljen, Poslanik je tražio od hrišćana da zazovu Allahovo prokletstvo na onu stranu koja govori neistinu. Hrišćani su se te noći međusobno dogovarali, kada je njihov vođa Abdul Mesih iznio sljedeći stav: "Tako mi Boga, o hrišćani, vi znate da je Muhammed Božiji Poslanik koji vam je donio posljednju poruku od vašeg Gospodara. Tako mi Boga, nijedan narod se nikada nije usudio da izazove Poslanika na proklinjanje a da ga nije zadesila nesreća. Ne samo da će sami propasti, nego će i njihovu djecu dotaći to prokletstvo." Govoreći kako je bolje da postignu kompromis sa Poslanikom, umjesto da izazovu njegovu istinu i propadnu, Abdul Mesih je savjetovao svoju stranu da zaustavi neprijateljstva i zadrži svoju vjeru, ali da se pokore Poslanikovim uslovima. "Dakle, ako istrajete (u konfrontaciji), mi ćemo svi propasti. Ali, ako želite da zadržite svoju vjeru, treba da odbijete (obračun) i ostanete pri svome. Zato sklopite sa čovjekom (Poslanikom) primirje i vratite se u svoju zemlju."

Zamahšeri nastavlja: "Sljedećeg dana, noseći Husejna u naručju, vodeći Hasana za ruku i praćen svojom kćeri Fatimom iza koje je išao Ali, Poslanik je došao na dogovoreno mjesto i čulo se da je rekao (svom Ehlul Bejt): "Kada zazovem Allaha, vi svi recite: Amin." Kada je biskup Nedžrana vidio Poslanika i njegov Ehlul Bejt, obratio se hrišćanima: "O hrišćani, ja vidim da su im takva lica da bi Allah (radi njih) pomjerio planine sa svojih mjesta ako bude htio. Ne prihvatajte njihov izazov na proklinjanje, jer ako to učinite, svi ćete propasti i neće ostati hrišćana na licu zemlje sve do Sudnjeg Dana." Prihvatajući njegov savjet, hrišćani su rekli Poslaniku: "O Ebul Kasime, mi smo odlučili da ne učestvujemo u proklinjanju protiv tebe. Ti zadrži svoju religiju a mi ćemo zadržati našu." Poslanik im je odgovorio: "Ako odbijate (da se održi proklinjanje), onda se pokorite (prihvatite Islam), i primićete ono što muslimani primaju, a pridonosićete onako kako muslimani pridonose."

Kada su hrišćani rekli da nisu imali želju da se bore protiv Arapa, predložili su sporazum tražeći primirje i slobodu da i dalje ispovijedaju svoju vjeru. Zauzvrat su pristali da plaćaju muslimanima godišnji porez koji se sastojao od dvije hiljade odijela, od kojih su jednu hiljadu morali davati u mjesecu Saferu, a preostalu hiljadu u Redžebu, pored trideset gvozdениh oklopa.

Prihvatajući prijedlog, Poslanik je primijetio: "Tako mi Onoga koji drži moju dušu u Svojoj ruci, smrt se bila nadvila nad narod Nedžrana (da su se usudili da prihvate izazov

¹⁵ Delegacija se sastojala od trojice visokih arapskih hrišćanskih vođa, a to su bili Abdul Mesih, politički vođa; El Ejham, koji je bio zadužen za agro-pastoralne poslove, te Ebu Hatam ibn Alkama, koji je bio biskup ili visoki sveštenik.

¹⁶ Ibn Sabag Maliki, 'El-fusulu-l-muhimma', predgovor autora.

proklinjanja). Bili bi pretvoreni u majmune i svinje, a dolina bi izgorila u plamenu. Allah bi uništio Nedžran i njegov narod ne štedeći ni ptice na vrhovima drveća, i prije nego što istekne godina, svi bi hrišćani bili mrtvi.”¹⁷

Nastavljajući svoj komentar ajeta o događaju Mubahala, Zamahšeri je posebno naglasio položaj Ehlul Bejta prenoseći sljedeće riječi Poslanikove supruge Aiše: “On je spomenuo Ehlul Bejt prije nego što je rekao riječi “i mi” kako bi istakao njihov položaj i njihovu bliskost (sa Allahom), i kako bi naglasio njihovu prednost nad “nama” koja bi se za njih mogla žrtvovati... Nema jačeg dokaza od ovoga o zaslugama Ehlu-l-Kisa.¹⁸ To je dokaz istinitosti Poslaničke misije, jer niko, koliko god bio pristrasan, nije zabilježio da su se oni (hrišćani) usudili da prihvate izazov.”¹⁹

Fahrudin Razi u svom djelu ‘Et-Tefsir El-Kebir’ prenosi identičnu izjavu i, nakon što je prenio Zamahšerijeve riječi, dodaje: “Uzmite u obzir da su svi komentatori (Kur’ana) i prenosioci (Poslanikovih hadisa) jednoglasni u pogledu autentičnosti ovog hadisa.”²⁰

Allama Muhammed Husejn Tabataba‘i, poznati moderni komentator, u svom monumentalnom tefsiru Kur’ana pod nazivom ‘Tefsir El-Mizan,’ pozivajući se na ajet “oni kroz koje je Allah prokleo njihove neprijatelje,” kaže da su oni niko drugi do Allahov Poslanik s.a.v.a.s, Ali, Fatima, Hasan i Husejn. On dodaje: “...ovaj hadis su prenijeli svi muhaddisi i zabilježili svi sakupljači (hadisa) u svojim zbiricama, kao na primjer Muslim u svom ‘Sahihu,’ a pored toga su ga potvrdili i historičari. Oduvijek su ga svi komentatori navodili bez ikakve primjedbe ili sumnje, uključujući i tako poznate muhaddise i historičare kao što su Tabari, Ebul Fida, Ibn Kesir, Sujuti i drugi.”

Stoga je u svjetlu naprijed navedene diskusije jasno da su svi komentatori jednoglasno definisali Ehlul Bejt kao Alija, Fatimu, Hasana i Husejna.

Samo njihovo spominjanje u ajetu Mubahala, koji ih čini sredstvom za zazivanje Allaha, jasan je pokazatelj njihovog uzvišenog i posvećenog položaja. Činjenica da je Allah tražio od Svog Poslanika da dovede te čiste ličnosti zajedno sa sobom do dogovorenog mjesta za proklinjanje je još jedan jasan dokaz njihove čistoće. Izazov da se njihovim posredstvom baci Allahovo prokletstvo na Njegove neprijatelje otkriva kako ih visoko cijeni Svemogući Allah. Budući da je konfrontacija bila između istine i laži, dvije direktno suprotstavljene struje, situacija je zahtijevala da vjera bude predstavljena onim najboljim, na čemu je počivala čitava građevina Islama. Niko nije bio vrijedniji da prati Poslanika na Mubahalu, od čijeg je rezultata zavisila sudbina Islama, od njegovog Ehlul Bejta, nosioca baklje upute i vrline. Sam Svemogući Allah, Koji ih je ranije u Kur’anu počastio ogrtačem čistoće, još jednom ih je učinio zvijezdom vodiljom za sve oči dokazujući kroz njih istinitost Islama. Najmudriji je ukazivao muslimanima čija su srca slaba, da se kontinuitet božanske misije neće završiti sa Pečatom vjerovjesnika, nego se nastaviti kroz njegovo bezgriješno potomstvo. Nijedna od njihovih molitvi neće ostati neuslišena i nijedna njihova riječ neće biti utjerana u laž. Čak i planine bi se pomjerile samim njihovim molitvama, kao što su to dobro shvatili hrišćani. Sama ova činjenica je dovoljna da se otklone posljednje preostale sumnje o ovim bezgriješnim ličnostima; rezultat vijekova dvoičnosti koja je odvela mnoge obične ljude sa pravog puta. Sa razilaženjem magle, polako se pojavljuje sve jasnija slika koja pokazuje da je

¹⁷ Ibn Sabag Maliki, ‘El-fusulu-l-muhimma’, predgovor autora.

¹⁸ Termin Ehl-ul-Kisa označava one koji su se okupili sa Poslanikom pod njihovim ogrtačem (el-kisa) kada je objavljen ajet o čistoći. Odnosi se na Alija, Fatimu, Hasana i Husejna, kao što smo već ranije objasnili.

¹⁹ Zamahšeri, ‘Et-tefsiru-l-keššaf’, komentar sure Ali Imran, ajet br. 61.

²⁰ ‘Et-tefsiru-l-keššaf’, komentar sure Ali Imran. Isto se tvrdi u djelu ‘Tefsir es-Sa‘lebi’, gdje se citira od Mudžahida i Kelbija.

upravo ono što smo primili od Ehlul Bejta (učenja, misli, tefsir, hadisi, fikh itd.) onaj čisti i neiskvareni nektar Islama, koji je Poslanik oporučio i koji su članovi njegove kuće iskreno očuvali i prenijeli muslimanima. Kroz njih je Kur'an izazvao neprijatelje Islama i razjasnio za sva vremena da oni koji im se suprotstave nisu ništa drugo do lašci, koji zaslužuju da budu prokleti i kažnjeni. Treba "...Allahovo prokletstvo na one koji neistinu govore izazvati." Da nije bilo radi njihove vječne istine i nepokolebljive čvrstine, Allah im nikada ne bi ukazao takvu čast i Kur'an ne bi govorio o njima koristeći takve blistave riječi. Postoje neki manji lingvistički aspekti ovoga ajeta koje bi trebalo spomenuti. Ovih četvoro (Ali, Fatima, Hasan i Husejn) vrše ulogu dodatka predikatu, a Poslanik vrši radnju kao posesivni član u genitivnoj vezi, kao što se može vidjeti kod riječi "sinove naše," "žene naše" i "mi." Da Poslanik nije poveo Fatimu sa sobom, ljudi bi pomislili da se riječi "žene naše" odnose na Poslanikove supruge, da se riječi "sinove naše" odnose na Fatimu iako je bila žensko, a da se riječ "mi" odnosi samo na njega samoga. Ali, vodeći sa sobom samo ovo četvoro i nikoga drugoga, Poslanik je htio da pokaže muslimanima kako je Fatima najbolji primjer za žene a Hasan i Husejn najbolji primjeri za mladiće, prema riječima Kur'ana koji je na pažljiv način upotrijebio riječ "mi" za Alija, ističući time njegovu bliskost sa Poslanikom i rješavajući pitanje nasljedstva jednom za svagda.

4. Ajet o blagoslovu (salavat)

"Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljite mu pozdrav!" (33:56)

Prethodni kur'anski ajeti su nam otkrili koje osobe predstavljaju Poslanikov Ehlul Bejt, otkrili nam čistoću njihovog karaktera i naredili muslimanima da ih vole i pokoravaju im se. Ovaj ajet se odnosi na pozdrave i salavat (blagoslov), koje je musliman dužan da namjeni Poslaniku i njegovoj porodici za vrijeme pet dnevnih namaza. U ovom ajetu, muslimanima se naređuje da blagosiljaju Poslanika i njegovu porodicu, koja se sastoji od Alija, Fatime, Hasana i Husejna i njihovih pravednih nasljednika. Naglasak na Poslanikovo porodicu u pozdravima je još jedan znak njihovog centralnog položaja nakon Božijeg Poslanika. Tražeći od muslimana da ih uzdižu, Uzvišeni Allah je podsjetio muslimanske zajednice da je On odabrao Ehlul Bejt i dao im ulogu predvođenja muslimanskog naroda.

U svom djelu 'Tefsir el-Kebir,' Fahrudin Razi je komentarišući gornji ajet prenio sljedeći citat od Božijeg Poslanika, kojega su neki njegovi drugovi pitali kako da ga blagosiljaju, pa je odgovorio: "Recite: O Allahu, blagoslovi Muhammeda i Muhammedovu porodicu onako kako Si blagoslovio Ibrahima i Ibrahimovu porodicu; pošalji milost na Muhammeda i Muhammedovu porodicu kako Si poslao milost na Ibrahima i Ibrahimovu porodicu, Ti si Hvaljen i Slavljeno!"

Prije nego što je prenio ovaj hadis, Razi je komentarisao ajet i napisao: "To je dokaz šafijske škole, jer naredba znači obavezu,²¹ dakle, blagosiljanje Poslanika, s.a., je obavezno, makar za vrijeme tešehhuda (tj. svjedočenja za vrijeme molitve), ako ne u drugim prilikama.²² Razi dalje nastavlja: "Ako Allah i Njegovi meleki blagosiljaju Poslanika, zašto je onda potrebno da ga mi blagosiljamo?" On sam daje odgovor: "Kada ga mi blagosiljamo, ne činimo to zbog

²¹ Poznati pravnik, imam Šafi'i, zaključio je da onda kada postoji neka naredba u Kur'anu ili hadisima, onda je njeno izvršavanje obavezno, osim u slučaju da se iz konteksta jasno može vidjeti da se radi o preporučenom djelu.

²² Et-Tefsir El-Kebir, komentar sure Ahzab, ajet br. 56.

toga što su blagoslovi njemu potrebni, jer on već ima Allahove blagoslove, pa mu nisu čak potrebni ni blagoslovi meleka. Ali, kada mi to činimo, mi time slavimo Allaha jer ti blagoslovi izražavaju našu zahvalnost, tako da nam se On smiluje i nagradi nas. Zbog toga je Poslanik rekao, ‘Ko god me jedanput blagoslovi, Allah će na njega poslati deset blagoslova.’” Nije naodmet da na ovome mjestu citiramo poznati katren imama Šafije koji se odnosi na ovu temu:

“O porodico Allahovog Poslanika, ljubav prema vama dužnost je od Allaha, u Kur’anu objavljena. Dovoljno je, kao najveća čast koja vam je ukazana, da ne vrijedi molitva onoga koji vas ne pozdravlja.”

U svom djelu ‘Duru-l-Mensur,’ Sujuti citira Abdur Rezzaka, Ibn Ebi Šejba, Ahmeda ibn Hanbela Abda ibn Hamida, Buharija, Muslima, Ebu Davuda, Tirmizija, Nesaija, Ibn Madžea, Ibn Merdevaja koji su svi prenijeli od Ka’ba ibn Udžra kako je jedan čovjek rekao Poslaniku da je svima jasno kako njega treba pozdravljati, ali ljudi ne znaju kako ga treba blagosiljati. Poslanik je odgovorio: “Reci: O Allahu, blagoslovi Muhammeda i porodicu Muhammedovu onako kako Si blagoslovio Ibrahima i porodicu Ibrahimovu, Ti Si Hvaljen i Slavljjen.” Sujuti je pored ovoga citirao osamnaest različitih rivajeta, sa neznatnim varijacijama koje ističu da blagosiljanje Poslanika treba da uključuje i njegovu porodicu. Isto su prenijeli i sakupljači zbirki ‘Sunen’ i ‘Dževami,’ a takođe i knjige koje citiraju riječi jednog broja Poslanikovih drugova, kao što su Abdullah ibn Abbas, Talha, Ebu Said Hidri, Ebu Hurejre, Ebu Mes’ud Ensari, Burejda, Ibn Mes’ud, Ka’b ibn Amra, i na kraju lično Ali ibn Ebi Talib. Slično se prenosi od Ahmeda ibn Hanbela i Tirmizija, koji su citirali riječi Imama Hasana ibn Alija koji je prenio od Poslanika sljedeći hadis: “Škrtac je onaj koji me, kada mu se spomene moje ime, ne blagoslovi.”²³ Dakle, svi pravници se slažu da je obaveza svakog muslimana da blagosilja Muhammeda, s.a., i njegovu porodicu za vrijeme tešehhuda (svjedočenja)²⁴ prilikom pet dnevnih namaza.²⁵

Analizirajući ovaj ajet, lako otkrivamo pravi cilj koji se nalazi u pozadini ove naredbe, a to je poštovanje Muhammedovog, s.a., čistog potomstva, od kojega je Allah otklonio svaku nesavršenost i grešku, i učinio ga čistim da čistije ne može biti. Poslanikovo insistiranje na njegovom ‘alu’ je još jedan znak muslimanima da oni nakon njega zauzimaju centralni položaj. Nalažući muslimanima da blagosiljaju Ehlul Bejt, Uzvišeni Allah je podsjećao muslimane na njihovo kasnije vodstvo. Drugim riječima, uzimajući ih kao primjere i prihvatajući njihovo vodstvo, muslimani će biti pošteđeni iskušenja i neslaganja. Dakle, jasno je da ih Allah nije spomenuo u salavatu bez razloga. Da nije bilo njihove pravičnosti koja je kroz vrijeme uvijek nanovo potvrđivana i da nije bilo njihovog velikodušnog karaktera kao i sveobuhvatnog znanja, Allah ne bi bio naredio muslimanima da se drže njihovog ispravnog puta i blagosiljaju ih prilikom svake molitve. Sama činjenica da se ovaj blagoslov treba izgovarati svakoga dana, prilikom svakog namaza koji vjernik obavlja, privlači pažnju muslimana i ukazuje im na važnost Ehlul Bejta, što bi trebalo da služi kao stalni podsjetnik da su upravo oni pravi nasljednici Muhammeda, s.a. Ili, da to formulišemo još jasnije, ko god namjerno ili na neki drugi način ignoriše njihov status, nema nikakvog opravdanja, zavarava samog sebe i zalutao je ne sprovodeći Allahovu naredbu.

²³ Fahrudin Razi, ‘Et-Tefsir El-Kebir’, komentar ajeta El-Mubahala.

²⁴ Muhakkik Hilli, jedan od velikih šiitskih pravnik koji je živio u sedmom vijeku poslije hidžre je rekao o tešehhudu: “Obavezno je izgovoriti ga jedanput u namazu od dva rekata, a dva puta u namazima od tri ili četiri rekata. Ako bi se jedno od njih namjerno izostavilo, namaz bi se smatrao nevažećim i neprimljenim. U svakom od tih svjedočenja, obavezno je pet stvari: sjedenje za vrijeme tešehhuda, izgovaranje dva svjedočenja, te blagosiljanje Poslanika s.a. i njegove porodice.”

²⁵ ‘El-Mizan fi Tefsiri-l-Kur’an’

5. Ajet o zaštitnicima (vilajet)

“Vaši zaštitnici su samo Allah i Poslanik Njegov i vjernici koji ponizno molitvu obavljaju i zekat daju (dok se pregibaju).²⁶ Onaj ko za zaštitnika uzme Allaha i Poslanika Njegova i vjernike – pa, Allahova strana će svakako pobijediti.” (5:55-56)

U svom komentaru ‘El-Keššaf,’ Zamahšeri je napisao sljedeće riječi: “Ovaj ajet je objavljen zbog Alija (neka Allah osvjetli njegovo lice) kada ga je prosjak zamolio (za zekat) dok je bio na pregibu u namazu, pa mu je on dao svoj prsten (dok je bio u istom položaju). Izgleda da je prsten bio labav na njegovom malom prstu, jer nije bio s naporom skinut, što bi oštetilo njegov namaz. Ako pitate, ‘Kako može ajet biti objavljen zbog Alija (neka je Allah zadovoljan s njim), kada je glagol u množini?’ Ja kažem: glagol je u množini, iako je subjekat jedan čovjek, jer se tako ljudi ohrabruju da slijede taj primjer i zarade sličnu nagradu, a takođe i da se privuče pažnja vjernicima da budu veoma pažljivi i dobrohotni prema siromašnima, toliko da se dobročinstvo ne odlaže do iza molitve, da se ne odlaže dok se ona ne završi.”²⁷ U knjizi ‘Esbabu-n-nuzul,’ Vahidi citira od Kelbija hadis koji se tiče razloga objavljivanja ovog ajeta i kaže: “Posljednji dio ovog ajeta je u čast Alija ibn Ebi Taliba (neka mu se Allah smiluje) jer je on dao prsten prosjaku dok je bio u pregibu u namazu.”²⁸ Pored naprijed spomenutih učenjaka, mnogi drugi komentatori i sakupljači Poslanikovih hadisa tvrde da je ovaj ajet objavljen u čast Imama Alija i da on svjedoči o jednom važnom događaju.

6. Ajet o objavljivanju (tablig)

“O Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga – ako to ne učiniš, onda nisi dostavio poslanicu Njegovu – a Allah će te od ljudi štititi...” (5:67)²⁹

Možda je najjasniji nagovještaj superiornosti Imama Alije nad muslimanima nakon Poslanika gore navedeni ajet, koji označava presudnu fazu u historiji Božanske objave. Nakon što je stvorio ovaj veliki i predivni svijet, Svemogućí je poslao neprekidan niz poslanika da vode čovječanstvo prema Božijem blagoslovu. Posljednja i najveća veza u tom vječnom lancu bio je Muhammed El-Mustafa s.a.v.a.s, kojemu je povjeren najrazumljiviji kodeks zakona, koji je u stanju da odgovori na potrebe čovječanstva sve do Sudnjega dana. Više nije bilo potrebe za bilo kakvim novim poslanikom. Ali, bez obzira na to, Mudri Stvoritelj ne može ostaviti borbu čovječanstva od više hiljada godina hirovima i kapricima nesavršenih Arapa, koji su proveli veći dio svog života u idolopoklonstvu i grijehu. Zbog toga, kako bi osigurao opstanak Islama i muslimana, Allah je objavio ovaj ajet, postavljajući Imama Alija kao Poslanikovog namjesnika. Istoričari i prenosioci hadisa su ostavili svjedočanstva o ovom velikom događaju. Nakon što je obavljen Oprosní hadž, dok se Pečat vjerovjesnika vraćao prema Medini, odjednom se pojavio melek Džibril, na mjestu gdje su se račvali putevi koji su vodili u razne dijelove Arabije. Primivši Božiju naredbu, Poslanik je stao na mjestu koje se zove Gadir Hum i naredio onima koji su otišli naprijed i onima koji su zaostali iza njega da požure do toga

²⁶ Posljednji dio ovog ajeta glasi “ve hum raki ‘un” a znači “dok su na ruku ‘u,” tj. dok se pregibaju u namazu. Ovo je jedan od mnogih dokaza da je Besim Korkut, čiji smo prijevod Kur’ana koristili u ovoj knjizi, netačno prevodio arapski tekst, jer je u ovom slučaju potpuno izostavio prijevod čitave tri riječi, u kojima je uostalom i cijela poenta ovog ajeta. Ne možemo sigurno znati da li je po srijedi bio propust, ili ili je pak došlo do kasnije redakcije. (Prim. prev.)

²⁷ ‘Et-Tefsir El-Keššaf’, komentar sure El-Ma’ida, ajet br. 55.

²⁸ Vahidi: ‘Esbabu-n-nuzul’, sura El-Ma’ida, ajet br. 55.

²⁹ ‘Ševahidu-t-tenzil’, I. tom, str. 190; Vahidi, ‘Esbabu-n-nuzul’, str. 135; Sujuti, ‘Duru-l-mensur’, II tom, str. 198.

mjesta. Kada se na podnevnom suncu skupio veliki broj ashaba, Poslanik je rekao da je imao da im dostavi veoma važnu poruku. Brzo su skupljena kamilja sjedla kako bi se napravio minber. Penjući se na njega, Poslanik je održao govor tražeći od ljudi da posvjedoče da je on vjerno izvršio poslanički zadatak koji mu je povjerio Svemogući Allah. Skupina je jednoglasno uzviknula: “Svjedočimo, o Allahov Poslaniče!” On je upitao: “Zar ja nemam veći autoritet nad vama od vas samih?,” na šta su oni odgovorili da Allah i Njegov Poslanik znaju bolje. Tada je on rekao: “O ljudi, Allah je moj Gospodar (mevla) a ja sam gospodar (mevla) vjernika.”³⁰

Tada se Muhammed, s.a. sagnuo i podigao ruku Alija ibn Ebi Taliba, a.s., pokazujući ga velikoj skupini i izgovarajući svoje slavne riječi, koje su garantovale nastavljanje Božanskog vođstva: “Kome god sam ja gospodar (mevla), ovaj Ali mu je gospodar (mevla)...”³¹ Tako je on proglasio ove riječi prije nego što je sišao sa minbera i osjetio olakšanje što je ispunio veliki zadatak koji će zaštititi muslimane od skretanja sa pravog puta.

Veliki broj muslimana se sjatio oko Alija ibn Ebi Taliba, a.s., da mu čestita za Božansko naimenovanje. Prema poznatim učenjacima kao što su Zamahšeri i Nesai, prvi čovjek koji je čestitao Imamu Aliju, a.s., i položio mu zakletvu na vjernost (bej‘at) bio je Omer ibn El-Hattab, koji je kasnije postao drugi halifa.

Džibril je ponovo došao sa novom objavom, koja je pokazivala da je Svemogući Allah bio zadovoljan sa Svojim Poslanikom jer je odlično izvršio veliku finalnu misiju čovječanstvu: “...Sada Sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan Sam da vam Islam bude vjera...” (5:3)

Ovaj najvažniji zadatak je osigurao nastavljanje Božanskog vođstva. Pošto je Poslanike postavljao Sam Allah, to je moralo važiti i za nasljednike i povjerioce Poslanika, pogotovo u slučaju Islama, koji je posljednja poruka ljudskom rodu. Svi naučnici i historičari su potvrdili da se događaj na mjestu Gadir Hum zaista desio,³² a pored toga i zbirke hadisa svjedoče da je u mnogim prilikama Poslanik naglasio nadmoć svog rođaka nad svim muslimanima.

7. Sura Insan (Dahr)

“...Oni su zavjet ispunjavali i plašili se Dana čija će kob svuda prisutna biti, i hranu su davali – mada su je i sami željeli – siromahu i siročetu i sužnju. ‘Mi vas samo za Allahovu ljubav hranimo, od vas ni priznanja ni zahvalnosti ne tražimo! Mi se Gospodara našeg bojimo, onoga Dana kada će lica smrknuta i namrgođena biti.’ I njih će Allah strahote toga Dana sačuvati i blaženstvo i radost im darovati...” (76:7-11)

Ovi ajeti Časnog Kur’ana govore o Ehlul-Bejtu, slaveći njihovu nesebičnost i pobožnost. Istorijski događaj na koji se ovi blagoslovljeni ajeti odnose je slučaj kada su Ali, Fatima i njihova dva sina, Hasan i Husejn, neprekidno postili tri dana, a svakoga dana u vrijeme kada je trebalo prekinuti post, neka osoba kojoj je potrebna hrana bi se pojavila, kako to objašnjava osmi ajet, a Poslanikova porodica bi je sa radošću nahranila, dok su sami noćima ostajali bez

³⁰ Hakim Hasakani u djelu ‘Ševahidu-t-tenzil’, I tom, str. 191; Ibn Kesir, V tom, str. 209.

³¹ Za detaljniji opis istorijskog događaja na Gadir Humu pogledajte slavna djela ‘Musned’ Ahmeda ibn Hanbela, I tom, str. 118-119; IV tom, str. 281, 270, 272, 273; V tom, str. 347, 370; ‘Mustedrek’ od El-Hakima, III tom, str. 109; ‘Sunen’ od Ibn Madžea i Hakima Hasakanija, I tom, str. 190-191; ‘Tarih’ od Ibn Kesira, V tom, str. 209, 210, 213.

³² Za detaljniji opis istorijskog događaja na Gadir Humu pogledajte poznate knjige ‘Sunen’ od Ibn Madžea, poglavlje pod nazivom “Zasluge Alija,” te ‘Tarih’ od Ibn Kesira, V tom, str. 209, 210-213.

hrane. Allah je bio toliko zadovoljan velikodušnošću Poslanikovih ukućana da je njihova djela pretočio u ajete Časnog Kur'ana kako bi poslužili kao uputstvo muslimanima. Ovi ajeti ne samo da pokazuju potpunu predanost Poslanikove porodice Allahovoj volji, nego ih takođe prikazuju kao čiste i bezgriješne ličnosti, te njihov obećani ugled i uvažavanje među stanovnicima dženneta. Oni su prikazani kao bezgriješni modeli na koje se treba ugledati, a ko god u muslimanskim zajednicama slijedi njihovu svijetlu stazu, postići će spasenje i biće okupljen u njihovom cijenjenom društvu na Dan proživljenja.

Komentarišući ove ajete u svom djelu 'Keššaf,' Zamahšeri prenosi od Abdullaha ibn Abbasa da su se jednom Hasan i Husejn razboljeli, pa je Poslanik zajedno sa nekim od svojih ashaba posjetio svoje bolesne unuke. On je predložio da se Ali zavjetuje Allahu za zdravlje svojih sinova. Prihvatajući Poslanikov prijedlog, Ali, Fatima i njihova služavka Fida su se zavjetovali da će postiti tri dana zaredom ako dječaci ozdrave. Kasnije su se Hasan i Husejn oporavili i započeli da poste sa svojim roditeljima i služavkom kako bi ispunili zavjet. Ali je od Šam'una, Jevreja iz Hajbera, posudio tri mjerice ječma. Fatima je samljela jednu mjericu i od dobijenog brašna ispekla pet vekni hljeba, svakome po jednu, i postavila trpezu prije nego što je trebalo prekinuti post. U tome trenutku se neki prosjak zaustavio ispred njihovih vrata i rekao: "Es-selamu alejkum, o porodico Muhammeda, s.a. Ja sam jedan od najsiromašnijih muslimana, pa me nahranite, nahranio vas Allah hranom iz dženneta!" Tada su mu oni sa radošću dali svu hranu i krenuli na počinak te noći, ne okusivši ništa osim vode. Ponovo su postili sljedećeg dana, a u sumrak, kada su postavili hljeb ispred sebe da prekinu post, neko siročje je pokušalo na vrata tražeći hranu i oni su ga sa radošću nahranili, ne okusivši ništa već drugi dan. Trećeg dana posta, kada se približilo vrijeme iftara i kada je hrana iznesena, odjednom se pojavio (ratni) zarobljenik i ponovila se ista priča, noć bez ijednog komadića hrane. Zamahšeri nastavlja da je u cik zore Ali došao do Poslanikove kuće držeći Hasana i Husejna za ruke. Kada je Poslanik vidio njihove blijede izraze lica i primijetio da drhte od gladi, izrazio je čuđenje i smjesta ih otrpao do njihove kuće. Kada je u nju ušao, bio je šokiran kada je vidio svoju kćerku Fatimu kako sjedi na serdžadi za namaz, upalih očiju i stomaka zalijepljenog za leđa. Tada je melek Džibril objavio ovu suru uz riječi: 'O Muhammede, Allah ti čestita zbog (žrtvovanja) tvojih ukućana.' Tada je izgovorio suru."³³ Još jedan poznati naučnik, Šejh Fadl ibn Hasan Tabarsi, u svom tefsiru 'Medžme'u-l-Bejan,' nakon što je naveo isti hadis, dodaje: "Ali ibn Ibrahim prenosi od svog oca, koji citira Imama Dža'fera Es-Sadika, uz autoritet Abdullaha ibn Mejmuna, da je Fatima imala (nešto) ječma od kojega je napravljena kaša i postavljena pred njih (da prekinu post). U tom trenutku je došao prosjak i rekao, 'ja sam siromašan čovjek, neka vam se Allah smiluje.' Ali, a.s., je ustao i dao mu jednu trećinu hrane. Onda je došlo siročje i reklo, 'ja sam siročje, neka vam se Allah smiluje.' Ali, a.s., je ustao i dao mu drugu trećinu (hrane). Onda je došao (ratni) zarobljenik i rekao, 'neka vam se Allah smiluje.' Ali mu je dao preostalu trećinu, a da oni, Ehlul-Bejt, nisu ništa okusili i ostali su bez hrane. Tada je Uzvišeni Allah objavio spomenute ajete. Jasno je da je ova sura objavljena u Medini, a kako svjedoči uvaženi naučnik Ebu Hamza Samali, cijela sura je objavljena u čast Alija i Fatime."

---

³³ 'El-Keššaf', komentar sure 'El-Insan.' Fahrudin Razi navodi isti hadis u svom djelu 'Et-Tefsir El-Kebir', citirajući iz 'El-Keššafa.' Vahidi je takođe naveo identičan hadis.

8. Ostali ajeti iz Časnog Kur'ana

Na prethodnim stranicama smo objašnjavali neke ajete Časnog Kur'ana koji ističu Ehlul-Bejt. Pored toga, postoje mnogi drugi ajeti u Allahovoj Knjizi, koji se posebno odnose na Imama Alija, a.s., i na ostale članove ove blagoslovene skupine.

Sjajnoj ličnosti Alija ibn Ebi Taliba nije potrebno predstavljanje ni za muslimane ni za one koji imaju makar površno znanje o Islamu. Ali nije samo bio Poslanikov najbliži rođak, nego ga je Muhammed, s.a., lično odgojio.³⁴ Ali je, dakle, odrastao pod Poslanikovom zaštitom, stičući njegove osobine i ponašanje, iskreno vjerujući u Božansku misiju svog rođaka i zaštitnika, čak i kada je imao samo deset godina. Izrastajući u neustrašivog mladića, Ali je pokazao svoje superiorne sposobnosti kao hrabri ratnik u mnogim bitkama protiv idolopoklonika, i ubrzo mu je povjerena dužnost nošenja Poslanikovog barjaka. Ali je za Islam gotovo potpuno sam dobio bitke na Bedru, Uhudu, Hendeku, Hajberu i Hunejnu itd. uz pomoć svoje blistave sablje. Istorija je za buduće generacije sačuvala hvalu kojom je Poslanik obasuo vrijednosti svog mladog rođaka riječima koje nastavljaju da krase stranice istorije kao vječne medalje i inspirišu čovječanstvo sa najvećim primjerima strpljenja i požrtvovanja. Ali, Poslanik nije bio jedini koji je hvalio Alija, jer je čak i Uzvišeni Allah objavio ajete koji ističu Alijeve vrline, velikodušnost i hrabrost, a iznad svega, sa objavom njegovog hilafeta, Svemogućí je zapečatio proglašenje da je religija baš toga dana postala upotpunjena. Kur'an govori o Alijevom strpljenju, njegovoj veličini spram neprijatelja, njegovoj hrabrosti itd. Ovdje ćemo kao primjere navesti neke od ajeta iz Allahove Knjige.

Postoje mnogi drugi ajeti koji otkrivaju položaj, dostojanstvo i čast blagoslovljenog Ehlul-Bejta, koji se ovdje ne mogu svi navesti zbog nedostatka prostora. Za više detalja, čitaoci se mogu pozvati na obimna djela kao što su tefsiri, zbirke hadisa, istorije, biografije i slično. Prije nego što završimo ovo poglavlje, ukratko ćemo citirati nekoliko ajeta Časnog Kur'ana koji predstavljaju neoborive dokaze o visokom položaju Imama Alija a.s, od kojega je savršeni bio samo njegov rođak, Božiji Poslanik.

1. Svemogućí Allah kaže: "...Tvoje je da opominješ, a svaki narod je imao onoga ko ga je na pravi put upućivao." (13:7) Prenosi se da je Poslanik, kada je objavljen ovaj ajet, stavio ruku na svoje grudi i rekao: "Ja sam onaj koji opominje, a svaki narod ima svog vodiča." Onda je, pokazujući na Imama Alija, a.s., rekao: "Ti si vodič, Ali, i uz tvoju pomoć će vjernici biti upućivani nakon mene."³⁵

2. Svemogućí Allah kaže: "Zar da vjerniku bude isto kao griješniku? Ne, njima neće biti isto (dosl. Zar je vjernik isto što i griješnik? Oni nisu isti.)" (32:18) Sve pouzdane knjige navode da se ovaj ajet odnosi na Alija a.s, vjernika, a opisuje Velida ibn Ukba kao griješnika.³⁶

3. Svemogućí Allah kaže: "Zar je onaj koji želi samo ovaj svijet kao onaj kome je jasno ko je Gospodar njegov, na što se nadovezuje Kur'an kao svjedok njegov... (dosl. kao onaj ko ima jasan dokaz od Gospodara njegova, a Njegov svjedok recituje...)" (11:17) Sujuti u djelu 'Duru-l-mensur,' Fahrudin Razi u djelu 'Et-Tefsiru-l-Kebir' i Muttaki El-Hindi u djelu

³⁴ Prije objavljivanja Muhammedovog s.a. poslanstva, u Meki je vladala ozbiljna epidemija gladi. Pošto je Ebu Talib imao veliku porodicu a male izvore prihoda, Poslanik se ponudio da uzme Alija, a.s., pod svoju zaštitu i odgoji ga, kako bi olakšao breme koje je pritiskalo njegovog amidžu.

³⁵ 'Mustedrek El-Sahihajn', III tom, str. 129; 'Kenzu-l-'ummal', VI tom, str. 157. Pored toga, Tabari u svom 'Tefsiru', Fahrudin Razi u djelu 'Tefsir El-Kebir' i Sujuti u djelu 'Duru-l-Mensur' takođe prenose sličan hadis u svojim komentarima navedenog ajeta.

³⁶ Ovo tvrde Ibn Džerir Tabari, Sujuti u djelu 'Duru-l-mensur', Zamahšeri u djelu 'Keššaf', Vahidi u djelu 'Esbabu-n-nuzul', str. 263, a to se tvrdi i u djelima 'Tarih Bagdad' i 'Er-Rijadu-n-Nadira.'

‘Kenzu-l-‘ummal,’ I tom, str. 251, svi prenose: “Riječi ‘onaj ko ima jasan dokaz’ označavaju Poslanika Muhammeda, s.a., dok riječi ‘njegov svjedok’ označavaju Imama Alija a.s.”³⁷

4. Svemogući Allah kaže: “...Allah je zaštitnik njegov, i Džibril, i čestiti vjernici...” (66:4) Svi vodeći naučnici se jednoglasno slažu da se riječi ‘čestiti vjernici’ ne odnose ni na koga drugoga do na Alija ibn Ebi Taliba.³⁸

5. Uzvišeni Allah kaže: “...i da to od zaborava sačuva uho koje pamti.” (69:12) Nakon što je izgovorio ovaj ajet, Poslanik, s.a., se okrenuo prema Imamu Aliju, a.s., i rekao: “Zamolio sam Allaha da to bude tvoje uho.” Ali, a.s., je rekao: “Nikada nisam zaboravio ništa što sam čuo od Allahovog Poslanika.”³⁹ U djelu ‘Esbabu-n-nuzul’ (Razlozi objavljivanja), Vahidi citira broj prenosioca i sa autoritetom Burejde kaže o ovom ajetu: “Allahov Poslanik je rekao Aliju: ‘Allah mi je naredio da te približim a da te ne udaljavam, i da te podučim tako da ti to učenje sačuvaš, jer je Allah obećao da će dozvoliti da ga ti sačuvaš.’ Tada je objavljen ajet, ‘...i da to od zaborava sačuva uho koje pamti’.”

6. Allah kaže: “One koji su vjerovali i dobra djela činili, Milostivi će sigurno voljenim učiniti.” (19:96) Jednom je Poslanik rekao Aliju: “O Ali, reci: ‘O Allahu, daj mi Tvoj zavjet i postavi ljubav prema meni u grudi vjernika’.” Onda je rečeni ajet objavljen u čast Alija.⁴⁰

7. Allah kaže: “A oni koji vjeruju i čine dobra djela – oni su, zbilja, najbolja stvorenja.” (98:7) Kada je objavljen ovaj ajet, Allahov Poslanik, s.a., je rekao: “O Ali, to ste ti i tvoji sljedbenici (ar. šiiti).”⁴¹

8. Allah kaže: “Zar smatrate da je onaj koji hodočasnike vodom napaja i koji vodi brigu o Svetom hramu ravan onome koji u Allaha i u onaj svijet vjeruje i koji se na Allahovom putu bori? Nisu oni jednaki pred Allahom. A Allah neće ukazati na pravi put onima koji sami sebi nepravdu čine.” (9:19) Svi vodeći islamski naučnici kao što su Tabari, Fahrudin Razi, Sujuti, Nejsaburi itd. tvrde u svojim komentarima ovog ajeta da su se jednom Abbas ibn Abdul Muttalib i Talha ibn Šejba ponosno hvalili pred Alijem ibn Ebi Talibom o njihovim dužnostima; o opskrbli vanju hodočasnika vodom i čuvanju ključeva Kabe. Imam Ali im je odgovorio da je on obavljao molitvu okrenut prema Kabi šest mjeseci prije nego što je iko drugi (osim Poslanika) ikad klanjao i da nije nikada prestao da se bori na Allahovom putu. Tada je Poslaniku objavljen ovaj ajet kao dokaz Alijeve superiornosti nad svim ostalim muslimanima.⁴²

³⁷ Sujuti, ‘Duru-l-mensur’, Fahrudin Razi, ‘Et-Tefsiru-l-Kebir’, komentar spomenutog ajeta; takođe, Muttaki El-Hindi, djelo ‘Kenzu-l-‘ummal’, I tom, str. 251. (Ovdje je opet došlo do dodavanja nečijeg komentara u prijevodu na srpsko-hrvatski, jer je prevodilac svojevrijedno dopisao kako je taj svjedok Kur’an, što Sam Allah nije rekao, prim. prev.)

³⁸ ‘Duru-l-mensur’, ‘Kenzu-l-‘ummal’, I tom, str. 237; Ibn Hadžer Askalani u djelu ‘Fethu-l-Bari’, XIII tom, str. 27; Hejsemi u djelu ‘Medžma‘, IX tom, str. 194.

³⁹ Ovo tvrdi Ibn Džerir Tabari u svom komentaru ovoga ajeta. Takođe i Zamahšeri u djelu ‘Keššaf’, Hejsemi u djelu ‘Medžme‘, Sujuti u djelu ‘Duru-l-mensur’, ‘Kenzu-l-‘ummal’, VI tom, str. 408, i Vahidi u djelu ‘Esbabu-n-nuzul.’

⁴⁰ Zamahšeri u djelu ‘Keššaf’, Sujuti u djelu ‘Duru-l-mensur’, Hejsemi u djelu ‘Medžme‘, IX tom, str. 125, ‘Rijad En-Nadira’, II tom, str. 207, i Ibn Hadžer u djelu ‘Es-Seva’ik’, str. 102.

⁴¹ Prenosi Ibn Džerir Tabari u djelu ‘Tefsir.’ Sujuti u djelu ‘Duru-l-mensur’ dodaje da, kada god bi Ali došao kod Poslanikovih drugova, oni bi govorili: “došao je najbolji od ljudi.” Takođe, djelo ‘Es-Seva’iku-l-muhrika’, str. 96, i ‘Nuru-l-ebzar’ od Šablandžija, str. 70. i 101.

⁴² Djela ‘Esbabu-n-nuzul’ i ‘Ed-Duru-l-mensur’.

EHLUL-BEJT U POSLANIKOVIM HADISIMA

Proučavajući Poslanikove hadise, njegovo svakodnevno ponašanje i njegov odnos sa Ehlul-Bejtom, čiju čistoću potvrđuje sam Časni Kur'an, shvatamo da su Ali, Fatima i njihova dva sina, Hasan i Husejn⁴³ bili izabrani za jedinstvenu ulogu i misionarsku dužnost za oblikovanje istorije muslimanskih zajednica. Poslanikovo često naglašavanje ove četiri svjetiljke nije bilo bez smisla, niti je to bilo samo emotivno ponašanje prema njegovoj porodici. U stvari, on je samo ispunjavao Allahovu naredbu da pripremi i uputi muslimane da prihvate njihovo vođstvo, nakon njegovog konačnog odlaska.

Prvi korak koji je Poslanik učinio prema zvaničnom ustoličenju blagoslovljene porodice bilo je vjenčanje njegove kćerke Fatime, a.s., za njegovog voljenog rođaka Alija ibn Ebi Taliba, a.s., po naredbi Svemogućeg Allaha. Tako je zasađeno blagoslovljeno 'drvo' koje će kasnije proširiti svoje grane nad muslimanima i njihovim istorijskim napretkom.

Poslanikov ashab Enes ibn Malik prenosi da je povodom ovog sudbinskog braka Poslanik, s.a., rekao Aliju a.s.: "Allah mi je naredio da te oženim Fatimom za četiri stotine (miskal, skoro dvije hiljade mjera) srebra, da li ti prihvataš?" Ali, a.s., je odgovorio potvrdno. Poslanik, s.a., je rekao: "Neka vas Allah spoji, učini sretnim, blagoslovi vas i donese kroz vas mnogo dobra." Komentarišući ove riječi, Enes je dodao: "Tako mi Allaha, zaista je On donio kroz njih mnoga dobra."⁴⁴

Prenosi se da je za vrijeme ozvaničenja braka Poslanik tražio da se donese voda i, nakon što je uzeo abdest, poprskao je preostalom vodom Alija i Fatimu i rekao: "Bože, blagoslovi ih njihovim potomstvom."⁴⁵

Istorija i hadisi potvrđuju da je Poslanik odbijao sve one koji su tražili Fatiminu ruku, čak i neke svoje bliske drugove i bogate Kurejšije, uz riječi: "Naredba (od Allaha) o njenom vjenčavanju još nije objavljena."⁴⁶ Poslanikovo odbijanje da uda svoju voljenu kćerku za makar koga u Arabiji i kasnija Božija odluka u korist Alija, jasan je dokaz uzvišenog položaja Ehlul Bejta i časnih namjera koje je Poslanik imao za dobro muslimanske zajednice kroz svoju blagoslovljenu porodicu. Blistavo svjedočanstvo o njihovoj čistoći koje je kasnije iznio Kur'an i objasnio Božiji Poslanik dalji su dokazi za ove činjenice.

Sada ćemo navesti neke hadise o Ehlul Bejtu, koje bacaju svjetlo na dubinu i pravi cilj božanske brige za izgrađivanje ove blagoslovljene porodice, čijim je članovima bio povjeren zadatak predvođenja muslimana i njihovog izbjavljanja iz zamki, pa su postali osnovna tačka oko koje se oni okupljaju.

Toliko je duboka bila Poslanikova ljubav prema njegovoj jedinoj kćerki Fatimi, njenom suprugu Aliju koji mu je takođe bio voljeni rođak – Poslanik je Alija nazivao svojim bratom –

⁴³ Prenosi Taberani u djelu 'El-Mu'džem El-Kebir' ('Musned' Imama El-Hasana a.s, I tom, str. 125, rukopis sačuvan u biblioteci Ed-Dahirija u Damasku). Doslovan tekst od Taberanija takođe citira El-Hejsemi u svom djelu 'Medžme'u-l-seva'id', IX tom, str. 168. Ovo takođe citira Tabari u djelu 'El-Menakib', str. 25. On kaže: "Ahmed tvrdi u djelu 'El-Menakib' a Sujuti u djelu 'Ihja-ul-mejit' nakon komentarisanja ovog ajeta da je Poslanik označio svoju blisku rodbinu kao Fatimu i njena dva sina." Ovo se takođe tvrdi u djelu 'El-Fusul el-muhimma fi ahvali-l-e'imma', str. 29.

⁴⁴ Muhibbuddin Tabari: "Dahi'iru-l-ukba fi menakib davi-l-kurba", str. 30.

⁴⁵ Abdullah ibn Muhammed ibn Amir Šabravi Šafi'i, 'El-Isaf bi hubbi-l-ešref', str. 21, djelo je štampala Al-Adabiyyah Press iz Egipta.

⁴⁶ 'Daha'iru-l-ukba fi menakib davi-l-kurba', str. 30.

i potomcima tog blagoslovljenog braka koje je Poslanik nazivao svojim sinovima, da o tim riječima svjedoči i Časni Kur'an: "A onima koji se s tobom o njemu budu raspravljali, pošto si već pravu istinu saznao, ti reci: 'Hodite, pozvaćemo sinove naše i sinove vaše, i žene naše i žene vaše, a doći ćemo i mi...'" (3:61)

Kao što smo već rekli u uvodnom poglavlju ove knjige, svi komentatori jednoglasno tvrde da riječi 'naši sinovi' kako ih ovdje koristi Časni Kur'an jasno ukazuju na Poslanikove unuke, Hasana i Husejna, dok se riječi 'naše žene' odnose na njegovu kćerku Fatimu a 'mi' na njegovog rođaka i zeta Alija. Pored toga, istorija svjedoči da su svi biografi zapisali kako niko drugi nije pratio Poslanika u ovom poznatom događaju poznatom u istorijskim analima pod nazivom Mubahala, do ove četiri osobe – njegov Ehlul Bejt.

Postoje mnogi drugi primjeri kada je Poslanik nazivao svoje unuke 'svojim sinovima' kako bi muslimanskoj zajednici naglasio njihovu važnost, od kojih ćemo neke ovdje navesti: "Allah je izveo potomstvo svakog Božijeg Poslanika iz njegovih bokova, dok je postavio moje potomstvo u bokove ovoga (čovjeka)" – pokazujući na Alija.⁴⁷

On je uobičavao da pomiluje Hasana i Husejna uz riječi: "Svi sinovi pripadaju svojim očevima jer se njihovo srodstvo veže za njihovog oca, osim Fatiminih sinova, jer sam ja njihov otac i njihovo srodstvo." Ovo je citirao Ahmed ibn Hanbel u djelu 'El-Menakib'.⁴⁸

Iz hadisa Božijeg Poslanika saznajemo da je Ehlul Bejt sklonište muslimana koje se nikada ne odvaja od Kur'ana. Naglašavajući da se oni nikada ne odvajaju od Kur'ana, Poslanik je otkrivao njihovu ideološku misiju u predvođenju muslimanske zajednice prema Allahovim zakonima. Drugim riječima, on je jasno pokazivao muslimanima da se Božija Knjiga ne može potpuno razumjeti ni pravilno protumačiti bez uputstva izabrane kuće, čiji su članovi zapravo bili svjedoci postepenog odvijanja ove najveće objave za čovječanstvo, i on ih je lično pripremio za zadatak koji je bio pred njima. Poznati hadis pod imenom 'Sekalejn' (dvije dragocjenosti, Kur'an i Ehlul Bejt) koji priznaju muslimani svih političkih i doktrinarnih škola dokazuje ove činjenice. U nastavku ćemo navesti taj hadis citirajući neke autentične izvore koje su zabilježili njegovi prenosioci:

1. Hadis o dvije dragocjenosti (Sekalejn)

"Došao mi je poziv (od Allaha) i blizu je trenutak da mu odgovorim (tj. da umrem). Ostavljam među vama dvije dragocjenosti: Knjigu Svemogućeg Allaha i moje potomstvo; Allahova Knjiga je (kao) uže koje se proteže od nebesa do zemlje, a moje potomstvo je Ehlul Bejt. Milostivi me je obavijestio da se to dvoje neće razdvajati sve dok mi ne dođu kod Izvora (tj. Kevsera u džennetu). Upozoravam vas da ih ne ostavljate."⁴⁹

---

⁴⁷ Ibid., str. 67.

⁴⁸ Ovaj hadis, sa malom razlikom u riječima, prenio je Taberani u djelu 'El-Mu'džem el-Kebir', I tom, str. 24 (MSS). Takođe ga je prenio i Muttaki El-Hindi u djelu 'Kenzu-l-'Ummal', VI tom, str. 220, a takođe i u djelu 'Daha'iru-l-ukba'. Taberani citirajući Omera kaže da je Poslanik rekao: "Srodstvo sinova ženske osobe veže se za njihovog oca, osim (u slučaju) dva Fatimina sina, gdje se njihovo srodstvo povezuje sa mnom i ja sam njihov otac."

⁴⁹ Hadis el-sekalejn prenosi Tirmizi u svom djelu 'Sahih Menakib Ehlul Bejt', II tom, str. 380, citirajući Zejda ibn Arkama. On dodaje: "Ovo je dobar i jak hadis," na koji se poziva Hakim u djelu 'Mustedreku-s-sahihejn', III tom, str. 109, takođe na osnovu autoriteta Zejda ibn Arkama. Navodi ga i Ahmed ibn Hanbel u svom 'Musnedu' pozivajući se na autoritet Ebu Saida Hudrija, III tom, str. 17. Takođe ga navodi Taberani u djelu 'El-Mu'džem el-Kebir', I tom, str. 129. Takođe ga citira Muhibuddin Tabari u djelu 'Daha'ir', str. 16, citirajući Ahmeda.

Svi autoritativni sakupljači hadisa kao što su Muslim, Tirmizi i Hakim naglašavali su ovaj hadis sa neznatnim varijacijama. Muslim citira Zejda ibn Arkama koji je rekao da je jednom Poslanik ustao i, hvaleći Allaha, obratio se svojim ashabima sljedećim riječima: “O ljudi, ja sam samo smrtnik i vrijeme je da se odazovem pozivu izaslanika moga Gospodara (tj. da umrem). Ostavljam među vama dvije dragocjenosti, od kojih je prva Allahova Knjiga (Kur’an) u kojoj je uputa i svjetlost, dakle uzmite Allahovu Knjigu i čvrsto je se držite, i moj Ehlul Bejt. Podsjećam vas na Allaha (tj. Njegove naredbe) po pitanju mog Ehlul Bejta.”⁵⁰ Prema jednom drugom hadisu, Poslanik je rekao: “Ostavljam među vama dvije zapovijesti i nikada nećete zalutati ako ih budete slijedili: Allahovu Knjigu i moj Ehlul Bejt,” i dodao: “Oni se nikada neće razdvojiti sve dok mi se ne pridruže kod Izvora (Kevser u džennetu). Pazite na svoje ponašanje prema njima poslije mene.”⁵¹

Ibn Hadžer piše u svojoj knjizi ‘El-Seva’iku-l-muhrika’ da je Poslanik uobičavao da naziva Kur’an i svoju porodicu sa riječi Sikl, jer ta riječ na arapskom jeziku označava veoma vrijednu stvar koju je omogućio Allah. Kur’an i Ehlul Bejt su dragocjeni jer su oni izvori znanja i tajni Božanskog zakona. Zbog toga je on podsticao ljude da slijede njihove primjere. Razlog zbog kojega su nazvani Sekalejn (tj. dvije dragocjenosti) jeste naglašavanje poštovanja njihovih prava. Insistiranje na tome da se oni nikada neće odvojiti od Časnog Kur’ana je jasan dokaz da su članovi Ehlul Bejta bili odlično upoznati sa Allahovom Knjigom, vrlo savjesno povezani sa Poslanikovim hadisima i nikada se nisu razdvojili od Knjige sve dok ne dođu do izvora u džennetu.⁵²

Allama Šejh Muhammed Dževad Balagi, u svojoj knjizi ‘Ala’u-r-Rahman fi tefsiri-l-Kur’an’ kaže: “Hadis Sekalejn je prenesen putem autentičnog lanca prenosioca i citiraju ga naša sunitska braća u svojim knjigama, na osnovu autoriteta Poslanikovih drugova koji su ga lično čuli direktno od Božijeg Poslanika.” Balagi bilježi ovaj hadis na sljedeći način: “Ostavljam među vama dvije dragocjenosti (sekalejn) ili dva nasljednika (halifetejn): Allahovu Knjigu i moju porodicu, moj Ehlul Bejt. Ako ih se čvrsto držite, nikada nećete zalutati, jer se oni nikada neće razdvojiti, sve dok mi ne dođu kod Izvora.”⁵³

Balagi nadalje navodi imena ashaba koji su čuli ovaj hadis direktno iz Poslanikovih usta: 1. Zapovijednik vjernika Ali ibn Ebi Talig a.s, 2. Abdullah ibn Abbas, 3. Ebu Zerr Gifari, 4. Džabir ibn Abdillah Ensari, 5. Abdullah ibn Omer, 6. Huzejfa ibn Usaid Jemeni, 7. Zejd ibn Arkam, 8. Abdur-Rahman ibn Avf, 9. Damra Eslemi, 10. Amir ibn Lejla, 11. Ebu Rafi, 12. Ebu Hurejre, 13. Abdullah ibn Hantub, 14. Zejd ibn Sabit, 15. Umm Seleme, Poslanikova supruga, 16. Umm Hani, Poslanikova rođaka i Alijeva sestra, 17. Huzejma ibn Sabit, 18. Suhejl ibn Sad, 19. Udaj ibn Hatam, 20. Akaba ibn Amir, 21. Ebu Ejjub Ensari, 22. Ebu Said Hudri, 23. Ebu Šurejh Huza’i, 24. Ebu Kudama Ensari, 25. Ebu Lejla, 26. Ebu-l-Hejsem ibn Taihan.

Oni koji su navedeni od Umm Hani pa do kraja, prenijeli su hadis individualno, dok su ostali, zajedno sa još sedam ljudi iz plemena Kurejš prenijeli svoje svjedočanstvo kao grupa na glavnom trgu grada Kufe, govoreći kako su ga čuli direktno od Poslanika. Tako njihov broj raste do trideset i tri, ako dodamo još sedam Kurejšija.

Balagi u nastavku kaže da ovaj hadis takođe navodi Ebu Na’im Isfahani u svojoj knjizi ‘Mankabatu-l-mutahharejn’ pozivajući se na autoritet Džubejra ibn Mat’ama, Enesa ibn Malika i Bara ibn Aziba. On takođe navodi hadis Muvaffaka ibn Ahmeda Hatiba iz Hvarizma,

⁵⁰ Šabravi Šafi’i, djelo ‘El-Isaf bi hubbi-l-ešref’, str. 22.

⁵¹ Ibid.

⁵² Balagi, ‘Ala’u-r-Rahman, drugo izdanje, str. 44.

⁵³ Ibid.

koji je citirao Amra ibn El-Asa, koji je opet taj hadis čuo od Poslanika. On dodaje da čovjek rijetko može naći zbirku hadisa koju su napisali sunitiski učenjaci, a da ona ne sadrži baš ovaj hadis, otkako su hadisi umjesto učenja napamet počeli da se zapisuju. Neke od tih knjiga obično prenose hadis Sekalejn citirajući jednog ili više Poslanikovih drugova, dok se u nekim drugim poziva na autoritet gotovo dvadeset Poslanikovih ashaba, bilo uopšteno, kao u knjigama poput 'Es-Seva'ik,' bilo u detaljima, kao u knjigama Sahavija, Sujutija, Samhudija i drugih. Ukratko, naći ćemo da nijedan od velikih sunitiskih naučnika nije propustio da spomene ovaj hadis.

On zatim dodaje: "Svi imamitski (šiitski) naučnici su zabilježili ovaj hadis u svojim knjigama, pozivajući se na opšte prihvaćene autoritete takvih izuzetnih potomaka Božijeg Poslanika kao što su imami Muhammed El-Bakir, Dža'fer Es-Sadik, Musa El-Kazim i Ali Er-Rida (neka je mir sa njima) koji predstavljaju neprekinut lanac koji vodi do samog Poslanika. Izvori koji se nalaze u imamitskim knjigama i koji se tiču ovog hadisa su: Zapovijednik vjernika Ali ibn Ebi Talib, Džabir ibn Abdillah, Ebu Said, Zejd ibn Arkam, Zejd ibn Sabit, Huzejfa ibn Usaid Jemeni i nekoliko drugih, koji ga prenose direktno od Poslanika."⁵⁴

Još jedan poznati naučnik, Allama Firuzabadi, piše da je Ahmed ibn Hanbel ponovio istovjetne riječi u sljedeća dva toma iste knjige 'Musned,' IV tom, str. 366; Balagi u svom 'Sunenu,' II tom, str. 148. i VII tom, str. 30; Darimi u svom 'Sunenu,' II tom, str. 431; Muttaki u djelu 'Kenzu-l-'ummal,' I tom, str. 45 i VII tom, str. 102; Tahavi u djelu 'Muškilu asar,' IV tom, str. 368; Tirmizi u svom 'Sahihu,' II tom, str. 308; Ibn Esir Džezri u djelu 'Asadu-l-gaba,' II tom, str. 12; Sujuti u djelu 'Duru-l-mensur' u komentaru ajeta Meveddet iz sure Šura; 'Mustedrek es-sahihejn,' III tom, str. 109. i 148; Nesai u djelu 'Hasa'is,' str. 21. Prenosi se da je poznati pravnik Imam Ahmed ibn Hanbel u svom 'Musnedu,' III tom, str. 17. zapisao hadis koji je Ebu Said Hudri prenio od Poslanika: "Uskoro ću biti pozvan, i moraću odgovoriti (umrijeti). Ostavljam vam dvije dragocjenosti, a to su Knjiga Uzvišenog Allaha i moje potomstvo. Allahova Knjiga je uže koje se proteže između nebesa i zemlje, a moje potomstvo je Ehlul Bejt. Milostivi me je obavijestio da se oni neće rastati sve dok mi se ne pridruže kod Izvora (u džennetu). Dakle, pazite na svoje ponašanje prema njima nakon mene."

Ahmed ibn Hanbel je ponovio iste riječi u svom 'Musnedu,' IV tom, str. 371. i V tom, str. 181. Pored toga, Ebu Na'im u djelu 'Huljetu-l-evlija,' I tom, str. 355, 'Kenzu-l-'ummal,' I tom, str. 96, Hejsemi u djelu 'Madžam', IX tom, str. 64 i 163; Ibn Hadžer u djelu 'Seva'iku-l-muhrika,' str. 75. takođe spominju isti hadis.

Stoga autoritativan lanac prenosilaca ovog hadisa i njegovo jasno naglašavanje čvrste veze između Allahove Knjige i Poslanikovog Ehlul Bejta dovoljni su da pomognu svakom muslimanu bistrog uma da shvati činjenice da Kur'an ne može biti pravilno tumačen niti njegova pravila mogu biti primijenjena na ispravan način, osim ako i kada se muslimanski narod okrene prema Poslanikovojoj primjernoj porodici radi upute, koji su bez i najmanje sumnje njeni prirodni čuvari.

---

⁵⁴ Balagi, 'Ala'u-r-Rahman', str. 43, drugo izdanje.

2. Hadis o lađi (Sefina)

Ako hadis Sekalejn pridružuje članove Ehlul Bejta Časnom Kur'anu, proglašava ih čuvarima Kur'ana i povjerava im zadatak tumačenja i objašnjavanja njegovih tajni, koncepata i značenja, hadis o lađi predstavlja Poslanikovu kuću kao 'lađu spasa' i pribježište za muslimane nakon Allahovog Poslanika. Taj hadis bi se takođe mogao smatrati za jasno upozorenje muslimanskom narodu da ko god propusti da se ukrca na 'lađu spasa' prirodno će se utopiti u valovima skretanja sa pravog puta a svako ko zaostane sigurno neće dospjeti do obala sigurnosti i vođstva.

Šabravi Šafi'i, citirajući Rafi'ja, roba Poslanikovog velikog ashaba Ebu Zerra Gifarija, kaže: "Jednom se Ebu Zerr, neka je Allah sa njim zadovoljan, popeo na trijem Kabe, uhvatio se za njena vrata i, okrećući im leđa, rekao: 'O ljudi, oni koji me poznaju, poznaju me (nije potrebno predstavljanje) a oni koji me ne poznaju, (čujte) ja sam Ebu Zerr; čuo sam da je Allahov Poslanik, s.a., rekao: "Moj Ehlul Bejt je poput Nuhove lađe, ko god se u nju ukrca, siguran je, a ko god zaostane, biće bačen u vatru." Takođe sam čuo Allahovog Poslanika da kaže: "Pustite da moj Ehlul Bejt bude za vas ono što je glava za tijelo i ono što su oči za glavu, jer tijelo ne može biti vođeno osim glavom, a glava ne može biti vođena osim očima".⁵⁵

Ebu Na'im Isfahani u djelu 'Huljetu-l-evlija' bilježi hadis o lađi na osnovu autoriteta Saida ibn Džubejra koji prenosi od Abdullaha ibn Abbasa da je Allahov Poslanik rekao: "Primjer mog Ehlul Bejta među vama je kao (primjer) Nuhove lađe; ko god se u nju ukrcao, spasio se, a ko god je zaostao, utopio se."⁵⁶

U djelu 'Mustedrek es-sahihejn,' II tom, str. 343, Hakim je naveo identičan hadis koji potvrđuje istinitost ovog hadisa na osnovu autoriteta velikog muhaddisa Muslima. Ovaj hadis su takođe prenijeli Muttaki El-Hindi u djelu 'Kenzu-l-'ummal,' VI tom, str. 216, zatim Hejsemi u djelu 'Medžma,' IX tom, str. 168, Muhibbuddin Tabari u djelu 'Daha'ir,' str. 20, te Hatib Bagdadi u svojoj monumentalnoj 'Istoriji Bagdada,' XII tom, str. 19.⁵⁷ Enes ibn Malik je od Poslanika citirao sljedeće riječi: "Zaista, primjer mene i mog Ehlul Bejta je sličan Nuhovoj lađi, ko god se u nju ukrca, siguran je, a ko god zaostane, utopljen je."⁵⁸ Dželaluddin Sujuti u svom djelu 'Duru-l-mensur,' komentarišući ajet 2:58 "I kada smo rekli: 'Uđite u ovaj grad i jedite što god hoćete i koliko god hoćete, a na kapiju pognutih glava uđite, i recite: "Oprosti!" – oprostićemo vam grijehe vaše'," kaže da je Ibn Šejbe citirao Imama Alija ibn Ebi Taliba, a.s., da je rekao: "Naš primjer kod ovog muslimanskog naroda je kao primjer Nuhove lađe i kapije pokajanja."⁵⁹

Muttaki El-Hindi u djelu 'Kenzu-l-'ummal,' VI tom, str. 216, bilježi ovaj hadis sljedećim riječima: "Primjer mog Ehlul Bejta među vama je kao primjer Nuhove lađe, ko god se u nju ukrca, spašen je, a ko god zaostane, osuđen je na propast, i kao primjer vrata pokajanja za

⁵⁵ Šabravi Šafi'i, djelo 'El-Isaf bi hubbi-l-ešref', predgovor autora, str. 26.

⁵⁶ Ebu Naim, 'Huljetu-l-evlija', IV tom, str. 306, citira Firuzabadi u djelu 'Fada'ilu-l-hamsa mine-s-sihahi-s-sitta', II tom, str. 64. Navodi i Ibn Hidžr u djelu 'Zeva'id Musned El-Bezza', vidi 'Ehlul Bejt' od Ibn Bezzaza u djelu 'Medžma'uz-Zeva'id', IX tom, str. 63. Takođe prenosi i Taberani u djelu 'El-Mu'džem el-Kebir', I tom, str. 125. (Masnad od Imama Hasana, a.s., u biblioteci Ed-Dahirijja, Damask). Takođe i Muhibbuddin Tabari u djelu 'Ed-daha'ir', str. 20; ovo prenosi i Hakim u svom djelu 'El-Mustedrek', sa nekim dodatnim riječima, II tom, str. 343, što citira Muttaki El-Hindi u djelu 'Kenzu-l-'ummal', VI tom, str. 216.

⁵⁷ Firuzabadi, 'Fada'ilu-l-hamsa mine-s-sihahi-s-sitta', II tom, str. 61.

⁵⁸ Ibid, str. 65.

⁵⁹ Ibid.

sinove Izraela.” On dodaje da je ovaj hadis zabilježio Taberani na osnovu autoriteta Ebu Zerra.⁶⁰

3. Hadis o sigurnosti od neslaganja

Ovaj Poslanikov hadis definiše ideološku i političku ulogu Ehlul Bejta. Shvatajući da su najveće katastrofe koje prijete preživljavanju naroda ustanak i kontroverze u mišljenjima od kojih se rađaju politički i ideološki trendovi, Allahov Poslanik je stalno savjetovao muslimanima da se čvrsto drže njegovog Ehlul Bejta. Uvijek je iznova podsjećao svoje ashabe da je Ehlul Bejt sinonim Kur’ana i njegovog poziva, i da se nikada neće odvojiti od njega sve do Sudnjeg Dana. On ih je takođe u mnogim drugim prilikama opisao kao lađu spasa i vrata pokajanja. Ovdje ih on upoređuje sa zvijezdama i sa ulogom koju ta nebeska tijela igraju u vođenju putnika i mornara.

Tabarani je citirajući Ibn Abbasa prenio da je Poslanik rekao: “Zvijezde su sigurnost za ljude na zemlji da se ne udave (kada su na moru), a moj Ehlul Bejt je sigurnost za ljude na zemlji da među njima ne bude neslaganja.”⁶¹

Muhibbuddin Tabari takođe citira ovaj hadis od prominentnog pravnika imama Ahmeda ibn Hanbela u svom djelu ‘El-Menakib.’⁶²

4. Hadis o pokrivaču (Kisa)⁶³

Već smo se ukratko pozabavili sa ovim hadisom, kada smo razgovarali o ajetu o čistoći u uvodnom dijelu knjige. Ovdje ćemo navesti druge autentične hadise koji se tiču ovog poznatog hadisa i koji će objasniti Poslanikov cilj u naglašavanju važnosti njegovog Ehlul Bejta. Ovaj hadis o pokrivaču je do nas dospio kroz različite i autoritativne lance prenosilaca i ovdje ćemo navesti neke od najpoznatijih.

Nekoliko rivajeta o ovom hadisu sa neznatnim razlikama prenijela je Umm Seleme, Poslanikova supruga. Imam Ahmed ibn Hanbel u svom ‘Musnedu’ citira Umm Seleme koja kaže da, kada je jednom Božiji Poslanik bio u njenoj kući, došla je sluškinja i obavijestila ga da su Ali i Fatima bili pred vratima. Poslanik joj je rekao da ustane i napravi mjesta za njegov Ehlul Bejt. Kada je ustala i pomjerila se u obližnji ugao, Ali i Fatima su ušli sa njihova dva mlada sina, Hasanom i Husejnom. Poslanik je uzeo svoje unuke u krilo i poljubio ih. Onda je zagrlio Alija jednom rukom a Fatimu drugom, i pokrivajući ih crnim ogrtačem nazvanim hamisa⁶⁴, izgovorio molitvu: “O Allahu, prema Tebi a ne prema vatri smo ja i moja kuća.” Umm Seleme je rekla: “A ja, Allahov Poslaniče?” Poslanik je rekao: “I ti takođe.”⁶⁵

Vahidi u svojoj knjizi ‘Esbabu-n-nuzul’ takođe citira Umm Seleme putem lanca prenosilaca koja kaže da je jednom, kada je Poslanik bio u njenoj kući, Fatima donijela za njega zdjelu kaše, i tada je on rekao svojoj kćeri da pozove svog supruga i njihova dva sina. Ubrzo su ušli Ali, Hasan i Husejn i sjeli kraj njega da jedu. Poslanik je sjedio na uzdignutom mjestu a pod njim je bio plašt iz Hajbera. Uzimajući ga i pokrivajući ih s njim, pomolio se: “O Allahu, (oni

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ Šabravi Šafi’i, ‘El-Isaf bi hubbi-l-ešref’, str. 20, prenosi Hakim u djelu ‘Mustedrek es-sahihejn’, III tom, str. 149, koji kaže da je to autentičan hadis. Takođe ga prenose Bejheki i Ibn Hadžer u djelu ‘Es-Sava’ik.’

⁶² Firuzabadi, ibid, str. 68.

⁶³ Ovaj naziv dolazi od Poslanikovog ogrtača sa kojim je prekrio četiri člana njegovog Ehlul Bejta.

⁶⁴ Hamisa je četvrtast crni ogrtač sa dva remena.

⁶⁵ Tj. “i ti, takođe, sigurnija si od vatre.”

su) moja kuća, učini ih toliko čistima da čistiji ne mogu biti.” Umm Seleme je podvukla glavu pod ogrtač pitajući da li je i ona tu uključena, na šta je Poslanik dva puta odgovorio da je ona takođe na dobrome. Vahidi dodaje da je tada melek Džibril došao po Allahovoj naredbi i objavio ajet: “Allah želi da od vas, o porodicu Poslanikova, grijeha odstrani, i da vas potpuno očisti” (33:33).⁶⁶

5. Hadis o ljubavi (Meveddet)

Već smo spomenuli ovaj hadis kada smo govorili o ajetu Meveddet u prvom poglavlju ove knjige, i spomenuli nekoliko muhaddisa i autoriteta u njegovom prenošenju. Ovdje ćemo ponovo spomenuti još nekoliko hadisa koji ističu ljubav prema Ehlul Bejtu. Imam Ahmed ibn Hanbel, Tabarani i Hakim su svi citirali Abdullaha ibn Abbasa koji je rekao da je, kada je ajet o čistoći bio objavljen, Poslanik bio upitan ko su njegovi rođaci prema kojima su muslimani obavezani da osjećaju ljubav. On je odgovorio: “Ali, Fatima i njena dva sina.”

Bazzaz i Tabarani su prenijeli sljedeći govor od Hasana ibn Alija, a.s.: “Oni koji me poznaju, poznaju me (tj. nije potrebno predstavljanje) a oni koji me ne poznaju, (neka znaju) ja sam Hasan, sin Muhammeda, s.a, ja sam sin Donosioca dobrih vijesti, ja sam sin Opominjača, ja sam sin Ehlul Bejta na čiju je ljubav Allah obavezao svakog muslimana, i zbog kojih je objavio (ajet): ‘Reci (ljudima, o Muhammede): Ne tražim za ovo (tj. dostavljanje Allahove objave) nikakvu drugu nagradu od vas, osim ljubavi prema mojoj bliskoj rodbini...’ Stoga, strijeljenje prema dobrim djelima znači voljeti nas, Ehlul Bejt.”⁶⁷

Imam Ebul Hasan Bagavi u svom komentaru ajeta o ljubavi citira izjavu Ibn Abbasa da je Poslanik, kada je objavljen ovaj ajet, bio upitan ko predstavlja njegov Ehlul Bejt, prema kojima je Allah naredio muslimanima da osjećaju ljubav. Na to je Poslanik odgovorio: “Ali, Fatima i njihova dva sina (Hasan i Husejn).”

Saddi, citirajući Ebu Malika, na osnovu autoriteta Ibn Abbasa, o spomenutom ajetu kaže da ovaj hadis bez sumnje naglašava ljubav prema Poslanikovoju kući.⁶⁸

Hadisi koji naglašavaju jedinstveno mjesto Ehlul Bejta preplavljuju i osvjetljavaju hadiske zbirke od kojih smo izabrali nekoliko najsvjetlijih od najautoritativnijih učenjaka, kako bismo ukrasili našu knjigu. Mnoga višetomna djela su bila isključivo posvećena njihovim zaslugama, koje su van domašaja ove studije. Kako bismo prosvjetlili naše čitaoce sa tim nosiocima vrline i uputili ih prema njihovom blistavom putu, ukratko ćemo spomenuti još nekoliko hadisa koji govore o Poslanikovoju plemenitoj kući.

Tabarani u svom djelu ‘El-Evsat’ citira Ibn Hadžerov hadis koji je ovaj prenio od Džabira ibn Abdillaha Ensarija, koji kaže da je Poslanik jednom održao govor svojim ashabima u kojemu je rekao: “O ljudi, ko god mrzi nas, Ehlul Bejt, Allah će ga proživjeti kao Jevreja na Sudnjem danu.”⁶⁹

---

⁶⁶ Ibn Sabbag Maliki u djelu ‘El-Fusulu-l-muhimma fi ahvali-l-e’imma’, str. 25-26.

⁶⁷ Šabravi Šafi’i, ‘El-Isaf bi hubbi-l-ešref’, str. 17-18.

⁶⁸ Ibn Sabbag Maliki, ‘Fusulu-l-muhimma fi ahvali-l-e’imma’, str. 29.

⁶⁹ Ovo tvrdi Sujuti u djelu ‘Ihja’u-l-mejit’ i citira Tabaranija, na osnovu autoriteta Ibn Omera, str. 20. Ovo takođe tvrdi i Hejsemi u djelu ‘Medžme’uz-zeva’id’, IX tom, str. 163, a takođe i Ibn Hadžer u djelu ‘Seva’iku-l-muhrika’, str. 90.

Poznati učenjaci kao što su Muslim, Tirmizi i Nesa'i svi citiraju Zejda ibn Arkama koji prenosi da je Allahov Poslanik upozorio muslimane što se tiče njihovog ponašanja prema Ehlul Bejt u sljedećim riječima: "Sjetite se Allaha što se tiče mog Ehlul Bejta."⁷⁰

Hatib Bagdadi u svom djelu 'Tarih' na osnovu autoriteta Alija ibn Ebi Taliba piše da je Poslanik rekao: "Moje zauzimanje (šefa'at na Sudnjem danu) za moju muslimansku zajednicu uživaće (samo) oni koji su voljeli moj Ehlul Bejt."⁷¹

Odatle je jasno da se svi prenosioci hadisa, čak i ako je lanac prenosilaca možda drugačiji, jednoglasno slažu o uvažavanju Ehlul Bejta i podsticanju muslimana da se pridržavaju njihovog puta.

6. Ostali hadisi

Muhibbuddin Tabari je prenio od Božijeg Poslanika: "Mi smo Ehlul Bejt, niko se ne može usporediti sa nama."⁷²

Ovaj hadis Božijeg Poslanika je jasan pokazatelj uzvišenog statusa Ehlul Bejta i njihovog jedinstvenog položaja među muslimanskim zajednicama. On ne samo da ističe te neprevaziđene ličnosti, nego i podstiče muslimane da slijede njihovu prosvijetljenu stazu, ne u slijepoj pokornosti nego uz pomoć rasuđivanja i uspoređivanja sa drugima.

Još jedan poznati hadis koji citira isti autor i koji se takođe nalazi u mnogim drugim knjigama glasi: "Mi smo Ehlul Bejt radi kojega je Allah pretpostavio onaj svijet ovome svijetu. Moj Ehlul Bejt će poslije mene iskusiti teškoće, nevolje i progone u zemljama, sve dok odande (pokazujući prema istoku) ne dođe jedan narod koji će nositi crne zastave. Oni će zahtijevati prava ali će im biti uskraćena. Stoga će se boriti i odnijeti pobjedu. Biće im dato ono što su zahtijevali, ali oni to neće prihvatiti sve dok to (pravo vlasti) ne predaju čovjeku iz mog Ehlul Bejta, koji će zemlju ispuniti pravdom kao što je bila ispunjena ugnjetavanjem. Stoga, ko god prepozna taj (period), neka im se pridruži, čak i ako bude morao da puže po snijegu."⁷³

O istoj temi Dejlemi citira Ebu Sa'idov hadis koji svjedoči da je Poslanik jednom prilikom rekao: "Ko god me povrijedi tako što povrijedi moju porodicu, biće pogođen ozbiljnim Allahovim gnijevom."⁷⁴

Sujuti prenosi hadis od Poslanika oslanjajući se na autoritet Alija a.s: "Naučite svoju djecu tri stvari: da vole vašeg Poslanika, da vole njegovu (Poslanikovu) porodicu i da uče Kur'an, jer će nosilac Kur'ana biti u Allahovom hladu zajedno sa svojim Poslanikom i izabranima onoga dana kada ne bude drugog hlada osim onog Allahovog."⁷⁵

---

⁷⁰ Ovo tvrdi Sujuti u djelu 'Ihja'u-l-mejit', citirajući Tabaranija, na osnovu autoriteta Džabira ibn Abdillaha, str. 22. Ovo takođe tvrdi Hejsemi u djelu 'Medžme'uz-zeva'id', IX tom, str. 172, citirajući Tabaranija u njegovom 'El-Evsatu.'

⁷¹ Hatib Bagdadi u svom 'Tarihu', II tom, str. 146, sa dodatim tekstom. Ovo takođe prenosi i Muttaki El-Hindi u djelu 'Kenzu-l-'ummal', VI tom, str. 217, pod brojem 3800. Sujuti je u djelu 'Ihja'u-l-mejtit fi fada'il Ehli-l-bejt', str. 37, takođe citirao ovaj hadis.

⁷² Tabari, 'Daha'iru-l-ukba', str. 17.

⁷³ Ibid, str. 17.

⁷⁴ Prenosi Sujuti u djelu 'Ihja'u-l-mejit', citirajući Dejlemija uz autoritet Ebu Sa'ida, str. 43. Ovo takođe tvrdi Manavi u djelu 'Faizu-l-Kadir', I tom, str. 515, pozivajući se na Dejlemijevo djelo 'El-Firdava'.

⁷⁵ Prenosi Sujuti u djelu 'Ihja'u-l-mejit', str. 40-41, koji se poziva na Dejlemijev rivajet koji se oslanja na autoritet Alija, a.s., Ovo takođe tvrdi i Muttaki u djelu 'Kenzu-l-'ummal', VIII tom, str. 278, te Ibn Hadžer u djelu 'Sava'iku-l-muhrika', str. 103.

Tabarani citira Ibn Abbasa koji prenosi da je Poslanik, s.a., rekao: “(Na Sudnjem danu) nijedna stopa (Allahovog) roba se neće pomjeriti prije nego bude upitan za četiri stvari: za svoje godine i kako ih je proveo, za svoje tijelo i kako se njime služio, za svoje bogatstvo i kako ga je zaradio i trošio, te za svoju ljubav prema nama (Ehlul Bejtu).”⁷⁶

Tabarani prenosi još jedan hadis citirajući od Muttaliba ibn Abdillaha ibn Hantaba da je jednom Poslanik održao govor na mjestu koje se zove Džuhfa i rekao: “Zar ja nemam više autoriteta nad vama od vas samih?” Ljudi su odgovorili: “Da, Allahov Poslaniče!” Poslanik je tada rekao: “Ja ću vas ispitivati (tj. pozvaću vas na odgovornost) o dvije stvari: o Kur’anu i o mom Ehlul Bejtu.”⁷⁷

Stoga gore navedeni hadisi od različitih poznatih naučnika ne bi trebalo da ikome ostave prostora da sumnja u jedinstvenu ulogu Ehlul Bejta u predvođenju muslimanske zajednice nakon Božijeg Poslanika. Allahov Poslanik je uvijek iznova jasno govorio da njegov Ehlul Bejt treba uzeti kao krajnji autoritet u svim stvarima, jer su oni izjednačeni sa Časnim Kur’anom, a njihovo opsežno znanje će pomoći da se čovječanstvu proširi mudrost i značaj Allahove objavljene riječi.

---

⁷⁶ Prenosi Sujuti u djelu ‘Ihja’u-l-mejit’, str. 39, od Tabaranija, na osnovu autoriteta Abdullaha ibn Abbasa, a takođe i Hejsemi u djelu ‘Medžme’u-z-zeva’id’, X tom, str. 346, te Tabari u komentaru ‘El-Kebir’ i u ‘El-Evsatu’.

⁷⁷ Prenosi Sujuti u djelu ‘Ihja’u-l-mejit’ citirajući od Tabaranija, na osnovu autoriteta Muttaliba ibn Abdillaha, koji je citirao svog oca, str. 38; takođe i Hejsemi u djelu ‘Medžme’u-z-zeva’id’, V tom, str. 195; takođe i Ibn Asir u djelu ‘Asadu-l-gaba’, III tom, str. 137; te Ibn Na’im u djelu ‘Hiljetu-l-evlija’, IX tom, str. 64, citirajući od Alija a.s.

KUR'AN I UČENJACI ŠKOLE EHLUL BEJTA

“Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti” (15:9).

Kur'an je Allahova poruka objavljena Njegovom posljednjem i najvećem Poslaniku Muhammedu ibn Abdullahu, s.a., i to je jedina Božija Knjiga koja je kroz vrijeme ostala nepromijenjena, kompletna, čista i nedirnutu. Kao što svjedoči naprijed navedeni ajet Časnog Kur'ana, Allah je Lično obećao da će ga čuvati od bilo kakvog iskrivljanja, dopisivanja ili falsifikovanja, tako da mu neistina niodakle ne može prići. Primjećujemo da je današnji tekst Kur'ana onaj isti tekst koji je bio objavljen Poslaniku prije četrnaest vijekova, i da u njemu nema nikakvih dodatih ili izbrisanih ajeta.

Pored toga što je izvor islamskog prava i osnova Božijeg zakona, Časni Kur'an služi kao kriterijum za određivanje autentičnosti hadisa, kriterijum za racionalnu misao, izvor znanja, ključ za vrlinu i sreću, a prije svega kao ustav za progres i civilizaciju čovječanstva. Muslimani su vijekovima čuvali ovu Božiju objavu prenoseći je na naredne generacije sa najvećom pažnjom i iskrenošću, upravo onako kako ga je Poslaniku dostavio melek Džibril, a takođe i učeći napamet cijeli tekst kako bi ga sačuvali od izmjena. Svi muslimani jednodušno odriču podmetnute i sumnjive hadise koji se ne slažu sa ovim konsenzusom.

Šejh Ebu Ali Fadl ibn Hasan Tabarsi⁷⁸, autor poznatog komentara 'Medžme'u-l-bejan fi tefsiri-l-Kur'an,' koji se smatra kao priručnik i osnovno djelo za naučnike i komentatore Časnog Kur'ana, kaže: "...razgovor o dodavanju i izostavljanju u Kur'anu je neprimjeren za svaki komentar. Što se tiče dodavanja, jednodušno se smatra da je takva pretpostavka pogrešna, a što se tiče izostavljanja, grupa naših ljudi (šiita) i drugih (sunita) misle na neke izmjene i izostavljanja u Kur'anu, dok je ispravno vjerovanje naših ljudi potpuno suprotno. To potvrđuje Šerif Murtada⁷⁹, neka Allah blagoslovi njegovu dušu, koji je o tome naširoko raspravljao u svojim odgovorima na 'Probleme iz Tripolija.' U nekoliko prilika on tvrdi da je naše znanje o autentičnosti Kur'ana onoliko istinito koliko i naše znanje o zemljama, velikim događajima, slavnim knjigama i pisanoj poeziji Arapa, jer je u Kur'anu bilo dovoljno motiva za vođenje najveće brige o njegovom prenošenju i čuvanju u tolikoj mjeri koja nije poklonjena ni jednoj drugoj stvari, naročito pošto je Kur'an čudo poslanstva i izvor pravnih nauka i vjerskih učenja. Muslimanski naučnici su od tada dostigli najviši mogući stepen učenja putem njegovog pamćenja i čuvanja do te mjere da čak u potpunosti znaju sve o različitim aspektima njegove gramatičke analize, sintakse, pravilnog čitanja, izgovaranja slova i ajeta. Dakle, kako bi on mogao biti izmijenjen ili (njegovi dijelovi) izostavljeni pored takve ogromne brige i neusporedive strogosti?"

Šejh Tabarsi daje primjer djela poznatih filologa arapskog jezika i kaže: "Znati tumačenje Kur'ana i njegovih dijelova i znati njegovo tačno pisanje, isto je kao i znati ga uopšteno. To je slično znanju koje dobijamo iz sabranih djela, kao onih koje su napisali Sibevejhi i Muzni, čiji su detalji dobro poznati ljudima na koje se odnose kao i njihove osobine, tako da, ako bi neko strano poglavlje o gramatici bilo podmetnuto u Sibevejhovu knjigu, ono bi odmah bilo

⁷⁸ Šejh Tabarsi bio je jedan od najpoznatijih komentatora i velikih šiitskih naučnika u šestom vijeku poslije hidžre.

⁷⁹ Sejjid Murtada je Ali ibn Husejn, jedan od najvećih šiitskih naučnika iz petog vijeka poslije hidžre. Bio je brat Šerifa Radija, sastavljača Nehdžu-l-Belage, koja sadrži predavanja, pisma i izreke Imama Alija, a.s., Njegov učitelj bio je Šejh Mufid, a on sam je bio učitelj Šejha Ebu Dža'fera Tusija, osnivača velikog teološkog univerziteta u Nedžefu. Umro je 436. godine poslije hidžre.

otkriveno i izdvojeno kao dodatna redakcija na originalni tekst, a isto se može reći i za Muznijeva djela... očigledno je da je više brige utrošeno u tačnom pisanju Kur'ana nego u pisanju Sibevehovih knjiga i djela raznih pjesnika.”

Tabarsi nadalje dodaje: “Za vrijeme Božijeg Poslanika, Kur'an je bio učen i pamćen od strane nekoliko ashaba koji su ga recitovali pred Poslanikom kako bi on utvrdio tačnost. Neki od ashaba, kao što su Abdullah ibn Mes'ud, Ubejj ibn Ka'b i drugi, nekoliko puta su pred Poslanikom recitovali Kur'an napamet. To dovoljno jasno znači da je Kur'an bio sakupljen i odatle pogledi onih među imanitima ili drugima koji se ne slažu sa ovim vjerovanjem nemaju osnova. U stvari, njihovo neslaganje se oslanja na neke sumnjive hadise koji se ne mogu usporediti sa onima čija se istinitost ne može dovesti u pitanje.”⁸⁰

“Ono što je poznato među šiitskim naučnicima i istraživačima, ili ono što oni čak i zasigurno uzimaju zdravo za gotovo, je odbacivanje ideje o bilo kakvom falsifikovanju.”⁸¹

Šejh Muhammed ibn Husejn ibn Babavejh (umro 381. godine po hidžri) koji je poznat pod nadimkom Saduk, u svojoj raspravi 'I'tikadatu-s-Saduk' (Sadukova vjerovanja) kaže: “Naše vjerovanje u Kur'an koji je Allah objavio Svom Poslaniku Muhammedu, s.a., je to da se on sastoji od onoga što se nalazi između njegovih korica, i da je to ono što cirkuliše među ljudima, ne više od toga... Ko god nam pripíše da govorimo da postoji i nešto više od toga, on je lažov.” On nastavlja da u raspravi iznosi svoje dokaze.⁸²

Šejh Ta'ifa (predvodnik grupe), Ebu Dža'fer Muhammed ibn Hasan Tusi (umro 460. godine po hidžri) u svom komentaru Kur'ana pod nazivom 'Et-Tibjan'⁸³ kaže: “Što se tiče onoga što je rečeno o dodavanju i izostavljanju (u Kur'anu), to je takođe neprimjereno, jer je svaka optužba o dodavanju apsolutno netačna, a što se tiče izostavljanja, očigledno je da mišljenje muslimana odbacuje takvu ideju, što više odgovara istini naše škole, kao što je to zagovarao (Šerif) Murtada, neka ga Allah blagoslovi, i kao što se može naći u rivajetima... Naši rivajeti ohrabruju recitovanje i slijedenje Kur'ana i pozivanje na njega kao na krajnji autoritet kada god dođe do neslaganja u hadisima koji se tiču stvari od sekundarne važnosti. Neosporiv hadis Božijeg Poslanika glasi: “Ostavljam među vama dvije dragocjenosti, i dok god ih se držite, nećete zalutati: Allahovu Knjigu i moju porodicu, Ehlul Bejt. Oni se neće razdvojiti sve dok me ne sretnu kod Izvora (Kevser u džennetu).”

To znači da Kur'an mora biti prisutan za sva vremena, jer nije razumno tražiti od nas da se čvrsto držimo nečega što ne može da se održi. Na sličan način i Ehlul Bejt, odnosno oni čija uputstva se moraju slijediti, mora biti tu za sva vremena. Dakle, ukoliko je ono što je među nama jednoglasno smatrano za ispravno, onda se moramo pozabaviti sa njegovim tumačenjem i objasniti njegova značenja, ostavljajući sve drugo po strani.

Šejh Muhammed Dževad Balagi, u svom tefsiru 'Ala'u-r-Rahman fi tefsiri-l-Kur'an' podvlači ovu veliku istinu – da je Kur'an vječan i imun od bilo kakvog iskrivljavanja ili falsifikovanja. On kaže: “Kur'an nastavlja da uživa veliko uvažavanje među muslimanima, iz generacije u generaciju. Svugdje ćete se sresti sa hiljadama primjeraka Kur'ana i hiljadama onih koji ga uče napamet. Oni studiozno prepisuju jedni od drugih, a muslimani ga recituju jedan drugome kako bi provjerili tačnost. Hiljade njegovih kopija služe učenicima kao čuvari, a hiljade učenika služe kao čuvari nad kopijama Kur'ana, a hiljade i jednih i drugih zajedno služe kao čuvari nad novim kopijama. Mi kažemo hiljade, a zapravo postoji stotine hiljada. Ne! hiljade

⁸⁰ Šejh Tabarsi, 'Medžme'u-l-bejan fi tefsiri-l-Kur'an', predgovor, vidite 'Peta umjetnost.'

⁸¹ Ibid.

⁸² Šejh Lutfullah Safi, 'Ma Hatib fi hututih el-Arida', str. 42.

⁸³ Šejh Tusi, 'Tefsiru-t-tibjan', I tom, str. 3, izdanje iz Nedžefa.

hiljada, jer nijedan istorijski događaj nije imao ovakvu vrstu neprolaznosti i bespogovornu vječnost kao što je to imao Kur'an, kao što je i obećao Uzvišeni Allah: "Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!" (15:9); "Mi smo dužni da ga saberemo da bi ga ti čitao" (75:17). Stoga, ako čujete sumnjive hadise o tome da je nešto od Kur'anskog teksta bilo iskrivljeno a nešto izgubljeno, nemojte se obazirati na takve riječi, jer su učeni istraživači dokazali koliko su nesređeni, nesigurni i slabi njihovi prenosioci, i koliko su kontradiktorni u očima samih muslimana..."⁸⁴

Još jedan veliki rani šiitski naučnik, Šejh Mufid, piše u svojoj knjizi 'El-Makalat' da "...grupa imamita kaže da ništa nije izbrisano iz Kur'ana, niti jedna riječ, ajet ili sura, ali su izostavljene bilješke, objašnjenja i komentari koji se odnose na značenja i na istinu njihovog objavljivanja, koje je napisao Zapovijednik vjernika Ali, a.s., na svom ličnom primjerku Knjige." U djelu 'Kešu-l-Gita fi kitabi-l-Kur'an,' u osmom poglavlju, o izostavljanju iz Kur'ana stoji: "Nema sumnje da je on zaštićen od bilo kakve izmjene od strane Uzvišenog i Svemogućeg Allaha, kao što je potvrđeno dokazima iz Kur'ana i slaganjem u mišljenju svih naučnika." Šejh Bahauddin Amili kaže: "...oni su se takođe razlikovali u pogledu dodavanja i izostavljanja u Kur'anu, ali istina je da je Časni Kur'an zaštićen od svega toga, bilo to dodavanje ili izostavljanje. Dokaz tome su Allahove riječi, 'Zaista ćemo Mi nad njim bdjeti'." Mukaddes Bagdadi, u djelu 'Šerhu-l-vafija,' kaže: "Razgovor o izostavljanju koji se vodi među našim drugovima suprotstavljen je jednoglasnom mišljenju o tome da je Kur'an neizmijenjen... rečeno je da je Šejh Ali ibn Abdil A'ala napisao posebnu knjigu u kojoj pobija teoriju o izostavljanju,' i navodi već spomenut citat od Saduka."⁸⁵

Kasniji savremeni naučnik, Šejh Muhammed Husejn Al Kašifu-l-Gita, u svom djelu 'Aslu-š-ši'a ve usuliha,' kaže: "Knjiga koja je (u upotrebi) među muslimanima je ista Knjiga koju je Allah objavio Svom Poslaniku – mu'džiza i izazov – i u njoj nema ničega izostavljenog, iskrivljenog ili dodatog..."

Još jedan poznati naučnik, Sejjid Abdul Husejn Šerefuddin, u djelu 'Fususu-l-muhimma fi ta'lifi-l-umma' kaže: "...Laž se ne može približiti Časnom Kur'anu. On predstavlja ono što je sadržano između njegovih korica i što je u rukama ljudi, i ni slovo više, ni slovo manje, nijedna riječ... nije zamijenjena drugom. Svako njegovo slovo nam je tačno preneseno, iz generacije u generaciju, od dana objave i poslanstva."

Sejjid Muhsin Amin Amili, u svom enciklopedijskom djelu 'A'janu-š-ši'a,' kaže: "Nijedan od imamita, bilo u prošlosti ili u budućnosti, nije rekao da je u Kur'anu bilo dodavanja, čak ni onih najmanjih. Zapravo, oni se svi slažu da mu nikada ništa nije dodato, a povjerljivi ljudi potvrđuju da iz njega ništa nije ni izostavljeno."

Takvo je mišljenje šiitskih naučnika o Kur'anu koji je danas u rukama muslimana. On je onakav kakav je bio objavljen Poslaniku i ostaće čist i neiskrivljen dok god čovjek postoji na zemlji, vodeći čovječanstvo ka vrlini i sreći.

Poneki sumnjivi hadisi koji navodno govore o izostavljanju u svetom tekstu, a ponekad su tvrdnju da postoji još jedan Kur'an pored ovoga namjerno koristili izazivači pometnje koji su očigledno zaveli neke ljude. Ti prostodušni ljudi citiraju jedan hadis⁸⁶ Imama Dža'fera ibn

⁸⁴ Šejh Balagi, 'Ala'u-r-Rahman fi tefsiri-l-Kur'an', I tom, str. 18, drugo izdanje.

⁸⁵ Šejh Balagi, 'Ala'u-r-Rahman fi tefsiri-l-Kur'an', predgovor.

⁸⁶ Možda će neke čitaoce zbuniti riječ "hadis" koja se koristi za izreke dvanaest imama Ehlul Bejta a.s, pored Poslanikovih s.a. izreka. Imam Dža'fer es-Sadik, a.s., je rekao da je "njegov hadis hadis njegovog oca, a hadis njegovog oca je hadis njegovog djeda..." te tako išao sve do Božijeg Poslanika s.a, a završio riječima da je hadis Božijeg Poslanika zapravo riječ Uzvišenog Allaha. Ovaj hadis smo naveli u ovoj knjizi na početku poglavlja

Muhammeda Es-Sadika, a.s., kako bi potkrijepili svoje pogrešno viđenje: "...Ali, tako mi Allaha (pokazujući na svoje grudi) mi imamo oružje Allahovog Poslanika s.a, njegov mač i njegov oklop. Tako mi Allaha, mi imamo Fatimin mushaf (knjigu), u kojoj nema nijednog ajeta iz Allahove Knjige. Diktirao ju je Allahov Poslanik, a zapisao Ali svojom rukom."⁸⁷

Oni su pogrešno razumjeli Imama i, bez razmatranja leksičkog značenja riječi mushaf, pomislili da se to odnosilo na neki drugi Kur'an, pored onog koji je u opticaju. To je bila velika greška koju su počinili ti ljudi. Bilo kako bilo, pažljivo istraživanje ovog hadisa pomoći će da se otkrije pravo značenje riječi mushaf. Kada potražimo riječ mushaf u riječniku arapskog jezika, otkrićemo šta je Imam El-Sadik, a.s., zaista mislio.

Ragib Isfahani je rekao: "Riječ sahifa znači bilo kakav ravan predmet kao što je na primjer ravan list, stranica ili papir koji se koristi za pisanje. Njen plural glasi saha'if ili suhuf. Svemogući je rekao: 'Ovo, doista, ima u listovima (suhuf) davnašnjim, listovima Ibrahimovim i Musaovim' (87:18-19). Rečeno je da se to odnosi na Kur'an i da se, koristeći plural 'suhuf' u kojemu su 'knjige,' misli reći da one sadrže više nego što je sadržano u Allahovim Knjigama. Odatle slijedi da je mushaf zbirka zapisanih suhufa (listova), a njegov plural je masahif."⁸⁸

Dakle, riječ mushaf označava bilo koju knjigu i to nije termin koji se isključivo koristi za Allahovu Knjigu. Ta riječ može značiti bilo koju zbirku suhufa (skupljenih listova od papira ili kože), i samo u tom kontekstu Kur'an se takođe može nazvati Mushaf, jer je on zbirka suhufa.

Specijalni nazivi za Allahovu Knjigu su: El-Kur'an, Ez-Zikr, El-Furkan i El-Kitab⁸⁹, kako je to spomenuto u samom njenom svetom tekstu. Allah je nije nazvao Mushafom, nego su to kasnije učinili sami muslimani, nakon što su sakupili njene listove. Stoga je jasno da je greška nastala zbog lingvističke upotrebe riječi u ranim danima Islama, kada ljudi nisu smatrali da riječ el-Mushaf znači el-Kur'an, kao što to može značiti u današnjoj upotrebi. Pažljivije razmatranje samog hadisa Imama Es-Sadika će nam pomoći da razjasnimo pogrešnu predstavu. On kaže da u Fatiminom Mushafu nema nijednog ajeta iz Allahove Knjige, što očigledno znači da to nije ni Kur'an niti neki njegov dio. To nije ni Božija objava, nego ono što je Allahov Poslanik diktirao a Imam Ali zapisao svojim rukopisom. Prema mišljenju naučnika, Fatimin Mushaf je bio zbirka molitvi i uputstava koje je Poslanik Muhammed, s.a., diktirao radi svoje voljene kćerke.

"Članovi Ehlul Bejta su bili prenosioci hadisa Božijeg Poslanika." Pored toga, moramo spomenuti da i suniti takođe uzimaju izreke ashaba, četiri prve halife i Poslanikovih supruga i nazivaju ih hadisima, premda to nisu riječi Božijeg Poslanika. Takav hadis se naziva "hadis mursel," prim. prev.

⁸⁷ Allama Medžlisi, 'Biharu-l-Envar', XXXXVII tom, strana 270, drugo izdanje.

⁸⁸ Ragib Isfahani, 'Mu'džem mufradat alfad el-Kur'an', Mushaf.

⁸⁹ Tabarsi, 'Medžme'u-l-bejan fi tefsiri-l-Kur'an'.

KUR'AN U HADISIMA EHLUL BEJTA

Razmatranje rivajeta i hadisa koji su došli do nas preko autoriteta Ehlul Bejta i pogled u njihov život i djela, otkriva da je poruka Časnog Kur'ana i čuvanje njegovog teksta i duha bilo osnovna briga ovih svijetlih ličnosti.

Imam Dža'fer es-Sadik a.s, šesti Imam Poslanikove bezgriješne porodice, citira da je Božiji Poslanik, s.a., rekao: "O ljudi, vi ste na mjestu primirja i na putu, brzo idući naprijed. Vidjeli ste noć i dan, sunce i mjesec, iscrpljujući svaku novost, približavajući se svakoj udaljenosti i donoseći svako obećanje, i zato se pobrinite da pripremite putnu opremu jer je put dug." On kaže da je Mikdad ibn Esved ustao i upitao: "O Allahov Poslaniče, šta je to mjesto primirja?"

Poslanik je odgovorio: "Mjesto dolaska i razdvajanja. Kada god nesreće zamagle vaš pogled kao dijelovi tamne noći, okrenite se Kur'anu jer je on pouzdan posrednik, istinit uvjerivač. Ko god ga postavi ispred sebe, on će ga odvesti u džennet, a ko god ga ostavi iza sebe, odvući će ga u džehennem. On je vodič koji pokazuje najbolji put, on je Knjiga u kojoj su objašnjenja, objave i veliki dobitak. On je odlučna (riječ), a ne jaram. On ima spoljašnje i unutrašnje (značenje). Njegovo spoljašnje je prosuđivanje, a njegovo unutrašnje je znanje. Njegovo spoljašnje je prekrasno, njegovo unutrašnje je duboko. On ima zvijezde, i zvijezde iznad zvijezda. Njegova čudesa su nebrojena, njegove raznolikosti neprolazne. U njemu su baklje upute, svjetionik mudrosti i dokaz znanja za svakoga ko poznaje njegove osobine. Stoga čovjek treba da proširuje svoje poglede i dozvoli svojim očima da dosegnu tu osobinu, tako da onaj koji je izgubljen može dobiti izbavljenje, a onaj koji je zbunjen može da se oslobodi, jer razmišljanje je život srca onoga koji vidi, kao što onaj koji posjeduje svjetlost (lako) hoda kroz tamu; stoga, morate tražiti dobro izbavljenje ali sa malo čekanja."⁹⁰

Prenosi se da je Imam es-Sadik rekao: "Onaj ko zapamti Kur'an i onaj ko slijedi njegovo učenje, biće među redovima časnih i pravednih."⁹¹

Četvrti Imam, Ali ibn Husejn, a.s., kaže: "Allahov Poslanik je rekao: Kome god je Allah dao Kur'an, a misli da je nekom drugom dato nešto bolje od toga, on unižava veliko a uzdiže malo."⁹²

Prenosi se da je peti Imam, Muhammed el-Bakir, a.s., citirao: "Allahov Poslanik, s.a., je rekao: O čitaoci Kur'ana, plašite se Allaha jer vas je obavezao Svojom Knjigom, kao što sam ja odgovoran i vi ste odgovorni. Ja sam odgovoran za prenošenje poruke, dok ćete vi biti pitani o onome čime ste bili obavezani Allahovom Knjigom i mojim hadisima."⁹³

Imam es-Sadik je rekao: "Vjernik ne bi smio umrijeti prije nego nauči Kur'an ili pokuša da ga nauči."⁹⁴

Takođe se citira da je on rekao: "Kur'an je Allahov savez sa Njegovim stvorenjima. Dakle, musliman bi trebalo da pogleda u taj savez i pročita pedeset ajeta svakoga dana."⁹⁵ Takođe je rekao: "Troje će se požaliti Uzvišenom Allahu: napuštena džamija u kojoj mještani ne klanjaju; učen čovjek među nezalicama; i Knjiga koja je prekrivena prašinom koju niko ne

⁹⁰ Kulejni, 'El-Usul minel Kafi', II tom, Kitab 'Fadlu-l-Kur'an', str. 598, treće izdanje.

⁹¹ Ibid, II tom, str. 603.

⁹² Ibid, II tom, str. 605.

⁹³ Ibid, II tom, str. 606.

⁹⁴ Ibid, str. 607.

⁹⁵ Ibid, str. 609.

čita.”⁹⁶ Takođe je rekao: “Kur’an je živ, on nikada ne umire. On se nastavlja kao što se nastavljaju noć i dan, i kao što nastavljaju da plove sunce i mjesec...” Zapovijednik vjernika, Ali ibn Ebi Talib je rekao: “...Onda mu je On (Allah) objavio Poslanicu kao svjetlo čiji je plamen neugasiv, svjetiljku čiji sjaj ne može iščeznuti, more čije dno nije moguće dosegnuti, put čiji pravac ne odvodi na stranputicu, luču čija svjetlost ne potamnjuje, razdvajatelja čiji dokaz ne slabi, objašnjenje čiji temelji ne mogu biti srušeni, liječenje koje ne ostavlja bojazan nikakvu od bolesti, veličinu čije pristalice ne mogu biti poražene, Istinu čije pomagače nije moguće uniziti. Prema tome, ona je rudnik vjerovanja i bit njegova, vrelo znanja i oceani njegovi, vrt pravde i zdenci njegovi, kamen temeljac Islama i zgrada njegova, doline istine i ravnice njezine, te ocean koji izvlačitelji vode ne mogu isprazniti, vrela koja crpitelji vode ne mogu isušiti, pojilišta koja oni koji dolaze da bi uzeli vodu iz njih ne mogu iscrpiti, zastajališta od kojih putnici ne mogu skrenuti, znaci koje namjernici ne promašuju vidjeti i uzvisine koje oni koji im se približavaju ne mogu nadmašiti. Allah je nju učinio gasiteljem žeđi učenih, proljećem srca pravnika, stazom glavnom za pute dobrih, liječenjem poslije kojega nestaje bolest, svjetlošću s kojom nema tmine, užetom čija je veza čvrsta, utvrdom čiji je vrh nerazrušiv, čašću za onoga koji je slijedi, mirom za onoga koji u nju uđe, uputom za onoga koji je prati, opravdanjem za onoga koji je usvoji, dokazom za onoga koji njome dokazuje, svjedokom za onoga koji njome raspravlja, pobjedom za onoga koji njome uvjerava, nosačem za onoga koji je nosi, nosiljkom za onoga koji se koristi njome, znakom za onoga koji traži putokaz, štitom za onoga koji se zaštićuje, znanjem za onoga koji shvaća, kazivanjem za onoga ko je prenosi i presudom za onoga koji sudi.”⁹⁷ Tako prepoznamo vrijednost i značaj Kur’ana kako to smatraju članovi Ehlul Bejta, a.s., koji su posvetili svoj život njegovom praktičnom objašnjavanju za dobrobit muslimana. “Ovaj Kur’an vodi jedinom ispravnom putu” (17:9). On je ustav čovječanstva, izvor nauke i znanja, vodič do vrline i sreće i pravilnik za uređivanje ljudskog ponašanja i društvenih i političkih zakona.

---

⁹⁶ Ibid, str. 613.

⁹⁷ Imam Ali ibn Ebi Talib a.s, ‘Nahdžu-l-belaga’, govor br. 197.

PRINCIPI ZA RAZUMIJEVANJE I TUMAČENJE KUR'ANA

Već smo dokazali putem učenja Ehlul Bejta da je Allahova Knjiga vječna i da je ona izvor svih zakona, kriterijum za određivanje autentičnosti hadisa i mjera za razlikovanje ispravnog od neispravnog.

Poslanik je rekao: “Kada mi se pripíše bilo kakav hadis, izmjerite ga sudeći prema Allahovoj Knjizi, pa ako se sa njom slaže, prihvatite ga, a ako joj protivrječi, bacite ga o zid.”⁹⁸ Ovaj metod je definisao za muslimane uopšte a i za učene ljude posebno kako da razumiju Kur'an i njegove riječi, jer je on osnova na kojoj stoji velika zgrada islamske misli, vjere i ideologije. Bilo kakva pogrešna ideja o svetoj poruci i propust da se razumije pravo značenje njenih ajeta, značili bi propast za muslimane i doveli bi do neslaganja među njima, uništavajući čistu originalnost islamske misli.

Prije nego što pređemo na ovu fundamentalnu i veoma važnu temu, moramo napraviti razliku između tefsira (objašnjenja) i te'vila (interpretacije). Leksički govoreći, riječ tefsir označava otkrivanje i objašnjavanje značenja riječi.⁹⁹ Rečeno je da riječ te'vil označava “odbacivanje jedne od dvije mogućnosti kako bi se složilo sa jasnim i očiglednim.”¹⁰⁰ Kako objasniti Kur'an? Ako tefsir znači objašnjavati riječi i izraze Kur'ana, budući da one mogu imati više od jednog značenja, onda je te'vil proces dolaženja do unaprijed zamišljenog značenja putem komentarisanja ajeta nakon razmatranja dvije ili više mogućnosti.¹⁰¹ Ali, takva interpretacija ne smije donijeti ništa što je suprotno očiglednom objašnjenju, odnosno tefsiru.

Bliže ispitivanje tefsirskih knjiga i metoda njegovih autora pomoći će nam da shvatimo da postoje velike praznine i opasne provalije u koje su neki komentatori upali i skrenuli od pravog značenja teksta, zahvaljujući svom pogrešno usmjerenom pristupu u razmatranju Kur'anskih ajeta i kadkad iracionalnom stavu punom predrasuda. Oni su se ponekad oslanjali na slabe ili sumnjive hadise, ili čak slijedili svoja sopstvena strijemljenja, i kao rezultat podvrgli Kur'an sopstvenim kapricima i mašti, primjenjujući značenje ajeta određenim događajima, ličnostima ili situacijama na koje nije mislio Kur'an niti su posvjedočili autentični hadisi ili istorijske činjenice.

Slučajevi takvih smiješnih tumačenja su se dešavali kada su neki komentatori stekli određene teološke i filozofske ideje a onda pokušali da ih povežu sa značenjem Kur'ana. Drugi pisci i komentatori su napravili grešku pokušavajući da objasne Kur'anske ajete u skladu sa naučnim, ekonomskim, društvenim i političkim idejama njihovog vremena ili ideje koje su lansirali laički teoretičari, a da tu zapravo nije bilo nikakve prave veze ili ispravne primjene. Tako vidimo da su Božije riječi bile oblikovane da zadovolje nečije želje, i primjećujemo da su komentatori i u prošlosti i u sadašnjosti pokušavali da ubace u komentare svoje lične ideje ili stanovišta neke određene škole mišljenja, koliko god iracionalni oni bili. Mnogi komentatori iz različitih islamskih vjerskih škola, uključujući šiite i sunite, počinili su slične greške, nudeći različite izgovore i opravdanja da odbrane svoje teorije. Ali, pogled na

⁹⁸ Tabarsi, 'Medžme'u-l-bejan', predgovor, str. 13.

⁹⁹ Turejhi, 'Medžme'u-l-bahrani', podnaslov 'Fesere'.

¹⁰⁰ Tabarsi, 'Medžme'u-l-bejan', predgovor, str. 13.

¹⁰¹ Primjer te'vila (interpretacije) je komentar ajeta “Njegovo prijestolje (arš) obuhvata i nebesa i zemlju” (2:255). Riječ “prijestolje” se interpretira kao znanje, suverenost i upravljanje itd. a ne kao uobičajena, opipljiva stolica.

autentične hadise Božijeg Poslanika i na metod komentarisanja koji je pokazao Ehlul Bejt i koji su slijedili posvećeni komentatori, otkriva da interpretacija ima svoje sopstvene principe i pravila koja vode čitaoca Kur'ana na pravi, ravni put Božijeg blagoslova. Pročitajmo sada pažljivo ono što smo primili od Božijeg Poslanika i Imama iz njegove porodice, koji su položili zdravu osnovu za interpretaciju koja štiti ovu Božiju Knjigu od pogrešnog tumačenja. Njihov racionalni obogaćuje čovječanstvo značenjima, idejama, pojmovima i rasuđivanjima, daleko od nesigurnosti, klevete, prijevare, divlje mašte ili nagađanja.

Tabarsi, citirajući Allahovog Poslanika a na osnovu autoriteta Ehlul Bejta, kaže: "Tumačenje Kur'ana nije dozvoljeno osim kroz tačne znake i jasne tekstove."¹⁰²

Ehlul Bejt je slijedio ovaj metod, odbijajući da objašnjava Kur'an nezavisno od ova dva principa:

1. Objašnjavanje Kur'ana Kur'anom, ili drugim riječima, tumačenje jednih ajeta drugim ajetima.
2. Objašnjavanje Kur'ana ispravnim i autentičnim hadisima i sunnetom.

Dakle, sva objašnjenja moraju biti u skladu sa ova dva principa. Naravno, ne smijemo zaboraviti da razum igra važnu ulogu u razumijevanju Kur'ana, objašnjavanju njegovog značenja i interpretiranju njegovog očiglednog teksta, uz obavezno pozivanje na Božiju riječ i na hadise. Poslanik je razumu pridavao važnu ulogu u interpretaciji Kur'ana, pa je rekao: "Kur'an je lako savladati, sa mnogim značenjima, pa ga uzimajte u onom najboljem."¹⁰³

Takođe je rekao: "Analizirajte Kur'an i tražite njegove čudnovatosti."¹⁰⁴

Sam Kur'an poziva na ulogu razuma u objašnjavanju njegovih ajeta i hvali naučnike koji dođu do njegovog ispravnog značenja. "Kada saznaju za nešto važno, a tiče se bezbjednosti ili opasnosti, oni to razglase. A da se oni s tim obrate Poslaniku ili predstavnicima svojim, saznali bi od njih ono što žele da saznaju..." (4:83). U isto vrijeme grdi one koji ne misle dok razmatraju pojmove Kur'anskih ajeta: "Kako oni ne razmisle o Kur'anu, ili su im na srcima katanci!" (47:24).

Dakle, interpretacija, sudeći prema metodu Ehlul Bejta, zasniva se na tri osnove:

1. Objašnjavanje Kur'ana Kur'anom
  2. Objašnjavanje Kur'ana uz pomoć hadisa
  3. Objašnjavanje Kur'ana uz pomoć razuma, u okviru Kur'ana i sunneta.
- Dakle, očigledno je da interpretacija Kur'ana ima svoje sopstvene jasno definisane principe i pravila. Stoga bilo koja interpretacija koja se zasniva na ličnom mišljenju, ili na nekim prolaznim naučnim teorijama, ili filozofskim i teološkim idejama, ili na slabim hadisima, ili sumnjivim autoritetima, ili bilo čemu suprotstavljenom jasnom Kur'anskom tekstu i hadisima, i slično, biva odbačena u metodi i školi Ehlul Bejta.

Bez obzira na to ko je komentator, njegovo mišljenje ne može biti smatrano za dokaz protiv Kur'ana. Zapravo je Kur'an dokaz protiv komentatora. Takva osoba nije dokaz čak ni protiv muslimana.

¹⁰² Tabarsi, 'Medžme'u-l-bejan fi tefsiri-l-Kur'an', predgovor, str. 13.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ Ibid.

Ehlul Bejt je zabranio ljudima da govore ono što ne znaju ili ne mogu dokazati. Jedan hadis Imama Muhammeda el-Bakira, a.s., glasi: “Ono što znaš, kaži, a za ono što ne znaš, reci: Allah bolje zna. Čovjek može uzeti neki ajet iz Kur’ana i razdvojiti ga onoliko mnogo koliko je velika razdaljina između nebesa i zemlje.”¹⁰⁵

POSLANIKOV SUNNET I ŠKOLA EHLUL BEJTA

“Neka Allah usreći onoga ko čuje moju izreku, zapamti je, razumije je i prepriča je onako kako ju je čuo, pošto nosilac znanja ne mora biti učenjak, a možda neko može prenijeti znanje još učevoj osobi.”¹⁰⁶

Poslanikovi hadisi ili sunnet, pored Allahove Knjige, služe kao izvor zakonodavstva na koji se muslimani oslanjaju kako bi pronašli presude, zakone i vrijednosti. To je ključ za definisanje, objašnjavanje i interpretaciju Kur’ana i davanje praktičnog oblika njegovim pravnim, ideološkim i obrazovnim konceptima i sadržaju.

Svaka riječ u Kur’anskom tekstu je vječni dragulj razuma, mudrosti i Božanskog prava, koju sunnet treba da proširi i protumači. Poslanik je, kao primalac Božije objave, znao tačno značenje i svrhu Božije poruke i njene uzvišene ciljeve. Ukratko, sunnet je vječno proljeće koje nikad ne presušuje i vječna istina kojoj laž ne može prići ni sa koje strane. Sunnet je praktična manifestacija zakona života i nacrt za sreću čovječanstva. On je vječan kao Kur’an. Uzvišeni Allah kaže:

“Ono što vam Poslanik kao nagradu da, to uzmite, a ono što vam zabrani, ostavite...” (59:7)

“Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu...” (33:21)

“A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku...” (4:59)

Ovih Božanskih naredbi se čvrsto pridržavao Ehlul Bejt i oni koji su slijedili njihov blistavi put interpretacije, hadisa, zakonodavstva, prava i ideologije. Članovi Ehlul Bejta su se borili, podnosili mučenje, zatvor, egzil pa čak i mučeničku smrt radi čuvanja poruke Svemogućeg Allaha i čistog sunneta Božijeg Poslanika, pokazujući muslimanima njihovu praktičnu primjenu u svakodnevnom životu.

Njihov put nije bio ležaj od ruža, i kao što je to uvijek bio slučaj sa pravednicima, morali su da se suoče sa dvoličnjacima i varalicama čija su srca bila ispunjena osvetničkim žarom protiv Islama. Ti opsjenjivači, koji su se predstavljali kao muslimani kako bi iskrivili i uništili Poslanikov sunnet, nikada nisu propuštali priliku da zavedu prostodušne ljude tako što su pogrešno tumačili Božiju objavu i pripisivali joj krivo značenje. Oni su čak izmišljali lažne hadise kako bi poduprli svoje zlokobne namjere.

Uzimajući u obzir ovakve intrige, uloga Ehlul Bejta u čuvanju Poslanikovog čistog sunneta bila je još važnija. Njihov posao je bio jedinstven – da dobro sačuvaju i vjerno prenesu hadise Poslanika Islama u njihovom pravom obliku.

¹⁰⁵ Balagi, ‘Sahihul-Kafi’, I tom, str. 5.

¹⁰⁶ Zeinuddin Amili, ‘Ed-Diraja’, str. 113.

Kao rezultat, oni su se borili protiv novotarija u vjeri i protiv svih vrsta iskrivljavanja. Oni su zagovarali iskreno pridržavanje Allahove Knjige i Poslanikovog sunneta podstičući muslimane da koriste Kur'an kao kriterijum za prosuđivanje o autentičnosti hadisa, budući da je Časni Kur'an imun od bilo kakvog falsifikovanja i čudesno je sačuvan kakav je i bio kada ga je melek Džibril prenio Poslaniku Muhammedu, s.a.

“Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!” (15:9).

Jasno je da je Allah preuzeo na Sebe da sačuva Svoje objavljene riječi od bilo kakvih izmjena. Kur'an je tako ostao čist i nedodirnut rukama iskrivljavanja, intriga i krivotvorenja. U tom pogledu, Zapovijednik vjernika, Imam Ali, a.s., je rekao: “Osnove pojavljivanja zala su one želje na koje se utiče i naredbe koje su novostvorene. One su protiv Allahove Knjige. Ljudi saraduju jedni sa drugima zbog njih čak i ako je to protiv Allahove vjere. Da je zlo čisto i nepomiješano, ne bi bilo skriveno od onih koji su u potrazi za njim. A da je dobro čisto bez primjese zla, oni koji ga mrze bili bi ušutkani. Ono što je, zapravo, učinjeno je to da je nešto uzeto odavde a nešto odande i to dvoje je pomiješano! Na tom stupnju šejtan nadjačava svoje prijatelje, i oni su sami spašeni od onoga kome je Allah još od prije dao vrlinu.”¹⁰⁷

Jednom se Ebu Basir, drug Imama es-Sadika a.s, požalio da “neke stvari koje se obično događaju nisu spomenute ni u Kur'anu niti se nalaze u Poslanikovom sunnetu, i da li se takve stvari smiju citirati ili ne iz jednog od ta dva izvora.” Imam je odgovorio: “Ne, jer da si u pravu, ne bi dobio nikakvu nagradu, a ako nisi u pravu, lagao bi na Uzvišenog Allaha.”¹⁰⁸

Allahov Poslanik, s.a., je rekao: “Svaka novotarija (bid'a) je zabluda, a svaka zabluda vodi u vatru.”

Abdullah ibn Ebi Ja'fur kaže da je jednom upitao Imama es-Sadika, a.s., o razlikama u hadisima od nekih pouzdanih kao i sumnjivih osoba. Imam je odgovorio: “Ako naiđeš na ‘hadis’ za koji možeš naći dokaz u Allahovoj Knjizi, ili u Poslanikovim hadisima, (uzmi ga), u protivnom ga onaj koji ga je donio više zaslužuje.”¹⁰⁹

Ejjub ibn Hur kaže: “Čuo sam Ebu Abdullaha (Imama es-Sadika a.s.) gdje kaže: ‘Sve se mora vratiti na Allahovu Knjigu i sunnet, a bilo koji ‘hadis’ koji se ne slaže sa Allahovom Knjigom je ništa drugo do izmišljen’.”¹¹⁰

Ejjub ibn Rašid takođe citira da je Imam es-Sadik, a.s., rekao: “Svaki ‘hadis’ koji se ne slaže sa Kur'anom je izmišljen.”¹¹¹

Prenosi se da je Imam es-Sadik, a.s., citirao riječi Božijeg Poslanika s.a: “Ko god se bude držao mog sunneta onda kada se budu pojavile razlike među mojim muslimanskim zajednicama, imaće nagradu stotinu šehida.”¹¹²

Jednom je neka osoba došla kod Imama Alija, a.s., i upitala ga o značenju riječi sunnet, novotarija, zajednica i sekta. Imam Ali je odgovorio: “Sunnet je ono što je radio Allahov

¹⁰⁷ Muhammed el-Bakir Bihbudi, ‘Sahihu-l-kafi’, I tom, str. 8, izdanje iz 1401. godine iza hidžre.

¹⁰⁸ Ibid, str. 9.

¹⁰⁹ Ibid, str. 11.

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Tabarsi, ‘Miškātu-l-envar’, vidi ‘El-ehez bi-s-sunna.’

Poslanik, novotarija je ono što je izmišljeno nakon njega, zajednicu sačinjavaju pravednici pa makar (bili) u manjini, a sektu sačinjavaju oni na krivom putu (premda) u većini.”¹¹³

Još jedan hadis Imama Alija, a.s., glasi: “Postoje dvije vrste sunneta: obavezni sunnet, čije je slijeđenje uputa, a zapostavljanje greška, i izborni sunnet, čije je slijeđenje vrlina, a zapostavljanje nije grijeh.”¹¹⁴

Imam es-Sadik citirajući Imama Alija, a.s., kaže: “Nad svakom istinom postoji realnost, a nad svakim ispravnim načinom postoji svjetlost. Šta god se slaže sa Allahovom Knjigom uzmite, a šta god joj se suprotstavlja ostavite.”

On je takođe rekao: “Neka se Allah smiluje na svakoga ko citira riječi Božijeg Poslanika bez laganja, čak i ako ga ljudi napadaju.”¹¹⁵

Zapovijednik vjernika, Imam Ali, a.s., kaže da je čuo Allahovog Poslanika kada je rekao: “Ako do vas dospije ‘hadis’ sa nelogičnostima i razlikama, čiji dijelovi su suprotstavljeni jedni drugima, ne mogu biti od mene i ja to nisam rekao, čak i ako kažu da sam rekao. Ako do vas dospije hadis čiji dijelovi nisu međusobno suprotstavljeni, on je od mene i ja sam ga izrekao. Ko god me je vidio mrtvog, to je kao da me je vidio u životu, a ko god me je posjetio, biću mu svjedok i promatrač na Dan proživljenja.”¹¹⁶

Takođe se prenosi da je on, a.s., rekao Muhammedu ibn Muslimu: “O Muhammede, kada god do tebe dospije neki hadis, bilo preko pobožnog bilo preko lošeg čovjeka, a slaže se sa Kur’anom, uzmi ga; a kada god do tebe dospije hadis, bilo preko pobožnog bilo preko lošeg čovjeka, a ne slaže se sa Kur’anom, ne uzimaj ga.”¹¹⁷

Na taj način može se vidjeti koncept sunneta Allahovog Poslanika kroz školu Ehlul Bejta, a.s., i njihov metod, kao i odnos tog blagoslovljenog sunneta sa Allahovom Knjigom i njegova uloga u pravu, zakonodavstvu i izgrađivanju društvenog i molitvenog života muslimanskih zajednica.

Na osnovu ovog doktrinarnog metoda Ehlul Bejta dolazimo do sljedećih zaključaka:

- Bilo kakva riječ, djelo ili učenje pripisano Poslaniku mora se provjeriti u Allahovoj Knjizi kako bi se vidjelo da li je ispravno ili ne. Ako se slaže sa Kur’anom, onda ono pripada sunnetu, ali ako se suprotstavlja Božanskom tekstu, onda ono ne pripada sunnetu.
- Kur’an i sunnet su dva izvora zakonodavstva, prava, principa ponašanja i načina života. Svi doktrinarni principi ili ideološki koncepti moraju biti u skladu sa Kur’anom i sunnetom, a ako je tako, treba da budu ozakonjeni i posvećeni kao dio Božanskih zakona. Ali, svi koncepti ili pravila koji se suprotstavljaju Kur’anu i sunnetu, predstavljaju novotarije, iskvarenost i neistinu.

- Postoji utvrđen i opšte prihvaćen sunnet koji bez sumnje pripada Poslaniku i koji se slaže sa Kur’anom. Takav sunnet se mora posmatrati kao vaga ili sredstvo za ispitivanje i određivanje hadisa i rivajeta čija se istinitost dovodi u pitanje, a šta god se utvrdi kao kontradiktorno mora biti odbačeno. Na taj način škola Ehlul Bejta, a.s., definiše metod odnosa prema čistom Poslanikovom sunnetu.

---

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Ibid.

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ Tabarsi, ‘Miškātu-l-envar’, vidi ‘El-ehez bi-s-sunna’.

Klasifikacija sunneta

Naučnici klasifikuju sunnet na sljedeći način:

1. Izreke: one se sastoje od hadisa, predavanja, učenja i pisama Poslanika Muhammeda, s.a.
2. Djela: Sva Poslanikova djela i radnje u njegovom ophođenju sa ljudima ili izvršavanje molitvenih obreda.

Pošto je Poslanik bezgriješan i očišćen od greške, njegov svaki postupak i svaka riječ nose pečat tendencije i autoriteta, i smatraju se za Božiju inspiraciju. Odatle se njegovi postupci dijele na obavezne i dozvoljene.

- Obavezna djela: u njih spadaju pet dnevnih molitvi, obavljanje hadža, post u mjesecu Ramazanu, zabranjivanje zla i unaprijeđivanje pravde. Svi muslimani su obavezni da izvršavaju i praktikuju ove dužnosti, a njihovo zapostavljanje je propust.

- Preporučena djela: nekoliko drugih postupaka Božijeg Poslanika koji nisu obavezni, smatraju se za dozvoljene i muslimani ih mogu oponašati.

- Izborna djela: Poslanikova šutnja u pogledu nekog djela koje su neki ljudi u njegovo vrijeme izvršavali i o kojima je on bio obaviješten ali im nije prigovarao, kao što su neki društveni odnosi ili individualni običaji, takođe se smatraju za dio njegovog sunneta. Njegova šutnja o takvim društvenim djelima smatra se za dokaz o odobravanju i stoga su oni vrijedni da ih musliman uradi, ukoliko tako želi.

Metoda istraživanja i dokazivanja Imami Ehlul Bejta su definisali metode ispitivanja i dokazivanja sunneta Božijeg Poslanika, sa kojim smo se pozabavili na prethodnim stranama.

Na osnovu tih principa, pravnici škole Ehlul Bejta su uspostavili "kritički metod" u naučnom istraživanju Poslanikovog sunneta. Na početku, oni nisu smatrali da je ijedan dio sunneta ispravan i vrijedan da se prihvati zdravo za gotovo. Oni započinju od ispitivanja autentičnosti nekog postupka ili hadisa, a onda nastavljaju sa istraživanjem i pregledanjem svakog hadisa i rivajeta, kako bi potvrdili da li je to Poslanik zaista rekao ili učinio. Oni se u istom trenutku bave svim aspektima hadisa ili rivajeta koji je u pitanju i, ukoliko se on pokaže kao tačan, prihvate ga kao dio sunneta.

Kao rezultat, oni ne smatraju da je ijedna zbirka hadisa apsolutno ispravna, ukoliko se kritički ne ocijeni, istraži i ispita.

Postoje četiri vjerodostojne zbirke hadisa koje se sastoje od onoga što je primljeno od Ehlul Bejta, a to su:

1. 'El-Kafi,' koju je sastavio Šejh Muhammed ibn Ja'kub Kulejni (umro 329. godine po hidžri);
2. 'Men la jehdaruhu el-fakih,' koju je sastavio Šejh Muhammed ibn Ali, poznat kao Ibn Babavejh Saduk (umro 381. godine po hidžri);
3. 'El-Istibsar,' koju je sastavio Šejh Muhammed ibn Hasan Tusi (umro 460. godine po hidžri);
4. 'Et-Tehzib,' čiji je sastavljač takođe Šejh Tusi.

Uz navedena četiri djela, sljedeće zbirke koje su sastavljene na početku drugog milenijuma po hidžri takođe se smatraju za autentične:

5. 'Vasa' ilu-š-ši'a,' čiji je sastavljač Šejh Hur Amili;
6. 'Biharu-l-envar,' čiji je sastavljač Allama Muhammed Bakir Medžlisi;
7. Ostale hadiske zbirke.

Čak i spomenute četiri knjige koje predstavljaju osnovu imamijskog ili džā'ferijskog prava, kasniji naučnici su kritički ocjenjivali i podvrgavali unakrsnom ispitivanju i objašnjavanju. Svaki hadis u ovim zbirkama bio je istražen i vraćen sve do svog izvora, sa detaljnim diskusijama o lancu njegovih prenosilaca i njihovoj povjerljivosti. Postoje slučajevi odbacivanja nekih hadisa koji su se našli u tim zbirkama zbog slabog izvora prenosilaca, zbog nevjernih prepisivača ili zbog raznih drugih okolnosti.

Šiitski naučnici su podvrgli istoj metodi objektivnog kriticizma poznate sunitske zbirke hadisa kao što su 'Sahih el-Buhari,' 'Sahih Muslim,' 'Sunen Ebi Davud,' 'Sunen Nesa'i,' 'Sunen ibn Madže,' 'Kenzu-l-'ummal' i ostale hadiske zbirke, odmjeravajući ih na naučnoj i praktičnoj vagi i odbacujući ili prihvatajući hadise koji se zasnivaju na Časnom Kur'anu i čistom, neiskvarenom sunnetu Božijeg Poslanika.

Uobičajeni metod koji se koristi za potvrđivanje ispravnosti nekog hadisa se zasniva na:

A. Ispitivanju "potkrijepljujućeg dokaza" odnosno lanca prenosilaca. Naučnici moraju da se dosta potrude u ispitivanju zagovarača nekog hadisa, da bi se uvjerali u vjerodostojnost prenosilaca, pozivajući se na specijalne knjige Ridžal (Ko je ko) koje opisuju ličnosti prenosilaca, svjedoče o njihovoj vjerodostojnosti ili na njih bacaju sumnju. Oni ne smiju dozvoliti da na njih utiču religijske sklonosti prenosilaca. Ako se pokaže da je prenosilac pouzdan i istinoljubiv, hadis koji je prenio će biti prihvaćen.

B. Ispitivanju teksta hadisa: oni istražuju kontekst hadisa i njegovo značenje, kako bi utvrdili da se ne suprotstavlja ni Allahovoj Knjizi i vjerodostojnom sunnetu, ni uspostavljenim pozitivnim racionalnim činjenicama.

Ukoliko se pokaže da su 'potpora' i 'tekst' ispravni, naučnici prihvataju hadis. U protivnom, oni će ga odbaciti, bez obzira na status njegovog prenosioca. Prema tome, metod koji koriste naučnici škole Ehlul Bejta je:

1. Ne treba smatrati neku hadisku zbirku kao apsolutno vjerodostojnu ili apsolutno pogrešnu.
2. Treba prihvatati hadis samo na osnovu njegove vjerodostojnosti i istinitosti, bez obzira na vjerski pravac ili školu mišljenja kojoj je pripadao njegov prenosilac.

Ko god se bude pozvao na knjige o principima pravnih nauka, indukcijom zakonodavstvu ili Ridžal, jasno će prepoznati ovu činjenicu. Na taj način naučni i kritički metod pomaže da se zaštiti originalnost i čistoća religije, a zauzvrat promoviše muslimansku solidarnost izbjegavajući fanatizam, neznanje i licemjerje. Zapravo, u naučnom i kritičkom metodu istraživanja nema mjesta fanatizmu i slijepom vjerovanju jer on mora biti iskreno sproveden i objektivan.

IMAMI EHLUL BEJTA BILI SU PRENOSIOCI POSLANIKOVIH HADISA

Imami Ehlul Bejta nisu unosili novotarije u religiju, niti su izvodili sopstvene zaključke. Oni su bili prenosioci hadisa i povjerenici Poslanikovog sunneta, pa je stoga sve što su radili bio dio sunneta. Oni su prenosili hadise, sinovi su citirali očeve direktno od njihovog slavnog djeda, Allahovog Poslanika, s.a., Imam es-Sadik, a.s., kaže:

“Moj hadis je hadis mog oca, hadis moga oca je hadis moga djeda, hadis moga djeda je hadis njegovog oca, hadis njegovog oca je hadis Alija ibn Ebi Taliba, hadis Alija ibn Ebi Taliba je hadis Allahovog Poslanika, a hadis Allahovog Poslanika predstavlja riječi Uzvišenog Allaha.”¹¹⁸

Kutejba kaže da je jednom neko postavio neko pitanje Imamu es-Sadiku i dobio potrebni odgovor. Čovjek ga je dalje upitao kakvo bi bilo njegovo mišljenje u nekom drugom slučaju, na šta je Imam odgovorio: “Prestani. Sve ono što sam ti rekao bilo je od Allahovog Poslanika. Mi ne pripadamo grupi ‘kakvo je tvoje mišljenje.’”¹¹⁹

Pozivajući se na ovo, Šejh Beha’i kaže: “Svi naši hadisi, osim veoma malog broja, dolaze od naših dvanaest Imama, a.s., i kroz njih od Poslanika s.a, pošto je njihovo znanje uzeto iz te udubine svjetlosti.”¹²⁰

Stoga svi hadisi koje prenosimo od dvanaest bezgriješnih Imama Ehlul Bejta potiču od samog Poslanika i oni su izvor principa religije. Njihovi blagoslovljeni životi su bili u vezi i u neprekidnom nizu, bez ikakvog međusobnog razdvajanja, počevši od samog Poslanika Muhammeda. Ehlul Bejt sačinjava školu i živo iskustvo, otjelotvorujući Islam, čuvajući njegove principe i pokazujući praktičnu primjenu njegovih koncepata. Pogledajmo sada te karike blagoslovljenog lanca Imama Ehlul Bejta koji su prenosili hadise Allahovog Poslanika kako bi predstavili njihovo naučno i ispravno stanovište zainteresovanim čitaocima.

1. Imam Ali ibn Ebi Talib (a.s.): Rođen je u Meki, trideset godina nakon Godine Slona (‘Amu-l-fil), a ubijen kao šehid 21. ramazana 40. godine poslije hidžre, u Kufi (Irak), dva dana nakon što ga je otrovnim mačem ranio haridžit Abdu-r-Rahman ibn Muldžem, dok je bio na sedždi za vrijeme jutarnje molitve. Njegov mauzolej u Nedžefu, u Iraku, danas je centar hodočašća.

2. Imam Hasan ibn Ali (a.s.): Rođen je u Medini, 3. godine po hidžri, natjeran je da abdicira i preda hilafet Mu‘aviji 40. godine po hidžri, a ubijen kao šehid 50. godine po hidžri, otrovan po naređenju Mu‘avije ibn Ebi Sufjana.

3. Imam Husejn ibn Ali (a.s.): Rođen je u Medini, 4. godine po hidžri, i tragično izgubio život kao šehid zajedno sa malim brojem svojih sljedbenika na bojištu kod Kerbele (Irak), 10. muharrema 61. godine po hidžri, a ubila ih je vojska Jezida ibn Mu‘avije. Mauzolej Gospodara svih šehida (Sejjidu-š-šuhada’) u Kerbeli je poznato mjesto hodočašća za

¹¹⁸ Spomenuo Allama Sejjid Muhsin Amili u djelu ‘A’janu-š-ši‘a’, III tom, str. 34, treće izdanje.

¹¹⁹ Kulejni Razi, ‘El-Usul mine-l-Kafi’, I tom, str. 58. Na margini knjige se tvrdi: “Pošto je on želio da pita, ‘Reci mi mišljenje koje ti je prihvatljivije putem nagađanja ili pretpostavljanja’, Imam, a.s., mu je zabranio da nagađa i rekao mu da oni (tj. Ehlul Bejt) ne govore ništa što nije iz sigurnosti i uvjerenja, ili što nije na osnovu onoga što su primili od Gospodara Božijih Poslanika s.a.”

¹²⁰ Šejh Beha’i (umro 1030. godine po hidžri), ‘El-Vadžiza’ (Osnovni principi nauke o hadisu), str. 22.

muslimane svijeta. Već smo govorili o uzdignutom položaju ove uzorne trojice Imama, u svjetlu Časnog Kur'ana i Poslanikovog sunneta, navodeći primjere Poslanikove ljubavi i Božije počasti koje su uživali. Nakon tužne smrti Božijeg Poslanika s.a, Imam Ali i njegova dva sina, Imam Hasan i Imam Husejn, nastavili su da poučavaju muslimane vječnom porukom Islama, i u tom procesu su pretrpjeli muke pa čak i mučeničku smrt u zlim rukama neprijatelja vjere. Ali, blagoslovljeni slijed koji je započeo sa Poslanikom nije se prekinuo kada je umoren njegov unuk Husejn u Kerbeli. On je nastavio svoj neprekidni marš u korist Islama i muslimana kroz Husejnovog jedinog preživjelog sina, Alija.

4. Imam Ali ibn Husejn (a.s.): Poznat je pod nadimkom Zejnu-l-'Abidin (ukras Božijih robova) i rođen je u Medini 38. godine, a otrovan 95. godine po hidžri u Medini, po naredbi omajadskog halife Velida.

5. Imam Muhammed ibn Ali (a.s.): Takođe je poznat pod nadimkom El-Bakiru-l-'ulum (onaj koji rasijeca znanje) i rođen je u Medini 57. godine, a otrovan 114. godine po hidžri, po naredbi omajadskog halife Hišama ibn Abdi-l-Melika.

6. Imam Dža'fer ibn Muhammed (a.s.): Takođe je poznat pod nadimkom Es-Sadik (Istinit) i rođen je u Medini 83. godine po hidžri. Živio je u veoma važnom periodu islamske istorije kada je opadala moć omajadskih ugnjetača, a kada su abasidi, pretvarajući se da žele da povrate prava Poslanikovoju kući, kovali planove da sami uzurpiraju moć. Imam Es-Sadik, direktni potomak Božijeg Poslanika, iskoristio je ovu priliku da uputi muslimane u istine Islama, i tako je nastala njegova pravna škola, koja je zapravo procvjetala na čistom i izvornom sunnetu njegovog velikog djeda, poznata pod nazivom Dža'ferijska škola ili mezheb. U šezdeset i trećoj godini života, Imama je otrovao abasidski uzurpator Ebu Dža'fer el-Mensur, a sahranjen je u Medini.

7. Imam Musa ibn Dža'fer (a.s.): Poznat je pod nadimkom El-Kazim (onaj koji suzdržava ljutnju) i rođen je 128. godine po hidžri u mjestu Abva, blizu Medine. Dugo vremena je bio u tamnici i bio podvrgnut mučenjima u rukama Haruna er-Rašida, koji se jako plašio ideje da bi ga muslimani mogli napustiti odlučivši se za direktnog potomka Božijeg Poslanika. Na kraju je Harun er-Rašid otrovao Imama Musa el-Kazima 183. godine po hidžri, a njegov sveti mauzolej koji se nalazi u El-Kazimijji (Bagdad) centar je hodočašća za muslimane svijeta.

8. Imam Ali ibn Musa (a.s.): Poznat je pod nadimkom Er-Rida (onaj koji je zadovoljan Allahovom voljom) i rođen je 148. godine po hidžri. Ma'mun ga je proglasio zakonitim nasljednikom hilafeta kako bi ojačao svoju sopstvenu vlast. Ma'mun, uplašen Imamove popularnosti u narodu, 203. godine po hidžri ga je otrovao u gradu Tusu, u Horasanu, gdje je i danas. Grad Tus je postao poznat kao Mešhedu-r-Rida (mjesto mučeništva Imama Rida) i na kraju je naziv skraćen u Mešhed, kako se i danas zove.

9. Imam Muhammed ibn Ali (a.s.): Poznat je kao El-Dževad (Plemenit) i rođen je 195. godine, a 220. godine po hidžri ga je otrovao halifa Mu'tasim, u proljeće njegovog života – u dvadeset i petoj godini. Abasidske halife, koje su bile svjesne prava Imama Ehlul Bejta da budu vladari muslimana, činili su sve u njihovoj ovozemaljskoj moći da odvoje narod od njih, koristeći metode kao što su bacanje u tamnice, mučenje i trovanje. Imam El-Dževad počiva u mauzoleju El-Kazimijja, pored svog slavnog djeda, Imama Musa el-Kazima.

10. Imam Ali ibn Muhammed (a.s.): Poznat je kao El-Hadi (Vodič) i rođen je u Medini 212. godine, a umro kao šehid 254. godine po hidžri, u Samari (Irak), gdje mu je i danas mauzolej. Otrova ga je halifa el-Mutevekkil.

11. Imam Hasan ibn Ali (a.s.): Poznat je kao El-Askeri i rođen je u Medini 232. godine, a ubijen 260. godine po hidžri, u Samari, i tu je sahranjen pokraj svoga oca.

12. Imam Muhammed ibn el-Hasan (a.s.): Poznat je kao El-Mahdi (Ispravno vođen) i rođen je u Samari 255. godine po hidžri. On je još živ i skriven je, a na osnovu Poslanikovih hadisa, sljedbenici Ehlul Bejta čvrsto vjeruju da će se Imam Mahdi ponovo pojaviti i ispuniti zemlju vrlinom i pravdom, pošto će do tada biti prepuna nasilja i tiranije.

Sada ćemo navesti dio citata nekih naučnika koji su posvećeni četvrtom, petom i šestom Imamu Ehlul Bejta.

Šejh Mufid u djelu 'El-Iršad,' prenosi da je Zuhri rekao: "Nikada nisam vidio nikoga iz te Kuće (Poslanikova porodica nakon mučeništva Imama Husejna) da ima više zasluga od Alija ibn el-Husejna."¹²¹

Ibn Hadžer u djelu 'Es-Sava'iku-l-muhrika,' opisujući Imama Alija ibn el-Husejna, kaže: "Zejnu-l-'Abidin je naslijedio svoga oca u znanju, pobožnosti i pokornom služenju (Allahu)."¹²²

Ebu Hazim i Sufjan ibn Ujejna su govorili: "Nikada nisam vidio Hašimita koji bi bio zaslužniji i učevniji u zakonima od Alija ibn el-Husejna."¹²³

Prije nego što je mučki ubijen, Imam Husejn je dao potvrdu o imamet u vjerskom vođstvu svome sinu Aliju. To je samo po sebi jasan dokaz visokog položaja Zejnu-l-'Abidina koji je za vrijeme svog života bio izvor znanja i povjerenik Poslanikovih hadisa i sunneta. Citira se da je Imam Dža'fer rekao: "Kada je napuštao Irak, Husejn, a.s., je povjerio Umm Selemi (neka Allah bude zadovoljan njome) svoje knjige i svoj testament. Kada se Ali ibn el-Husejn, a.s., vratio, ona mu ih je predala."¹²⁴

Petom Imamu Ehlul Bejta, Muhammedu ibn Aliju, nadimak je bio El-Bakir zbog njegovog ogromnog znanja. Kao i njegov otac, bio je najsavršeniji čovjek svoga vremena i bio je poznat po svojoj pobožnosti, suzdržanosti i znanju, kao što to priznaju naučnici i prenosioci hadisa. Džabir ibn Abdillan Ensari, poštovani ashab Božijeg Poslanika, s.a., prenosi da mu je Allahov Poslanik pretekao: "Džabire, možda ćeš poživjeti dovoljno dugo da upoznaš jednog od mojih potomaka preko Husejna. Zvaće se Muhammed i sijeći će znanje. Ako ga upoznaš, prenesi mu moj selam."¹²⁵

Ovaj veliki ashab je zaista i doživio da sretno Imama el-Bakira, a.s., koji je tada još bio dječak, i prenio mu selam od njegovog slavnog djeda, Poslanika Muhammeda, s.a. Ovo Poslanikovo svjedočanstvo je dovoljan dokaz visokog položaja Imama el-Bakira, koji je bio mudrac svojega doba. Vrijeme u kojemu su živjeli Imam el-Bakir i njegov sin Imam Dža'fer es-Sadik bilo je jedan od najbogatijih perioda islamske historije. Za vrijeme tog perioda, naučnici, prenosioci hadisa, komentatori Kur'ana i učenici raznih islamskih nauka pronašli su u Imamu el-Bakiru direktan izvor Poslanikovog sunneta.

---

¹²¹ Šejh Mufid, 'El-Iršad', poglavlje 'Zasluge Alija ibn el-Husejna.'

¹²² Ebu Alam, 'Ehlul Bejt.'

¹²³ Ibn Dževzi, 'Tezkiretu-l-havas', poglavlje o Aliju ibn el-Husejnu a.s.

¹²⁴ Tabarski, 'I'lamu-l-vara bi a'lami-l-huda', tekstovi koji dokazuju njegov imamet, str. 252, 'Menakib aal Ebi Talib', III tom.

¹²⁵ Ovo prenose Šejh Mufid u djelu 'El-Iršad', Ibn Sabbag Maliki u djelu 'El-fusulu-l-muhimma', Ja'kubi u djelu 'Tarih', Šablandži u djelu 'Nuru-l-absar' i Ibn Dževzi u djelu 'Tezkiretu-l-havas.'

Ibn Imad Hanbeli ga je opisao na sljedeći način: “Ebu Dža‘fer Muhammed el-Bakir bio je jedan od pravnika Medine. Zvali su ga El-Bakir jer je ‘rasijecao’ znanje kako bi dospio do njegovog korijena i povećao ga.”¹²⁶

Ibn Dževzi prenosi da je Ata’, jedan od starijih iz druge generacije muslimana, rekao: “Nikada nisam vidio da su naučnici tako ponizni u svom znanju kao u prisustvu Ebu Dža‘fera el-Bakira.”¹²⁷

Što se tiče njegovog sina, Imama Dža‘fera es-Sadika a.s, njemu nije potrebno predstavljanje. Naučnici i prenosioци hadisa su jako mnogo citirali njegove riječi, uvažavajući njegov visoki položaj. Evo nekih od njih:

“Hafiz ibn Akda Zaidi je u svojoj knjizi o er-Ridžal skupio više od četiri hiljade pouzdanih prenosilaca hadisa koji su svi citirali riječi Dža‘fera ibn Muhammeda, i popisao je njihova djela.”¹²⁸

Ebu Na‘im Isfahani u djelu ‘El-Huljet’ kaže: “Dža‘fera es-Sadika je citirao veliki broj veoma poznatih naučnika i imama, kao što su Malik ibn Enes, Šu‘be ibn Hadžadž, Sufjan Sevri, Ibn Džurejh, Abdullah ibn Amr, Ruh ibn Kasim, Sufjan ibn Ujejne, Sulejman ibn Bilal, Ismail ibn Dža‘fer Hatam ibn Ismail, Abdu-l-Aziz ibn Muhtar, Vehab ibn Halid, Ibrahim ibn Tahham i mnogi drugi. Citira ga i Muslim u svom ‘Sahihu’ i smatra da su njegovi hadisi dokaz njegovog autoriteta. Drugi su rekli da je on bio originalan izvor hadisa, kao što su Malik, Šafi‘i, Hasan ibn Salih, Ebu Ejub Sahtijani, Omer ibn Dinar, Ahmed ibn Hanbel i drugi. Enes ibn Malik je rekao: ‘Ni jedno oko nikada nije vidjelo, ni jedno uho nikada nije čulo i ni jedno srce nikada nije zamislilo ikoga ko bi bio bolji od Dža‘fera es-Sadika u njegovom znanju, pobožnosti i pokornosti.’”¹²⁹

Šejh Mahmud Ebu Zuhra, dekan Univerziteta El-Azhar u Kairu, u predgovoru svoje knjige ‘El-Imam es-Sadik’ kaže: “Sa Božijom pomoći i uspjehom, odlučili smo da pišemo o Imamu Dža‘feru es-Sadiku, pošto smo već pisali o sedmorici plemenitih Imama. Nismo oklijevali da pišemo o njemu jer mislimo da je bio na nižem položaju od drugih, nego zbog toga što je on, zapravo, bio superiorniji od svih njih, i imao je posebnu zaslugu nad nekim velikanima među njima, jer je Ebu Hanifa citirao njegove riječi i smatrao ga najučevnijim u pogledu razlika (u mišljenju) među ljudima i najiskusnijim pravnikom. Imam Malik je kao student pohađao njegova predavanja i prenosio je hadise od njega. Posjedovao je tu vrlinu da bude učitelj Ebu Hanifi i Maliku, a to je dovoljan dokaz njegove velike zasluge. On se ne može ostaviti po strani ni zbog kakvog nedostatka, niti bi ga iko drugi mogao prestići zbog bilo kakve zasluge. Povrh toga, bio je unuk Alija Zejnu-l-‘Abidina, koji je u svoje vrijeme bio najpoštovaniji od svih ljudi iz Medine, kada su u pitanju bile njegove zasluge, čast, pobožnost i znanje. Ibn Šihab Zahri i mnogi drugi pohađali su njegova predavanja. On je sin Muhammeda el-Bakira, koji je rasijecao znanje i dostizao do njegovog najčistijeg unutrašnjeg sadržaja, sjemenke. Dakle, on je bio taj kome je Allah povjerio ličnu čast uz čast njegovog plemenitog porijekla, tj. njegovog Hašimijskog srodstva i Muhammedovskog potomstva.”¹³⁰

¹²⁶ Esad Hajdar, ‘El-Imam es-Sadik ve-l-mezahibu-l-arba‘a’, II tom, citat iz djela ‘Šadaratu-z-zeheb’, I tom, str. 149.

¹²⁷ Hašim Ma‘ruf Husejni, ‘Biografija dvanaest Imama’, II tom, str. 198, prvo izdanje.

¹²⁸ Allama Sejjid Muhsin Amin, ‘A‘janu-š-ši‘a’, III tom, str. 34, treće izdanje.

¹²⁹ Ibn Šehr Ašub, ‘Menakib Aal Ebi Talib’, (Pohvale potomcima Ebu Taliba), IV tom, str. 248.

¹³⁰ Muhammed Ebu Zuhra, ‘Imam es-Sadik’, str. 3.

Amr ibn Mikdam je rekao: “Kada pogledate u Dža‘fera ibn Muhammeda, shvatićete da je on jedan od Vjerovjesnikovih potomaka.”¹³¹

Poznati historičar Ja‘kubi je rekao: “Bio je najbolji od ljudi i najiskusniji čovjek u Allahovoj vjeri. Učeni ljudi bi govorili, kada bi citirali njegove riječi: ‘Rekao nam je učeni’.”¹³²

Ove pohvale, koje su u slavu Imama Dža‘fera es-Sadika rekli neki njegovi savremenici i kasniji naučnici, dovoljno dokazuju njegovo preimućstvo kao Imama Ehlul Bejta za vrijeme njegovog života.

Bacimo sada pogled na jednako zaslužne ličnosti među njegovim potomcima, ostalim Imamima Poslanikove kuće.

Imam es-Sadik je predstavio svog sina Musaa jednom od svojih prijatelja riječima: “Ovaj moj sin kojega si vidio, ako ga budeš pitao o onome što se nalazi između korica Mushafa (Kur’ana), odgovoriće ti sa potpunim znanjem.”¹³³

Hafiz Razi u svom enciklopedijskom djelu ‘Ridžal’ (Ko je ko) piše: “Musa ibn Dža‘fer ibn Muhammed ibn Ali ibn el-Husejn ibn Ali ibn Ebi Talib prenosi od svog oca, a njega opet citira njegov sin Ali ibn Musa, i njegov brat Ali ibn Dža‘fer... ‘On je bio pouzdan, iskren i Imam muslimana.’”¹³⁴

Muhammed ibn Ahmed Zehebi kaže o njemu: “Musa je bio jedan od najboljih mudraca, i bio je pobožan Allahov rob.”¹³⁵

Kemaluddin Muhammed ibn Talha Šafi‘i kaže: “On je Imam velikog položaja i moći, veliki i ozbiljan naučnik, dobro poznat po svojoj pobožnosti Allahu, uvijek pokoran (Allahu), poznat po svojim nevjerovatnim čudima, provodio je noć u molitvama a dan čineći djela milosrđa i posteći. Zbog njegovog velikog trpljenja nasilnika, bio je nazvan el-Kazim (onaj koji zadržava gnijev).”¹³⁶

Mu‘min Šablandži piše u djelu ‘Nuru-l-absar’: “Musa, neka je Allah zadovoljan njime, bio je najpobožniji čovjek i najučevniji od svih ljudi svoga vremena...”¹³⁷

Osmi Imam Ehlul Bejta, Ali ibn Musa er-Rida, a.s., bio je poput svog oca u pogledu njegovog znanja, pobožnosti i vrlina. On je preuzeo vjersko vođstvo i zadatak imameta nakon šehidske smrti Imama el-Kazima, kojega je u Bagdadu otrovao Harun ar-Rašid. Njegova slava je bila toliko velika da je abasidski halifa Ma‘mun bio prinuđen da ga naimenuje za zakonskog nasljednika hilafeta, ne zbog toga što je Imam er-Rida priželjkivao ovosvjetski položaj, nego zbog toga što su i njegovi prijatelji i njegovi neprijatelji znali da je on, kao direktan potomak Božijeg Poslanika, imao više prava da predvodi ummet nego nepravedan i griješan halifa.

Njegovi savremenici svjedoče o njegovom plemenitom rođenju, njegovom velikom znanju i savršenstvu njegovog karaktera. Evo nekih od tih svjedočanstava:

---

¹³¹ Daru-t-tevhid, ‘Imam es-Sadik’

¹³² Ahmed ibn Ebi Ja‘kub ibn Dža‘fer ibn Vehab, ‘Tarih Ja‘kubi’, II tom, str. 381.

¹³³ Allama Medžlisi, ‘Biharu-l-envar’, XI tom, str. 24 i XLVIII tom, citat iz djela ‘Menakib’ autora Ibn Šehra Ašuba, III tom, str. 411.

¹³⁴ Hafiz Razi, ‘El-džurh ve-t-ta’dil’, IV tom.

¹³⁵ Muhammed ibn Ahmed Zehebi, ‘Mizanu-l-i’tidal’, III tom, str. 209.

¹³⁶ Kemaluddin Muhammed ibn Talha Šafi‘i, ‘Mutalibu-s-sa’ul’, str. 18, citat od Muhammeda Alija Dahila, ‘E’immetuna’.

¹³⁷ Mu‘min Šablandži, ‘Nuru-l-absar’, str. 218, citat od Alija Dahila, ‘E’immetuna’.

Vakidi kaže: “On je bio pouzdan, davao je svoja uputstva u religijskim stvarima onima koji su ga to pitali u Poslanikovoj džamiji, dok je još bio u ranim dvadesetim godinama života. Bio je osmi među Tabi‘inima (Muslimanima koji su vidjeli Poslanikove, s.a., ashabe, ali ne i Poslanika, s.a.) u Medini.”¹³⁸

Imam Musa ibn Dža‘fer, o čijem smo visokom položaju već govorili, savjetuje svojim sinovima da se pozovu na svoga brata Alija i kaže: “Evo vašega brata Alija ibn Musa, učenjaka Muhammedove porodice. Pitajte ga o vašim vjerovanjima i držite na umu ono što vam on kaže.”¹³⁹

Kada je Imama Ridaa, a.s., otrovao ljubomorni Ma‘mun, ogrtač imameta je prešao na njegovog sina Muhammeda ibn Alija čiji su epiteti bili el-Dževad (Plemenit) i et-Taki (Bogobojazan). Sibt ibn Dževzi piše u svom djelu ‘Tezkiretu-l-havas’: “Muhammed el-Dževad – on je Muhammed ibn Ali ibn Musa ibn Dža‘fer ibn Muhammed ibn Ali ibn Muhammed ibn el-Husejn ibn Ali ibn Ebi Talib, njegov nadimak bio je Ebu Abdillah ili Ebu Dža‘fer. Rođen je 195. a umro 220. godine. Bio je nalik svome ocu u znanju, pobožnosti, suzdržanosti i darežljivosti.”¹⁴⁰

Muhammed ibn Ammar kaže u djelu ‘Medinetu-l-Ma’džaz’: “Posjećivao sam Alija ibn Dža‘fera ibn Muhammeda¹⁴¹ u Medini. Sa njim sam se družio dvije godine i bilježio ono što je on prenio od svoga brata, Musa ibn Dža‘fera el-Kazima, kada je u džamiju Allahovog Poslanika, s.a., gdje smo sjedili, ušao Ebu Dža‘fer Muhammed ibn Ali er-Rida. Ali ibn Dža‘fer je u istom trenutku ustao, bos i neogrnut, da ga primi i poljubio njegovu ruku sa velikim poštovanjem.

Ebu Dža ‘fer mu je rekao: “O, amidža, sjedi, neka ti se Allah smiluje.”

On je rekao: “O, moj gospodaru, kako mogu da sjedim kada ti još stojiš?”

Kada se Ali ibn Dža‘fer vratio i sjeo, njegovi prijatelji su ga prekorili zbog njegovog suviše pokornog ponašanja, govoreći mu: “Kako si mogao to da uradiš, kada si ti amidža njegovog oca?”

“Prestanite,” rekao je on. “Da Uzvišeni Allah nije privilegovao ovog starog čovjeka (hvatajući se za svoju bradu) nego je privilegovao ovoga mladića i postavio ga na njegovo mjesto, da li bih mogao da odričem njegovu vrijednost? Neka me Allah zaštiti od onoga što govorite! Ne, ja sam samo njegov sluga.”¹⁴²

Mahmud ibn Vahajib Bagdadi Hanefi kaže: “Muhammed el-Dževad ibn Ali er-Rida, kojemu je nadimak Ebu Dža‘fer... naslijedio je od svoga oca znanje i vrijednost, nadmašivši svog brata u veličini i savršenstvu.”

Deseti Imam, Ali el-Hadi, a.s., kao i njegovi slavni preci, bio je poznat po velikim zaslugama, ogromnom znanju, cijenjenom položaju i pobožnosti. Njegov nadimak bio je Ebu-l-Hasan. On i njegov sin, jedanaesti Imam, takođe su nosili nadimak el-Askeri, ili u množini el-Askerejn, jer ih je abasidski halifa silom držao u kućnom pritvoru u gradu Samari, koja je u to vrijeme bila vojni logor el-Muasker.

¹³⁸ Ibn Dževzi, ‘Tezkiretu-l-havas’, str. 198.

¹³⁹ Šejh Mufid, ‘El-Iršad’

¹⁴⁰ Ibn Dževzi, ‘Tezkiretu-l-havas’, str. 202.

¹⁴¹ Ali ibn Dža‘fer ibn el-Sadik, mlađi brat devetog Imama Musa el-Kazima, bio je veliki amidža devetog Imama Muhammeda el-Dževada. On je pouzdan prenosilac hadisa.

¹⁴² ‘Medinetu-l-ma’adžiz’, str. 450.

Mu'min Šablandži kaže o desetom Imamu: "Njegove molitve bile su brojne. U djelu 'Es-sava'ik' rečeno je da je on naslijedio očevo znanje i velikodušnost."¹⁴³

Abdul Hajj ibn Imad Hanbeli kaže: "Ebu-l-Hasan Ali ibn Muhammed ibn Ali er-Rida ibn Musa el-Kazim ibn Dža'fer es-Sadik, el-Alavi, el-Husejni, poznat kao el-Hadi, bio je pravnik, Imam i pobožan čovjek."¹⁴⁴

Hafiz Imaduddin Ebu Fida' Ismail ibn Omer ibn Kesir kaže: "Ebu-l-Hasan Ali el-Hadi je sin Muhammeda el-Dževada ibn Alija er-Rida ibn Musa el-Kazima ibn Dža'fera es-Sadika ibn Muhammeda el-Bakira ibn Alija Zejnu-l-'Abidina ibn el-Husejna, šehida, ibn Alija ibn Ebi Taliba. Jedan je od dvanaest Imama, otac je el-Hasana ibn Alija el Askerija. Bio je pobožan i suzdržan. Mutevekkil ga je preselio u grad Samaru gdje je ostao nekih dvadeset godina i tamo je otrovan ove godine – godine 254."¹⁴⁵

Prenosi se da je Jahja ibn Harsama, kojega je poslao Mutevekkil da sprovede Imama iz Medine u Samaru, rekao: "...Otišao sam u Medinu. Kada sam u nju ušao, među ljudima je nastala velika pobuna o kakvoj se do tada nikada nije ništa čulo, iz straha da bi se nešto moglo dogoditi Aliju. Svijet je izgledao kao da je pred njegovim nogama, jer je on bio dobrođudan čovjek koji je proveo većinu svoga života u džamiji, i nije imao nikakve težnje prema ovosvjetskim stvarima. Ja sam ih smirio, zaklinjući im se da mi nije naređeno da ga povrijedim, i da će on biti u redu. Onda sam pretražio njegovu kuću, ali nisam našao ništa osim Kur'na, molitvenih knjiga i onih o nauci. Stoga sam ga veoma poštovao."¹⁴⁶

Jedanaesti Imam, Hasan el-Askeri, takođe je bio poznat po svom ogromnom znanju, učenosti, pobožnosti i borbi protiv nepravde, kao što su to posvjedočili naučnici i biografi. Sibt ibn Dževzi je rekao: "On je bio pouzdan naučnik, i prenosio je hadise citirajući svog oca i djeda."¹⁴⁷

Ali ibn Sabbag Maliki kaže: "Zasluge našeg gospodara, Ebu Muhammeda el-Hasana el-Askerija su dokaz da je on svetac i da je sin sveca. Niko ni najmanje ne sumnja u njegov imamet. Ako bi se ikakve zasluge davale, on bi bio davalac a ostali bi bili primaoci. Bio je jedinstven u svom vremenu i nije imao nikakvog rivala, bio je neusporediv bez ikakvog para, bio je gospodar svojih savremenika i Imam svoga vremena. Njegove riječi su mudre a njegova djela vrijedna hvale."¹⁴⁸

El-Mahdi iz Ehlul Bejta

Jedan poznati hadis Božijeg Poslanika, s.a., glasi: "Neće proći mnogo dana i noći prije nego što Allah podigne čovjeka od mog potomstva, čije je ime kao moje, i koji će ispuniti zemlju pravdom i jednakošću kako je (prije toga) bila ispunjena ugnjetavanjem i tiranijom."¹⁴⁹

---

¹⁴³ 'Nuru-l-absar', str. 149.

¹⁴⁴ 'Šadaratu-z-zeheb', II tom, str. 129.

¹⁴⁵ 'El-bidaja ve-n-nihaja', XI tom, str. 15.

¹⁴⁶ Ibn Dževzi, 'Tezkiretu-l-havas', str. 202.

¹⁴⁷ Ibid, str. 203.

¹⁴⁸ 'El-fusulu-l-muhimma fi ahvali-l-e'imma', str. 290.

¹⁴⁹ Prenosi Ebu Davud u svom 'Musnedu', IV tom, str. 104, hadis br. 4282, izdavač Dar Ihja' es-sunna en-nebevijja.

Ali ibn Ebi Talib, a.s., prenosi da je Božiji Poslanik, s.a., rekao: “Kada bi ostao samo jedan jedini dan do svršetka vremena, Allah bi i dalje poslao čovjeka iz moje porodice da ispuni svijet pravdom kao što je (prije) bila ispunjena nepravdom.”

Ebu Davud i Tirmizi su, svaki u svom poznatom ‘Sunenu,’ na osnovu autoriteta Ebu Saida Hudrija, prenijeli da je Allahov Poslanik, s.a., rekao: “El-Mahdi je od mene, (ima) blistavo čelo, orlovski nos, i ispuniće zemlju jednakošću i pravdom jer je bila puna tiranije i ugnjetavanja.” Ebu Davud, potvrđujući autentičnost ovog hadisa, dodaje: “On će vladati sedam godina.”¹⁵⁰

Hadisi o el-Mahdiju su dospjeli do nas putem lanca pouzdanih prenosilaca iz različitih škola mišljenja, od kojih svi potvrđuju da je ime el-Mahdija - Muhammed, i da je on član Poslanikovog Ehlul Bejta, mada se neki od njih razlikuju u definisanju njegove ličnosti. Ali, u svjetlu autentičnih hadisa i istorijskih činjenica, Imam Muhammed je sin Hasana el-Askerija, sina Alija el-Hadija, sina Muhammeda el-Dževada, sina Alija er-Rida, sina Musa el-Kazima, sina Dža‘fera es-Sadika, sina Muhammeda el-Bakira, sina Alija Zejnu-l-‘Abidina, sina Husejna šehida, sina Alija ibn Ebi Taliba. Kao što su posvjedočili naučnici, rodio se sredinom mjeseca ša‘bana, 255. godine poslije hidžre, u Samari, i Allahovom voljom, još uvijek je živ, skriven, i ponovo će se pojaviti kada Allah odluči da ispuni svijet jednakošću i pravdom. Takođe se tvrdi da će se Poslanik Isa, a.s., (Isus Hrist) takođe pojaviti i da će obavljati molitvu iza imama el-Mahdija, ‘adželellahu feredžehu ve sehhil mahredžehu.¹⁵¹

Bio je to kratak prikaz o Imamima Ehlul Bejta, o njihovom položaju i statusu.

---

¹⁵⁰ Ibid.

¹⁵¹ tj. “neka Allah ubrza njegovo pojavljivanje i olakša njegov izlazak”, ili skraćeno a.dž., uvijek se govori iza imena el-Mahdija el-Muntazera (Očekivanog), Imama ovog vremena (prim. prev.)

TEVHID (MONOTEIZAM) PREMA ŠKOLI EHLUL BEJTA

Imam Ali, a.s., kaže u svom djelu 'Naždžu-l-belaga' (Staza Rječitosti): "Savršenstvo vjere je u spoznavanju Njega, savršenstvo spoznaje Njega je vjerovanje u Njegovu Jednost, a savršenstvo vjerovanja u Njegovu Jednost je iskrenost prema Njemu."

Imam Es-Sadik, a.s., kaže: "Ne prihvatajte djela bez znanja, jer nema znanja osim onog praćenog djelima. Dakle, ko god zna, njegovo znanje ga vodi do djelovanja, a onaj ko ne djeluje, nema znanja. Vjera se, zaista, sastoji od dijelova."

Monoteizam je kamen temeljac Islama, osnova razmišljanja i shvatanja, i osovina oko koje se obrću znanje i djelovanje. On je takođe izvor zakona, vrlina, morala i način konstruktivnog razmišljanja. Koncept monoteizma u suštini počinje od izgrađivanja uzvišene islamske kulture obojene čistim monoteizmom: "Allah nas je uputio, a zar ima ljepše upute od Allahove? Mi se samo Njemu klanjamo." (2:138).

Upravo se po monoteizmu Islam razlikuje od kultura neznanja u bilo kojem vremenu ili epohi, i on je jasno definisao apostolske osobine. Upravo je monoteizam ono što ponašanju i razmišljanju muslimana daje pečat njihovog različitog načina života.

Časni Kur'an i originalni sunnet Božijeg Poslanika su izvor ideologije koji dokazuju postojanje Allaha, Veličanstvenog Stvoritelja, definišu Njegove savršene osobine i proširuju značaj monoteizma i Njegove Jednoće, što nijedno vjerovanje nije postiglo.

Rani religiozni muslimani su vjerovali u monoteizam kako ga je Poslanik objasnio i kako su pročitali u posljednjoj Božijoj objavi čovječanstvu. Islam se polako širio i, kako se država muslimana povećavala, različiti narodi koji su pripadali raznim nesavršenim kulturnim i filozofskim pravcima, koji nisu bili savršeni, prišli su okrilju Islama. Tu su bili obožavaoci vatre iz Perzije, helenizovani hrišćani iz Levanta i Egipta, idolopoklonici iz Indije, šamani iz Turske i razni drugi narodi. Islam su takođe prihvatili i Jevreji i nebrojene hrišćanske sekte sa istočnog i južnog Mediterana, koji su se uvijek međusobno sukobljavali radi svojih posebnih dogmatskih filozofija. Kao rezultat, javile su se prepirke i sumnje iz kojih se rodilo sujevjerje i strane ideje koje su bile suprotstavljene originalnoj doktrini monoteizma u njegovoj čistoj, izvornoj formi. Ovo haotično društveno stanje se udružilo sa otimanjem političke moći od strane korumpiranih Omajada i kasnije od strane jednako bezbožnih Abasida, koji su se svi prikazivali kao halife muslimana. To je dovelo do apsurdnih ideoloških rasprava i čudnih filozofskih argumenata kao što su one o fatalizmu i slobodnoj volji u ljudskom ponašanju, otjelotvorenju, tumačenju Poslanikovog, s.a., uznesenja (mi'radža) na nebesa i slično. U njihovim idejama vladao je potpuni nered, a u sektama, grupama i ideologijama koje su se u to vrijeme pojavile, i koje su sve bile daleko od Islama koji je propovijedao posljednji Poslanik Svemogućega, vladale su kontroverze. S vremena na vrijeme, ovakva situacija je dovodila do samovoljnih presuda koje su naturalistički trenutni vladari, koji su i sami bili u mraku neznanja što se tiče Islama, te su oni odabrali i ograničili broj pravnih škola koje su tada bile u modi.

U središtu tih uzburkanih talasa iskvarenosti, Ehlul Bejt, neokaljan korupcijom koja je oko njega vladala, blistao je kao svjetionik koji vodi ljude što tragaju za istinom do prvobitnog i čistog sunneta Božijeg Poslanika i do originalnog koncepta monoteizma. Bez obzira na ugnjetavanje vladara toga vremena, koji su se veoma bojali tvrdnji Poslanikovih nasljednika da je predvođenje muslimana njihov zadatak, i koji nisu birali zločin kojim će ih odvojiti od

naroda, uključujući tragičnu pogibiju Imama el-Husejna kod Kerbele i zatvaranje drugih Imama u tamnice, Ehlul Bejt se veoma trudio da spasi muslimane od izopačenih vjerovanja i škola. Imami i njihovi požrtvovani sljedbenici morali su da se probijaju kroz različite kulturne i intelektualne struje kako bi uspješno očuvali uzvišeni koncept monoteizma. Iako su do danas mnoge od tih zabludjelih i zavedenih grupa nestale, ostavile su mrlje svojih izopačenih misli na konceptu tevhida nekih muslimana. Imami Ehlul Bejta, koji su bolje od bilo koga razumjeli Allahovu Knjigu i hadise njihovog pradjeda Božijeg Poslanika, igrali su najvažniju ulogu u raščišćavanju sumnji, suprotstavljanju zabludjelim i grijешnim strujama i odbrani čistoće i originalnosti koncepta monoteizma.

Pred nama je diskusija o argumentima Imama Ehlul Bejta i njihovim objašnjenjima Kur'anskih ajeta, koji nam predstavljaju monoteizam u svom pravom obliku i originalni Islam kakav je propovijedao i praktikovao Božiji Poslanik.

Monoteizam ili tevhid, kako ga propovijeda Ehlul Bejt, okreće se oko svoje glavne tačke a to je fundamentalno vjerovanje u apsolutnu Jednost i Savršenost Uzvišenog Allaha, u Savršenstvo Koje nema ni najmanji zamisliv nedostatak, i Jednost Koja je tako apsolutna da On, Veličanstveni Stvoritelj, nema suvladaoca ili druga, i veoma je iznad svih osobina koje je obezbijedio Svojim stvorenjima. Za razliku od vjerovanja ostalih takozvanih monoteističkih vjerovanja, monoteizam se prema školi Ehlul Bejta tu ne zaustavlja, nego nadalje tvrdi da Svemogući Allah nema nikakav oblik ili formu koja se može zamisliti, niti je On, Svemogući i Sveprisutni, ograničen na neko određeno mjesto ili vrijeme.

Imam Ali je rekao u svojoj knjizi 'Nehdžu-l-belaga': "Tevhid znači da Ga ne podvrgavaš ograničenjima tvoje mašte, a pravda znači da Mu ne pripisuješ nikakvu krivicu." Tevhid u svom pravom značenju, kako ga je objasnio Ehlul Bejt, bio je instrument za razotkrivanje laži i retardiranih pogleda ateista, fatalista, determinista i sličnih. Imam es-Sadik, a.s., prenosi da je Zapovijednik Vjernika Ali ibn Ebi Talib, a.s., rekao: "Prepoznajte Allaha kroz Samog Allaha, a Allahovog Poslanika kroz njegovu poruku, a one kojima je Bog povjerio autoritet kroz njihove pravedne naredbe, njihovu pravdu i dobra djela."¹⁵²

Feth ibn Jezid je upitao Imama Alija ibn Musa er-Rida o najmanjoj potrebnoj spoznaji o Allahu. On je odgovorio: "To je priznavanje da nema drugog boga osim Njega. Ništa Mu nije slično i nema Mu ravna. On je Vječan i Neosporiv. On je Biće a ne ništavilo, i zaista, ništa Mu nije slično."¹⁵³

Nafi' ibn Azrak je upitao petog Imama: "Obavijesti me o Allahu. Od kada On postoji?" Imam je odgovorio: "(Reci mi) kada to Allah nije postojao, pa da ti mogu reći od kada On postoji. Neka je Slavljén On, Koji postoji oduvijek i Koji će vječno postojati – Jedan i Jedini, Vječni, Apsolutni. On Sebi nikada nije uzeo ni partnera ni sina."¹⁵⁴

Jednom je neki jevrejski rabin došao Imamu Aliju i upitao ga od kada Allah postoji. Zapovijednik vjernika je odgovorio: "Jao tebi! Riječi 'od kada' se odnose na onoga koji (prije) nije postojao (a onda je nastao). Ali, riječi 'od kada' se ne mogu upotrijebiti za Onoga Koji postoji oduvijek. On postoji prije svakog 'prije' i poslije svakog 'poslije' nakon kojega

---

¹⁵² Kulejni, 'Usul el-Kafi', poglavlje 'Kitabu-t-tevhid', str. 216, engleski prijevod, izdavač Wofis-Teheran.

¹⁵³ Ibid.

¹⁵⁴ Ibid.

ne može biti 'poslije.' Njegove su granice beskrajne tako da Njegov kraj ne može dosegnuti nikakvu granicu."¹⁵⁵

Citira se da je Imam el-Bakir rekao: "Čuvajte se od razmišljanja o Allahovoj suštini. Ako želite da razmišljate o Allahovoj Uzvišenosti, onda pogledajte Njegovo veličanstveno i predivno stvaranje."¹⁵⁶

Imam el-Bakir kaže: "Pričajte o svemu, ali nikada ne pričajte o Allahovoj suštini." Upitali su Imama Alija a.s.: "Gdje je bio naš Gospodar prije stvaranja nebesa i zemlje?" Zapovjednik vjernika je rekao: "Riječ 'gdje' se odnosi na prostor. Ali, Allah je (i tada) postojao iako nije postojao 'prostor'."¹⁵⁷

Takođe su ga upitali: "O Zapovjedniče vjernika, dok se klanjaš našem Gospodaru, da li Ga vidiš?" On je odgovorio: "Jao tebi, ja ne obožavam Gospodara Kojega ne vidim." "Kako Ga vidiš?," upitali su ga. "Jao tebi! Oči Ga ne vide čulom vida, nego Ga vide srca kroz istine vjere."¹⁵⁸

Abdu-r-Rahman ibn Utaik Kasir kaže: "Napisao sam pismo Ebu Abdillahu es-Sadiku, a.s., i poslao ga preko Abdul Malika ibn A'juna. Napisao sam: "Postoji grupa ljudi u Iraku koji Allahu pripisuju određenu formu i oblik."¹⁵⁹ Stoga, ako izvoliš, neka te Allah zbog mene bogato nagradi, napiši mi odgovor o tačnoj doktrini monoteizma." Imam mi je odgovorio: "Ti si me, neka ti se Allah smiluje, upitao o monoteizmu i o tome u šta ta grupa ljudi vjeruje. Allah je Uzvišen, Kojemu nema slična, i Koji sve čuje i sve vidi. Allah je iznad onoga što Mu pripisuju oni opisivači koji izjednačavaju Allaha sa Njegovim stvorenjima, oni koji o Njemu iznose klevete. Znaj, neka ti se Allah smiluje, da u pogledu monoteizma, ispravna doktrina je ono što je objavljeno u Kur'anu o osobinama Svemogućeg i Uzvišenog Allaha. Drži podalje od Plemenitog Allaha sve ideje nihilizma i sličnosti. Niti se Njegovo postojanje treba negirati, niti se On može uspoređivati (sa bilo čime). On je Allah, Neprikosnoven, Postojeći. On je veoma mnogo Uzvišen nad onim što mu pripisuju lažni interpretatori. Nemoj da prevazilaziš Kur'an jer ćeš inače zalutati nakon što ti je Istina pokazana."¹⁶⁰

Što se tiče Allahove Jednosti i odricanja da On ima ikakvu sličnost sa Svojim stvorenjima, Hamza ibn Muhammed kaže da je pisao Imamu Musa el-Kazimu, a.s., o tijelu i formi Allahovoj. On je u odgovoru napisao: "On je Slavljén – Njemu nema slična, niti On ima ikakvo tijelo ili formu."¹⁶¹

Iz gore navedenih citata, našim čitaocima bi trebalo biti jasno pravo značenje monoteizma kako su ga objasnili Imami Ehlul Bejta na osnovu Kur'ana i u svjetlu poruke njihovog slavnog pretka, Poslanika Muhammeda. Čak i danas, poslije toliko vijekova, njihova predavanja služe nam kao smjernice koje nas štite od padanja u ponore iskvarnosti, sumnje i nevjere.

---

¹⁵⁵ Ibid.

¹⁵⁶ Ibid.

¹⁵⁷ Ibid.

¹⁵⁸ Ibid.

¹⁵⁹ Komentator je na ovom mjestu dodao: "Imam, a.s., je naredio negiranje nihilizma i antropomorfizma, jer je grupa ljudi željela da postavi Allaha iznad bilo kakve sličnosti sa Njegovim stvorenjima, ali su počinili nihilizam i bijedu, dok su drugi pokušavali da Ga opišu kao da Ga znaju, ali su Mu pripisali osobine koje Njega nisu dostojne – izjednačili su Ga sa Njegovim stvorenjima. Dakle, ili su se priklonili bijedi, ili poređenju. Musliman ne smije odricati Allahove osobine, niti ih smije potvrđivati iznoseći primjere. Imamove riječi "Allah je Neprikosnoven i Postojeći" su aluzija na to.

¹⁶⁰ Ibid.

¹⁶¹ Ibid.

Dakle, ova knjiga je odlučan odgovor tim zabludjelim grupama. Među njima su Gulat (oni koji pretjeruju)¹⁶² i ostali (koji su tvrdili da slijede Ehlul Bejt), a takođe i jasno objašnjenje onima koji su ih greškom pomiješali sa školom Ehlul Bejta, koja je lišena takvog sujevjerja i sljedbenika tih zabludjelih i iskvarenih grupa, jer se kroz istoriju događalo da takve grupe, kako bi ostvarile svoje ciljeve i iskvarile ummet (muslimanski narod), pokušavaju da odvedu na krivi put jednostavne i naivne ljude.

BOŽIJA PRAVDA I OBJAŠNJENJE LJUDSKOG PONAŠANJA

“Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega, a i meleki i učeni, i da On postupa pravedno. Nema boga osim Njega, Silnog i Mudrog!” (3:18).

Pravednost je jedna od osobina Uzvišenog Allaha. Njen efekat se može primijetiti na svim nivoima postojanja. Pravednost se vidi u svijetu stvaranja, u prirodi, čovjeku, životinjama, biljkama itd. Ona je takođe prisutna i u Božijim zakonima. “Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, da se dobro čini...” (16:90).

Božija pravednost je otjelotvorena u onome što je On odredio i dosudio Svojim stvorenjima kao predodređenje ili sudbinu. Ona se ocrta u Njegovim zakonima i porukama kao i u budućem životu i Sudnjem danu, kada će On nagraditi dobročinitelje a kazniti one koji čine zlo. “...Gospodar tvoj neće nikome nepravdu učiniti” (18:49); “...kada će se svakome ono što je zaslužio isplatiti...” (2:281); “...u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi...” (2:286).

Na ovome putu su se kretali prvi muslimani u razumijevanju njihove veze sa Uzvišenim Allahom i u objašnjavanju čovjekovog ponašanja i djela. Ali, javljanjem različitih filozofskih i teoloških škola mišljenja, kao rezultat širenja Islama na druge zemlje i slabu ideološku osnovu onih koji su sebe prikazivali halifama, nastale su zabune i pojavila su se tri mišljenja o ljudskom ponašanju i njegovoj vezi sa Allahovom voljom:

1. fatalizam
2. samoodređenje ili slobodna volja
3. ni fatalizam ni samoodređenje.

Neki Kur’anski ajeti, kao na primjer “...Allah u zabludi ostavlja onoga koga hoće, a na pravi put ukazuje onome kome hoće...” (35:8), nagnali su neke ljude da vjeruju u fatalizam. Glavna tačka ovog vjerovanja je ta da čovjek ne posjeduje slobodnu volju i nema sopstvenog izbora, nego je izložen situacijama koje je Uzvišeni Allah unaprijed odredio. Prema tome, čovjek je primoran da radi ono što radi i nema pri tome nikakvog izbora. To je vjerovanje fatalista. Drugo vjerovanje tvrdi da čovjek ima potpun izbor da učini sve ono što želi, pošto je njegova volja odvojena od Allahove volje, tako da je Allah prema takvom vjerovanju nesposoban da zaustavi čovjeka u činjenju onoga što je naumio, bilo to neko loše djelo kao što je ubistvo ili nepravda, ili neko dobro djelo kao što je dobročinstvo ili molitva. Prema tome, čovjek je odvojen od Uzvišenog Allaha. To je bilo mišljenje Mu‘tazilita (tj. odmetnika).

---

¹⁶² Mi ćemo, s Allahovom pomoći, u sljedećem poglavlju ove knjige govoriti o tim zabludjelim grupama, koje su Ehlul Bejtu, a.s., pripisivale Allahove osobine i zbog toga ih je Ehlul Bejt, a.s., odbacio i prokleo.

Imami Ehlul Bejta su odbacili oba ova vjerovanja, jer su suprotstavljena učenju Kur'ana i osnovama na kojima počiva monoteistička vjera. Vjerovanje da je čovjek primoran da čini ono što čini suprotstavljeno je razumu i principu Božije pravde. Takvo nepravilno vjerovanje značilo bi da Allah primorava ljude na zlo a kasnije ih za to kažnjava, a ako primora čovjeka na dobro, onda čovjek ne zaslužuje nikakvu nagradu. Imami Ehlul Bejta su odbacili svako pogrešno ponašanje koje su slijedili neki muslimani zbog nedovoljnog razumijevanja jasnih značenja nekih ajeta, kao na primjer: "Allah u zabludi ostavlja onoga koga hoće, a na pravi put ukazuje onome kome hoće..."

Navešćemo nekoliko hadisa koje smo primili od Imama Ehlul Bejta, a.s., i koji objašnjavaju ovo vjerovanje. Ali, prije nego što to učinimo, prvo moramo iznijeti principe Božije pravednosti kako smo ih naučili od Ehlul Bejta, koji se razlikuju od principa koje slijede pripadnici drugih škola. Oni se mogu klasificirati na sljedeći način:

1. Čovjek posjeduje volju i mogućnost da odabere bilo koje djelo, dobro ili loše, te da ga izvrši ili odbije da ga izvrši. On može ubiti, ukrasti, pogriješiti ili slagati koristeći sopstvenu volju. Takođe, on može širiti pravdu, činiti dobra djela, obavljati molitve i izbjegavati zabranjena djela koristeći svoju potpunu slobodnu volju i izbor.

Uzvišeni Allah je u stanju da spriječi čovjeka u izvršavanju bilo kojeg djela, baš kao što može i da ga primora da učini bilo koje djelo, bez miješanja čovjekovog izbora. Ali, Uzvišeni Allah nikoga ne primorava da čini dobro ili zlo. Na primjer, Allah, zahvaljujući Svojoj milosti i dobroti, može spriječiti osobu koja zaslužuje Božansku brigu da učini nedozvoljena djela, kao dokaz Njegovog blagoslova koji se ukazuje onome ko to zaslužuje. On mu takođe može pomoći u činjenju dobra, ukoliko osoba to zaslužuje.

2. Kao rezultat Božanske pravde, Uzvišeni Allah nagrađuje svaku osobu na Danu proživljenja prema njenim djelima, kažnjavajući je za loša djela i nagrađujući je za ona dobra. Neki muslimani su pogrešno rekli kako Allah može baciti onoga koji čini dobra djela u džehennem, a onoga ko čini zlo uvesti u džennet, jer su pogrešno protumačili Kur'anski ajet: "On neće biti pitan za ono što radi, a oni će biti pitani" (21:23). Neki drugi muslimani, oslanjajući se na isti pogrešno protumačen ajet, kažu da Allah nije obavezan da ispuni Svoje obećanje o nagradi na Sudnjem Danu. Imami Ehlul Bejta, a.s., su odbacili ovakav stav i rekli da je to protivno Allahovoj istinoljubivosti i pravdi, jer su počinitelj dobra i počinitelj zla prema tom stavu jednaki i neće biti vrijednosti za nametnute dužnosti i zakone. Istina glasi da nema djela bez naplate ili odgovornosti, kao što kaže Kur'an: "Onaj ko bude uradio koliko trun dobra – vidjeće ga, a onaj ko bude uradio i koliko trun zla – vidjeće ga" (99:7-8).

3. Neki muslimani su mislili da Uzvišeni Allah može nametnuti Svojim robovima da čine djela koja prevazilaze njihove mogućnosti. Oni su stekli takvo krivo mišljenje iz pogrešnog tumačenja ajeta: "...Gospodaru naš, ne stavljaš nam u dužnost ono što ne možemo podnijeti..." (2:286).¹⁶³ Imami Ehlul Bejta su takođe odbacili ovo tumačenje, tvrdeći kako je ono potpuno suprotstavljeno Allahovoj pravednosti i jasnom Kur'anskom tekstu koji kaže: "Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih..." (2:286).

Sada ćemo navesti nekoliko hadisa i dokaza koje smo citirali od Ehlul Bejta, a.s., u kojima oni objašnjavaju ove osnovne principe, tumače ljudsko ponašanje i vezu između njegove volje i

¹⁶³ Allama Tabataba'i, komentarišući ovaj ajet, kaže: "Ono što ne možemo podnijeti" ne odnosi se na (zapostavljanje) osnovnih dužnosti i ne znači da su one neizdržljive, jer to razumski nije dozvoljeno. Allahove riječi 'čuli smo i pokoravamo se' svjedoče suprotno. Dakle, ono što se misli riječima 'ono što ne možemo podnijeti' jeste kažnjavanje za loše stvari koje vjernici počine i koje im se dešavaju, kao što su teške dužnosti koje se obično ne mogu izdržati, ili mučenje kome budu izloženi..."

Allahove volje, povezuju to objašnjenje sa principom Božije pravde potvrđujući jedinstvo razumijevanja, mišljenja i ideologije u poruci Islama, i poništavaju teorije o fatalizmu i samoodređenju kao što su poništili i druga kriva vjerovanja koja su strana učenju Kur'ana. Prenosi se da je Imam es-Sadik, a.s., rekao: "Allah je stvorio stvorenja, znajući kakve će biti njihove sudbine. On ih je naredio ili zabranio. Za ono što im je On zabranio da učine, obezbijedio im je i način da to napuste. Oni neće (ništa) uzimati ili ostavljati osim po Allahovoj volji."¹⁶⁴

U jednom razgovoru između Zapovijednika vjernika Alija, a.s., i jednog od njegovih sljedbenika, koji se desio prilikom odlaska u bitku na Siffinu protiv Mu'avije, čitamo da ga je čovjek upitao: "Da li je naš odlazak u bitku protiv Sirijaca Allah predodredio?" Zapovjednik vjernika, a.s., mu je detaljno odgovorio. Evo nekih dijelova toga odgovora: "Da, o šejhu. Tako mi Allaha, ne možeš se uspeti ni na jedno brdo niti se spustiti ni u jednu dolinu osim prema predodređenoj odredbi." Čovjek je rekao: "Onda ću svojim poslom zadužiti Allaha, o Zapovijedniče vjernika." Imam mu je rekao: "Jao tebi! Ti to uzimaš kao krajnju i neizbježnu sudbinu! Da je tako, ne bi bile u pitanju ni nagrada ni kazna, i ne bi bilo smisla u Allahovim obećanjima i upozorenjima. Slavljeni Allah je naredio Svojim robovima da se ponašaju sudeći prema njihovoj slobodnoj volji i opomenuo ih upozorenjem. On je odredio lake obaveze. On daje mnogo u zamjenu za malo. Kada mu se odrekne pokornost, to nije zbog toga što je nadvladan. Njemu se pokorava, ali ne silom. On nije poslao Poslanike iz puke zabave. On nije objavio Knjigu svojim robovima bez razloga. On nije stvorio nebesa i zemlju i ono što je između njih uzalud: to je izmišljanje onih koji ne vjeruju, i zato jao onima koji ne vjeruju – zbog vatre."¹⁶⁵

Prenosi se da je Imam Ali ibn Musa er-Rida, a.s., rekao nakon što je pred njim spomenuta "prinuda i odabiranje moći": "Najuzvišeniji Allah se ne obožava silom, niti može biti nadvladan neposlušnošću. On ne zapostavlja Svoje robove u Svojoj vlasti. On je Vlasnik onoga što im je dao, i On je sposoban da učini ono za šta je drugima omogućio da budu sposobni... Dakle, ako se Njegovi robovi pokore Njegovim naredbama, On ih neće zaustaviti (u pokornosti). Ali, ako oni odaberu da počine grijeh, On ih može zaustaviti u tome djelu, ukoliko to želi, a ukoliko to ne učini, oni će to djelo počinuti. Dakle, nije On taj koji ih je naveo na njih."¹⁶⁶

Jasno je iz Imamove izreke da Božija milost može da nas zaustavi u grijehu, ali ako je čovjek toliko pokvaren da nastavlja sa svojom grijешnom namjerom, za to se ne smije kriviti Allah, jer je to čovjek učinio iz svoje sopstvene slobodne volje.

Mufid u djelu 'Šerhu-l-aka'id' kaže da je Imam Ali er-Rida bio upitan o djelima ljudi i da li ih je Allah odredio. On je odgovorio: "Da je djela odredio Allah, On ih se ne bi odricao. Slavljeni Allah je rekao: 'Allah nema obaveze prema idolopoklonicima.' On želi da kaže da On nije kriv za njihova djela kao što su idolatrija i ružni postupci."¹⁶⁷

Muhammed ibn Adžlan, u knjizi 'Kitabu-t-tevhid' kaže da je upitao Imama es-Sadika, a.s., da li je Allah prepustio stvorenja njihovim poslovima. On je odgovorio: "Allah je previše Velikodušan da bi im prepustio njihove poslove." Upitao sam: "Onda, da li im je On

¹⁶⁴ Bahbudi, 'Sahihu-l-Kafi', I tom, poglavlje o primoravanju i delegaciji.

¹⁶⁵ Imam Ali ibn Ebi Talib, 'Nehdžu-l-belaga', izreka br. 78.

¹⁶⁶ Šejh Saduk, 'Kitabu-t-tevhid', ve 'Ujun Ahbar er-Rida' i Tabataba'i, 'Tefsiru-l-mizan', I tom, o prinudi i biranju.

¹⁶⁷ Tabataba'i, 'Tefsiru-l-mizan', I tom, o prinudi i biranju.

nametnuo njihova djela?” Odgovorio je: “Allah je toliko Pravedan da ne bi nagnao Svog roba da učini nešto a onda ga mučio zbog toga.”¹⁶⁸

U knjizi ‘Ujun ahbar er-Rida,’ o tumačenju ajeta “...Allah im oduzme svjetlo i ostavi ih u mraku...” (2:17) rečeno je: “Za Allaha se ne može reći da ostavlja Svoja stvorenja. Ali, pošto je On znao da će se oni okrenuti svojoj nevjeri i iskvarenosti, On im je uskratio pomoć i blagost i ostavio ih njihovom sopstvenom izboru.”¹⁶⁹

U istoj knjizi, o tumačenju ajeta “Allah je zapečatio srca njihova...” (2:7) rečeno je: “Zapečatiti znači zatvoriti srca nevjernika kao kazna za njihovo nevjerovanje, što je jasno iz Allahovih riječi: ‘Ne, ali Allah je postavio na njih (njihova srca) pečat zbog njihove nevjere, pa oni ne vjeruju, osim rijetkih.’”

Stoga je jasno, u svjetlu učenja Ehlul Bejta, da Allah nije stvorio ljude kao upućene ili zalutale. U stvari, njima je ostavljen sopstveni izbor, na osnovu moći njihove volje koja im je data. On im je pokazao put blagoslova i upozorio ih na ponore zla i iskušenja, kada je rekao: “Mi mu na pravi put ukazujemo, a njegovo je da li će zahvalan ili nezahvalan biti” (76:3).

Takođe je rekao: “I dobro i zlo mu objasnili” (90:10).

Allahov Poslanik, s.a., je ovo objasnio sljedećim riječima: “Zaista, postoje dva puta: put dobra i put zla. Ne dozvolite da vam put zla bude draži od dobrog puta.”¹⁷⁰

Drugim riječima, Svemogući Allah nije nikada odredio apsolutni determinizam niti je omogućio apsolutnu slobodnu volju, nego jedan srednji put.

Kada je upitan da li postoji velika razlika između determinizma i slobodne volje, jedan od Imama Ehlul Bejta, a.s., je rekao: “Da, i to veća od razdaljine između nebesa i zemlje.”

---

¹⁶⁸ Ibid.

¹⁶⁹ Ibid.

¹⁷⁰ Tabarsi, ‘Medžme‘u-l-bejan fi tefsiri-l-Kur’an’, komentar gore navedenog ajeta.

EHLUL BEJT I ZABLUDJELE GRUPE

Protivnici Islama su shvatili da je Ehlul Bejt bio otjelotvorenje originalnosti i čistoće i da je koristio kao pribježište muslimanima u vremenima nesreća i tuge. U njihovom strijemljenju da zaštite poruku Islama, neke pobunjeničke grupe koje su se pretvarale da vole Ehlul Bejt su pokušale da se umiješaju među redove sljedbenika samog izvora čistoće. Te grupe su lažno tvrdile da slijede Ehlul Bejt, ali su ih njegovi imami prokleli i odrekli ih se. Bio je to dio pažljivo osmišljene izdaje koja je imala za cilj da iskrivi monoteističko vjerovanje koje je srž Islama.

Kako bi sproveli svoje zle planove, oni su izmislili izopačene ideje i pogrešne filozofije. Pripadnici tih grupa su tvrdili kako se Najuzvišeniji Allah inkarnirao u tijela imama Ehlul Bejta. Oni su čak otišli dotle da obožavaju imame Poslanikove kuće. Te pokrete su podržavali arapski idolopoklonici, medžusi, manihejci, mazdekiti i slični, koji su spolja prihvatili Islam kako bi prevarili muslimane. U ovoj kampanji izdaje uperenoj protiv Islama, učestvovali su i Jevreji i hrišćani, kako bi podijelili muslimane na nove frakcije. Na taj način, oni su uspjeli da prouzrokuju veliku intelektualnu zbrku sijući sumnje i izmišljajući pogrešne hadise i ideje, pripisujući ih pritom Ehlul Bejtu. Kao odgovor na zavjeru, jedan broj naučnika je napisao istraživačke knjige 'Ridžal' (Ko je ko) i uspio da razotkrije varalice, lažove i podmetače izopačenih ideologija, počevši od Poslanikovih dana. Oni su odvojili istinu od neistine na osnovu autentičnih hadisa, razotkrivajući svakog pokretača nereda i ispitivajući svakog prenosioca hadisa ponaosob, kao što su to učinili Nedžaši u svojoj poznatoj knjizi 'Ridžalu-n-Nedžaši' i Šejh Tusi u svojim djelima 'El-Fihrist' i 'Ridžalu-t-Tusi.'

Zabludjele grupe koje su tvrdile da slijede Ehlul Bejt, kao što su Gulat (tj. oni koji pretjeruju), imami su odlučno odbacili, prokleli i odrekli ih se. U svojoj knjizi 'Firaku-š-ši'a' (šiitske sekte), Navbahti¹⁷¹ klasifikuje takve grupe i navodi stavove Imama Ehlul Bejta o njima. Ovdje ćemo navesti neke od njih:

“Što se tiče drugova Ebu Hattaba Muhammeda ibn Ebi Zejneb Edžda' Asadija i onih koji ih slijede, oni su se prepirali kada su čuli da je Ebu Abdillah Dža'fer ibn Muhammed tj. Imam es-Sadik, a.s., prokleo njega (Ebu Hattaba) i odrekao se njega i njegovih sljedbenika.” Navbahti zatim kaže: “Jedna njihova grupa je govorila da je Ebu Abdillah Dža'fer ibn Muhammed (es-Sadik) bio Allah, Uzvišeni i Slavni, Koji je veoma visoko iznad takvih stvari, a da je Ebu Hattab bio poslanik”; “Jedna druga grupa je govorila da je Dža'fer ibn Muhammed bio Allah, Moćni i Uzvišeni, (Koji je) veoma visoko iznad svega toga što Mu pripisuju. On je Svjetlost koja ulazi u tijela predstavnika. Ta svjetlost je bila u Dža'feru ibn Muhammedu (es-Sadiku), a onda ga je napustila i ušla u Ebu Hattaba...”¹⁷²

Navbahti dodaje: “Te zabludjele grupe bile su 'oni koji pretjeruju' i koji su se prikazivali kao šiiti. Oni su, neka je Allahovo prokletstvo nad svima njima, pripadali takvim grupama kao što su Huramdini, Mazdekiti¹⁷³, Zindikije¹⁷⁴ i Dahrije¹⁷⁵. Oni su svi poricali Allahovo Božanstvo

¹⁷¹ Ebu Muhammed Hasan ibn Musa Navbahti, jedan od najpoznatijih imamskih naučnika iz trećeg vijeka po hidžri.

¹⁷² Navbahti, 'Firaku-š-ši'a', str. 59, izdanje iz 1388. godine po hidžri.

¹⁷³ Mazdekiti su bili sljedbenici Mazdeka, koji se pojavio u vrijeme persijskog cara Kubada, Anuširvanovog oca. Njegova knjiga se zvala 'Distav.' Njihovo vjerovanje je bilo slično manihejskoj staroj persijskoj religiji u pogledu dva principa – Svjetla i Mraka. (Više o tome pogledajte u djelu 'El-Fihrist' od Ibn Nedima.) Mazdekiti su dozvoljavali nezakonito zauzimanje za dijeljenje svega, uključujući bogatstvo i žene.

¹⁷⁴ Zindikije (tj. heretici) su negirali sve Božanske religije pod izgovorom da su slobodni mislioci.

– neka je Blagoslovljen i Uzdignut daleko iznad onoga što oni pripisuju – i ograničavali Ga na tijelo stvorenja, tvrdeći da Allah boravi u tijelu i da je On svjetlost ili duša koja ulazi u ta tijela – neka je On Uzvišen nad onim što Mu pripisuju. Ali, oni su se razlikovali u pogledu njihovih vođa kojima su bili privrženi, gdje je svaka grupa poricala onu drugu i međusobno se proklinjala.”¹⁷⁶

Nastavljajući svoje izvještaje o zabludjelim grupama koje su se pretvarale da vole Ehlul Bejt, Navbahti navodi da je jedna od tih grupa tvrdila kako je Muhammed ibn Hanefija, sin Imama Alija ibn Ebi Taliba, a.s., bio El-Mahdi, koji nije umro niti će ikada umrijeti, i koji je samo prešao u skrivenost. Niko ne zna gdje je on. Ali, on će se vratiti i posjedovati zemlju, i neće biti nijednog imama nakon njegove skrivenosti sve do njegovog povratka svojim drugovima, koji su drugovi Ibn Karba.¹⁷⁷ Među sljedbenicima takvih iskrivljenih vjerovanja, Navbahti spominje Hamzu ibn Amara Berberija iz Medine, koji se u svojoj divljoj fantaziji proglasio Božijim poslanikom i rekao da je Muhammed ibn Hanefija zapravo Allah – a Allah je veoma visoko iznad onoga što Mu pripisuju – a da je sam njegov poslanik, te da će mu sa nebesa sići sedam sredstava sa kojima će osvojiti zemlju i zagospodariti njom. Jedan broj ljudi iz Kufe i Medine ga je slijedio. Zato su ga Ebu Dža’fer Muhammed ibn Ali ibn el-Husejn (Imam el-Bakir) i njegovi šiiti prokleli i odrekli ga se.”¹⁷⁸

Said en-Nahdi, koji je pripadao krivovjernoj grupi, takođe je bio proklet od strane Imama es-Sadika, koji ga je smatrao jednim od zlikovaca koji su iznosili laži i pripisivali ih Ehlul Bejtu.¹⁷⁹

Sada ćemo navesti ono što su citirali šiitski naučnici od Imama es-Sadika o njegovom stavu spram onih koji pretjeruju i njihovog krivovjerja.

Što se tiče Ebu Džaruda i njegove grupe, Ibn Nedim kaže u svojoj knjizi ‘El-Fihrist’: “Imam es-Sadik ga je prokleo i rekao: ‘On je slijep u svome srcu i slijep u svome vidu.’ Kišši prenosi identičan hadis koji ovo dokazuje.”¹⁸⁰

Es-Sadik je takođe tri puta prokleo Ebu Mensura Idžlija, kao što navodi Kišši u svom djelu ‘Ridžal.’

Bazi ibn Musa Ha’ik je bio proklet od strane Imama es-Sadika a.s, kao i neki drugi, na primjer Mugire ibn Said, Sirri, Ebu Hattab Muhammed ibn Ebi Zejneb Edžda’, Mu’ammer, Beššar Ša’iri, Hamza Berberi i Said Nahdi. Prema riječima Kiššija, Imam je rekao: “Prokleo ih Allah. Nikada nismo došli a da neki lažov ne iznosi laži protiv nas, ili neko sa okraćenim mišljenjem. Neka nas Allah oslobodi od svih lažova i neka im da da okuse goruće gvožđe.”¹⁸¹

Citira se da se Imam es-Sadik odrekao onih koji pretjeruju sljedećim riječima: “O, zajednico šiita – šiita Muhammedove s.a.v.a.s. porodice – budite kao jastuk u sredini (između jahača i njegovog sedla). Onaj koji pretjeruje neka vam se vrati, a onaj koji zaostaje iza vas neka vas sustigne.” Kada je čovjek po imenu Said upitao o onima koji pretjeruju, Imam je odgovorio: “Oni koji o nama govore ono što mi sami ne kažemo, oni nisu od nas, niti smo mi od njih.”

---

¹⁷⁵ (tj. ateisti) su vjerovali da je svijet postojao prije vječnosti i da će beskrajno postojati, te da nema svog Stvoritelja. Oni su, zapravo, bili grupa nevjernika.

¹⁷⁶ Ibid, str. 60.

¹⁷⁷ Ibid, str. 44.

¹⁷⁸ Ibid, str. 45.

¹⁷⁹ Ibid.

¹⁸⁰ Ibid, str. 21.

¹⁸¹ Ibid, str. 43.

Čovjek je nadalje pitao ko su oni koji zaostaju. Imam je odgovorio: “Oni koji lutaju i namjere su im dobre, i oni ih dobijaju i bivaju nagrađeni za njih.”¹⁸²

Kada je čuo za pretjerivanje Ebu Hattaba, Imam es-Sadik je zajecao i, pozivajući Allaha da mu bude Svjedok, odrekao se Ebu Hattaba.

Jednom je Sadir obavijestio Imama es-Sadika o tome da su neki ljudi smatrali Imame Ehlul Bejta za bogove, na šta je Imam rekao: “O Sadire, moj sluh, moj vid, moja koža, moje meso, moja krv i moja kosa ih se odriču, a i Allah ih se odrekao. Oni nisu moje vjere, niti vjere mojih predaka...”¹⁸³

Slične laži su i protiv drugih Imama Poslanikove porodice izmišljali oni koji su se pretvarali da su šiiti, a njihova prava namjera je bila da ocrne misiju Ehlul Bejta i liše poruku Islama njenog pravog sadržaja. U historiji islama je bilo trenutaka kada je svaki nezadovoljni politički kandidat, bez obzira koliko je malo poznavao Islam i Ehlul Bejt, pokušavao da šiizmom oboji svoje zabludjele ambicije kako bi privukao jednostavne ljude svojoj ideji. Tako su ti pobunjenici svih vrsta, od iranskih nevjernika do vjerskih falsifikatora, učinili veoma lošu uslugu ljudskom društvu, čiji ožiljci se i dalje mogu vidjeti na političkom polju Islama. Veliki je blagoslov činjenica da je većina tih krivovjernih koji su uzalud pokušavali da ocrne šiizam izumrla, a Imamima Ehlul Bejta nije bilo lako da upravljaju lađu Islama kroz takve uzburkane vode. Bolesna srca su nestala iz historije, a o njihovoj sramoti su ostali samo izvještaji u knjigama koje su neki modernisti-neznalice nažalost pomiješali sa šiizmom. Nažalost, neke islamske škole čak i danas vjeruju u fatalizam i inkarnaciju. U njihovom neznanju, oni Allahu pripisuju tijelo (a On je veoma mnogo Uzvišeniji od onoga što Mu pripisuju) i izmišljaju svakakve smiješne priče. Ti retardirani umovi govore kako Svemogućii sjedi na stolici, čija je širina sedam mjera, da na Sudnjem Danu On stavlja Svoju nogu u pakao kako bi zadovoljio njegovu žeđ za još više grijehnika, da On silazi na najdonje nebo na bijelom magaretu, i mnoge druge apsurdne stvari. Racionalnom umu je jasno da je sve to krivovjerje i laž, a ta jadna stvorenja nisu mogla da razumiju i nisu uspjela da shvate Uzvišenost Moći Koja ih je stvorila. Kao što smo ranije rekli, naš Stvoritelj nije ograničen ni mjestom ni vremenom i nema ni tijelo ni oblik. U stvari, takve apsurdne tvrdnje koje se protive monoteizmu Islam odlučno odbacuje.

---

¹⁸² Tabarsi, ‘Miškātu-l-envar fi gurari-l-ahbar’, str. 66, drugo izdanje.

¹⁸³ Allama Medžlisi, ‘Biharu-l-envar’, XLVII tom, str. 378, treće izdanje.

METOD EHLUL BEJTA U PODUČAVANJU NJIHOVIH DRUGOVA

Prenosi se da je Imam Dža 'fer es-Sadik, a.s., rekao: "Ne volim da čovjek umre a da ostane neki običaj Allahovog Poslanika, s.a., koji još nije ispoštovao."¹⁸⁴

Ehlul Bejt se jako mnogo starao o tome da podučí muslimane u skladu sa Allahovom Knjigom i Poslanikovim hadisima, imajući kao cilj izgrađivanje zdravih islamskih ličnosti koje će visoko nositi baklju upute. Imam el-Bakir, a.s., je pokušao da izbriše sumnje koje su iznosili neki od njegovih zlonamjernih savremenika. Oni su govorili kako je dovoljno da musliman voli članove Ehlul Bejta i da ih priznaje za vođe, i da se u takvom slučaju nema potrebe pridržavati ostalih obaveznih dužnosti koje je naredio Allah. Imam je objasnio da put Ehlul Bejta znači sprovođenje svega onoga što je donio Kur'an i pokazao Božiji Poslanik: "...Tako mi Allaha, mi nemamo nikakvo izuzeće od Allaha, niti smo mi Allahovi rođaci, niti imamo ikakav prigovor protiv Allaha. Allah ne može biti bliži osim kroz pokornost. Dakle, ko god je pokoran (Allahu) imaće koristi od našeg prijateljstva, a ko god je neposlušan (Allahu), naše prijateljstvo mu ništa neće koristiti."¹⁸⁵

Amr ibn Said ibn Hilal prenosi: "Rekao sam Ebu Dža'feru a.s.: 'Mogu li ja biti tvoja otkupnina, ja te vidam tek veoma rijetko, nakon mnogih godina. Molim te, daj mi savjet koji mogu slijediti.' Imam el-Bakir je odgovorio: 'Savjetujem ti da se bojiš Allaha, da budeš pobožan i marljiv. Znaj da ne može biti pobožnosti bez marljivosti...'"¹⁸⁶

On je takođe posavjetovao jednog od svojih sljedbenika koji se zvao Ebu Usma, i rekao mu da to prenese svojim prijateljima. Evo jednog dijela rečenog savjeta: "...Boj se Allaha, budi dobar i ne budi zao. Svu ljubav namijeni nama, a svaku odvratnost odmakni od nas, jer mi nismo ono što ljudi kažu. Mi imamo svoja prava u Allahovoj Knjizi, povezani smo sa Allahovim Poslanikom i Allah nas je očistio. Naše rođenje je tako plemenito da bilo ko drugi osim nas koji tvrdi da je njegovo slično našem, laže."¹⁸⁷ Povećaj svoje sjećanje na Allaha, na smrt, na čitanje Kur'ana i na slanje blagoslova na Poslanika s.a, jer za slanje blagoslova na njega (slijedi) desetostruka nagrada."¹⁸⁸

Imam es-Sadik je posavjetovao jednog od svojih drugova, Ismaila ibn Ammara, sljedećim riječima: "Savjetujem ti da se bojiš Allaha, da budeš pobožan, da govoriš istinu, da isplaćuješ svoje dugove, da budeš dobar prema komšijama i da često obavljaš molitve. Tako je nama naredio Muhammed, s.a."¹⁸⁹

Hišam ibn Selim kaže da je čuo Imama es-Sadika kako je rekao čovjeku po imenu Hamran: "Gledaj u onoga koji je niži od tebe (po položaju) i ne gledaj u onoga ko je viši od tebe, jer ćeš na taj način biti zadovoljniji sa onim što je tvoja sudbina i više se zahvaljivati za Allahove blagodati. Znaj da su (dobra) djela koja su ti u navici, čak i ako su mala, vrijednija od djela koje ti je u navici kojemu nedostaje sigurnost. Znaj da nijedna pobožnost nije korisnija od izbjegavanja onoga što je Allah zabranio i izbjegavanja da se čini zlo ljudima. Ništa nije

¹⁸⁴ Tabarsi, 'Mekarimu-l-ahlak', str. 39, El-A'lami Foundation Publication.

¹⁸⁵ Tabarsi, ibid, str. 67.

¹⁸⁶ Ibid, str. 66.

¹⁸⁷ On ovdje misli na njihove plemenite veze sa Božijim Poslanikom s.a. preko njihove majke, Fatime ez-Zehra' a.s, njegove kćeri.

¹⁸⁸ Ibid.

¹⁸⁹ Ibid.

poželjnije od dobre naravi. Nijedno bogatstvo nije bolje od zadovoljstva sa onim malim koje je dovoljno. Nijedno neznanje nije gorče od uobraženosti!”¹⁹⁰

Imam es-Sadik, a.s., takođe prenosi da je Allahov Poslanik opisao vjernike na sljedeći način: “Ko god je nezadovoljan zbog svog lošeg djela i zadovoljan zbog svog dobrog djela, on je vjernik.”¹⁹¹

POLITIČKA ULOGA EHLUL BEJTA

Muslimanski um je dobro poznao položaj Ehlul Bejta, njihova prava nad muslimanima i njihov politički status – ogrtač imameta kako je to jasno objasnio Božiji Poslanik. Osvrt na političku istoriju Islama otkriva da je Poslanikova primjerna porodica uvijek bila na vrhu piramide reformi i otpora tiraniji i neislamskim običajima. Oni su zagovarali uspostavljanje mira i pravde, i primijenjivanje Božijih zakona.

Velika je katastrofa političke istorije Islama da su administraciju poslova ummeta poslije mučeničke smrti Imama Alija uzurpirali Omajadi sa svojom tendencijom ka despotizmu, sa svojim oduzimanjem državnog bogatstva i njegovog zloupotrebljavanja koje je ometalo primjenu religijskih principa i čak dovelo do novotarija. Takvo nepošteno igranje sa religijom i interesima muslimanske zajednice dovelo je do revolta, ustanaka i gorkog ratovanja do uništenja. Bilo je mnogo krvoprolića, neslaganja i pobuna, a s vremena na vrijeme su se pojavljivale opasne nesuglasice, krivovjerja i teorije od kojih su neke nažalost opravdavale tiraniju i despotizam vladara i pozivale na servilnost i pokornost. Dvorski naučnici su prodavali svoje duše za bezvrijedna zadovoljstva ovozemaljskog života, a kako bi zadovoljili svoje despotske mentore, izmišljali su apsurdne hadise zabranjujući bilo kakvu opoziciju, bez obzira koliko ona bila opravdana, protiv vlasti osobe koja se proglasila halifom. Suprotno naredbama Časnog Kur’ana, oni su izokretali ajete i učinili da poslušnost čak i najočiglednije grijeshnom vladaru bude obaveza. Uspješno gušeći zdravu kritiku, državna propagandna mašinerija je s vremena na vrijeme pokušavala da oživi izopačene običaje iz dana neznanja, odobravajući sve ono što je zabranjeno.

Na nesreću muslimana, politički oportunisti su veoma brzo unovčili te “državne zablude.” Tu i tamo su se pojavljivale heretičke grupe kao što su Karmatije, Mazdekiti, Huramdini i slični, uvijek spremni da udare po Islamu, zagovarajući nihilizam u bogatstvu i ženama i zapostavljajući svoje vjerske dužnosti. Neke grupe, kao što su Haridžije, čak su zagovarale anarhiju, nered i krvoproliće, optužujući pobožne muslimane za nevjerovanje. Zavladao je haos, gdje je običan čovjek bio uklješten između samozvane halifске vlasti Omajada i Abasida i otpadništva pobunjenika. Sa političkim krahom i građanskim ratovima koji su svugdje izbijali, bilo je ostavljeno Imamima Ehlul Bejta da podsjetе muslimanski narod na njihovog veličanstvenog pretka.

U tom krunskom momentu, Imami i njihovi drugovi su na način vrijedan divljenja iznijeli tu odgovornost na svojim plećima. Ovdje ćemo ukratko komentarisati političku misiju Ehlul Bejta:

---

¹⁹⁰ Ibid, str. 72.

¹⁹¹ Ibid, str. 77.

1. Poučavanje muslimana da mrze nepravdu

Koncentrišući se na princip pravde i imameta, da bi objasnili muslimanima principe islamske vlasti, Imami su razvili političku svijest protiv despotske stege nepravde i sitnih tirana. Njihovi hadisi obiluju objašnjenjima o dužnostima muslimanskog vladara, pravima naroda i odbacivanju tiranije i nepravde.

Neki čovjek, koji je služio kao namjesnik za vrijeme poznatog tiranina Hadždžadža ibn Jusufa, došao je kod Imama el-Bakira i upitao ga da li će Allah prihvatiti njegovo pokajanje. On kaže da Imam nije odgovorio. Onda je ponovio pitanje, pa je Imam odgovorio: “Ne, osim ako ne vratiš sva prava njihovim vlasnicima.”¹⁹²

Ebu Hamza Samali prenosi da je Imam el-Bakir rekao: “Kada je četvrti Imam, Zejnu-l-‘Abidin, bio u svojim posljednjim momentima života, zagrlio me je i rekao: ‘Sine, savjetujem te onako kako je moj otac, a.s., savjetovao mene kada mu se približio kraj, onako kako je njega savjetovao njegov otac. O sine, čuvaj se činjenja zla onome ko protiv tebe nema drugog pomoćnika osim Allaha.’”¹⁹³

Imam es-Sadik je rekao: “Nijedna nepravda nije veća od one čija žrtva ne može naći nikakvog pomoćnika da se suoči sa njom osim Uzvišenog i Svemoćnog Allaha.”¹⁹⁴

On takođe prenosi da je njegov veliki djed, Poslanik Muhammed, s.a., rekao: “Čuvajte se nepravde, jer je ona mrak na Sudnjem Danu.”¹⁹⁵

Na osnovu autoriteta Imama es-Sadika, a.s., je rečeno: “Uzvišeni i Svemogući Allah je naredio jednom od Njegovih poslanika koji je živio u zemlji u kojoj je na vlasti bio neki nasilnik: ‘Idi tome nasilniku i reci mu da ga ne koristim (tj. da mu nisam povjerio autoritet) da bi prolivao krv i skupljao bogatstvo. Koristim ga da bi utješio plač onih kojima je učinjena nepravda i da ne zanemaruje njihovo loše stanje čak i ako su nevjernici.’”¹⁹⁶

Imam es-Sadik takođe kaže: “Onaj koji čini nepravdu, onaj koji mu pomaže i onaj koji to odobrava, sva trojica su saučesnici.”¹⁹⁷

“Ko god pokuša da nađe izgovore za nasilje nasilnika, Allah će navesti nekoga da njemu učini nasilje, neće odgovoriti na njegove molbe i neće ga nagraditi jer mu je učinjeno zlo.”¹⁹⁸

Ebu Basir kaže: “Jednom su dva čovjeka pozvala Imama es-Sadika zbog jednog dogovora među njima. Nakon što je čuo obojicu, Imam je rekao: ‘Zaista, niko neće dobiti ništa dobro od činjenja nepravde. Zaista, potlačeni će uzeti od vjere nasilnika više nego što su nasilnici uzeli od imanja potlačenih.’ Onda je dodao: ‘Onaj koji čini zlo ljudima ne smije se žaliti ukoliko se njemu (zauzvrat) učini nepravda. Zaista, sin Adema neće požnjeti ništa drugo osim ono što je posijao. Zaista, niko neće požnjeti slatko od gorkog, niti gorko od slatkog.’ Dva čovjeka su se pomirila prije nego što su napustilato mjesto.”¹⁹⁹

---

¹⁹² Kulejni, ‘El-usul mine-l-Kafi’, II tom, poglavlje o nepravdi.

¹⁹³ Ibid.

¹⁹⁴ Ibid.

¹⁹⁵ Ibid.

¹⁹⁶ Ibid.

¹⁹⁷ Ibid.

¹⁹⁸ Ibid.

¹⁹⁹ Ibid.

Takođe, prenosi se od člana Ehlul Bejta da je Allahov Poslanik, s.a., rekao: “Ko god bude otišao nasilniku da mu pomogne, znajući pritom da je on nasilnik, izašao je iz okrilja Islama.”²⁰⁰

Sljedeći hadisi Božijeg Poslanika opisuju nagrade za pravednost i kazne za njeno ignorisanje: “Biti pravedan jedan sat jednako je ibadetu od sedamdeset godina, u kojemu su noći provedene u molitvama a dani u postu. Provesti jedan sat pod tiranskom vlasti teže je Allahu nego grijehenje od šezdeset godina.”²⁰¹

Džabir ibn Abdillah Ansari citira da je Božiji Poslanik, s.a., rekao: “Ko god je zadovoljio vladara tako što je Allaha učinio nezadovoljnim, napustio je Allahovu vjeru.”²⁰²

“Ko god je nepravедno vladao nad deset ljudi, biće proživljen na Sudnjem Danu sa svojim rukama, nogama i glavom u šupljini sjekire.”²⁰³

“Kada god čovjek dobije vlast nad nekim društvenim poslovima, a zatvori pred njima svoja vrata i spusti svoje zavjese, biće izložen Allahovoj mržnji i prokletstvu sve dok ponovo ne otvori svoja vrata i primi one koji imaju potrebe i one koji se žale na nepravdu.”²⁰⁴

2. Nepriznavanje

To je bio drugi metod političkog učenja koje je sprovodio Ehlul Bejt a.s, kada god bi despotizam i pokvarenost preovladali u društvu.

U djelu ‘Biharu-l-envar,’ Medžlisi prenosi hadis: “Na Sudnjem Danu, pozivač će pozivati: Gdje su nasilnici i njihovi pomagači – oni koji su im pripremali njihove mastionice, ili im zakopčali torbu, ili im zarezali olovku? Skupite ih sve zajedno sa nasilnicima!”²⁰⁵

Primjer takvog nepriznavanja je stav Ehlul Bejta, a.s., prema omajadskim i abasidskim vladarima. Članovi Ehlul Bejta su izbjegavali omajadske i abasidske vladare koji su uzurpirali hilafet i nametnuli muslimanima svoju tiransku vlast. Bio je to period nepriznavanja, kada su Imami pretrpjeli tamnicu, mučenje i čak šehidsku smrt u rukama nepravédnih vladara, ali ni u jednom jedinom trenutku nisu dozvolili da baklja upute bude ugašena. Primjer za to je i stav Imama es-Sadika prema abasidskom halifi Ebu Dža‘feru el-Mensuru koji je bio poznat po svojoj okrutnosti, prolivanju krvi i zlostavljanju potomaka Imama Alija, a.s., Istoričari kažu da je Mensur poslao pismo Imamu es-Sadiku, a.s., tražeći njegovo društvo, u pokušaju da ga zatvori na njegovom dvoru kao jednog od njegovih učenih sluga. Imam je, bez obzira na okrutne i nasilničke prilike, odbio Mensurov zahtjev i odlučno mu odgovorio: “Mi nemamo ništa zbog čega bismo te se morali bojati, niti ti imaš išta na onome svijetu (da bismo se mi) tebi obratili, niti si ti u stanju blagoslova da bismo ti mogli čestitati, niti mi vidimo neku nesreću za koju bismo te tješili...” Mensur je ponovo poslao pismo zahtijevajući od Imama da mu se pridruži i da ga savjetuje. Imam es-Sadik, a.s., je odgovorio: “Ko god želi ovaj svijet, neće te savjetovati, a ko god želi onaj svijet, neće ti se pridružiti.”²⁰⁶

²⁰⁰ Tabarsi, ‘Miškatu-l-envar’, str. 315.

²⁰¹ Ibid, str. 316.

²⁰² Ibid, str. 318.

²⁰³ Ibid, str. 316.

²⁰⁴ Ibid, str. 316.

²⁰⁵ Medžlisi, ‘Biharu-l-envar’, LXXV, str. 372.

²⁰⁶ Mahmud Ebu Zuhra, ‘Imam es-Sadik a.s’, str. 139.

Takav je bio stav i odgovor vladaru koji nije primjenjivao vjerske propise i koji se nije držao njenih principa. Upravo su ovaj metod – metod nepriznavanja vladara koji su sprovodili nepravdu i koji nisu sprovodili religijske principe – slijedili pravnici škole Ehlul Bejta, a.s., Oni su odredili da je zabranjeno pomoći nasilniku ili prihvatiti njegov položaj na vlasti. Ova uputstva su u svojim knjigama zapisali svi pravnici, na primjer u poglavljima pod naslovom ‘Zabranjena Zarada’, kao što je rekao Šehid Muhammed ibn Džemal el-Mekki el-Amili²⁰⁷, neka mu se Allah smiluje, koji je poznat kao “prvi šehid.” O zabranjenim zaradama on je rekao: “...i pomaganje nepravednim (vladarima) u njihovoj nepravdi.’ Komentator je to objasnio sljedećim riječima: ‘To se odnosi na čuvanje njihovih knjiga ili privođenje njihovih podanika nad kojima je učinjena nepravda, i slično.’”²⁰⁸

Pravnici su zabranili prihvatanje poslova kod nepravednih vladara na bilo kakvoj funkciji, osim u slučaju dolaska na vlast kako bi se služilo Islamu i izbjegla nepravda.

3. Revolucija i podrška revolucionarnim snagama

Ideja pobune protiv nepravde i osuđivanja činjenja zla, bez obzira koliko ono bilo prurušeno kako bi zavaralo, islamski je princip koji se naziva ‘el-emr bi-l-ma‘ruf ve-n-nehj ‘ani-l-munker’ (naređivanje dobra i zabranjivanje zla). To je obavezna dužnost koja je propisana svim muslimanima. Citira se da je Božiji Poslanik rekao: “Gospodar mučenika je bio Hamza, jer je ustao protiv despotskog vladara, naredio mu da čini dobro i zabranio mu da čini zlo, i bio ubijen zbog toga.”

Članovi Ehlul Bejta, a.s., su odbacili koncept despotske vlasti koju su muslimanima nametnuli Mu‘avija ibn Ebi Sufjan i njegov sin Jezid. Kada se Jezidova anarhija pogoršala, Imam Husejn ibn Ali, a.s., je mogao jedino da se pobuni, ostavljajući svoj dom u Medini i odlazeći u Irak. Tamo, u Kerbeli, desila se odlučujuća bitka u kojoj je Imam pretrpio tragičnu šehidsku smrt. Bila je to polazna tačka revolucije.

Prolivanje svete krvi i mučeništvo Imama Husejna, a.s., potresli su savjest muslimana. Šehidska smrt Imama Husejna i njegovih sljedbenika bila je prva revolucija u istoriji Islama protiv despotskog vladara koji je od muslimana pokušao da iznudi pokornost za svoju nezakonitu vlast. Bila je to revolucija protiv poziva na gušenje javnog mišljenja, koji su promovisali dvorski učenjaci, zagovornici slogana “budi lojalan vladaru, bez obzira šta on čini.”

To je očigledno suprotstavljeno Poslanikovom hadisu koji glasi: “Ni jedan zavjet (ne prihvata se) od grijehnika”; takođe: “Nikome se ne smije pokoravati protivno Allahovoj naredbi.” Svemogući Allah kaže: “I ne držite stranu onih koji nepravedno postupaju, pa da vas vatra prži” (11:113).

Imam Husejn ibn Ali, koji je pretrpio mučeničku smrt u Kerbeli, 10. dana mjeseca Muharrema 61. godine poslije hidžre, tako je u paramparčad razbio sve zabludjele slogane i teorije. Glas krvi i mučeništva pobijedio je glas pohlepe i servilnosti, i do dan danas nastavio da inspiriše generacije muslimana protiv nepravde i tiranije.

²⁰⁷ Jedan od najvećih pravnik škola Ehlul Bejta, koji je živio između 734. i 786. godine po hidžri.

²⁰⁸ Drugi šehid, ‘Ar-ravda el-bahija fi šerhi-l-lum‘a el-Dimiškija’ od Prvog šehida, III tom, str. 213, drugo izdanje.

Imam Husejn je muslimanima definisao svoje motive i tok svoje revolucije sljedećim riječima: "...Ja se nisam pobunio kao mrzitelj istine, uobraženi smutljivac ili grijешnik, nego sam se pobunio želeći reformaciju među ummetom moga djeda, Allahovog Poslanika s.a, želeći da naređujem dobro a zabranjujem zlo i da slijedim put svog djeda i oca."²⁰⁹

Onda je Imam Husejn nastavio da brani Imama i lidera koji bi trebalo da predvodi muslimane, i nužnost podizanja pobune protiv vladara koji napusti Božije principe. U jednom pismu upućenom ljudima Kufe je napisao: "Zaista, Imam je samo onaj vođa koji postupa pravedno, vjeruje u pravu vjeru i posveti se Allahovom Biću."²¹⁰

Vodećim ljudima iz Basre je napisao: "...Pozivam vas Allahovoj Knjizi i hadisima Njegovog Poslanika s.a, jer je sunnet bio odbačen i započelo je krivovjerje. Ako ste me čuli i pokorili mi se, ja ću vas odvesti na pravi put. Neka je nad vama mir i milost Allahova."²¹¹

Tako je Imam Husejn, a.s., pokazao legitimnost pobune protiv tiranskog vladara i protiv njega proglasio sveti rat ili džihad.

U biografiji Ehlul Bejta, a.s., čitamo o njihovoj podršci alavijskih revolucija koje su trajale više od dva vijeka i proširile se velikim prostranstvima islamskih zemalja nakon blagoslovljene revolucije Imama Husejna. Revolucija Zejda, sina Imama Zejnu-l-'Abidina, desila se 121. godine poslije hidžre, za vrijeme Imama es-Sadika koji ju je podržao i oplakao Zejdovu šehidsku smrt.²¹² U tom pogledu, Fudajl ibn Rasan je rekao: "Obratio sam se Ebu Abdillahu (Imamu es-Sadiku) nakon što je ubijen Zejd ibn Ali. Bio sam uveden u jednu sobu unutar druge sobe. On je upitao: 'O Fudajle, da li je moj amidža Zejd ubijen?' Odgovorio sam, 'Neka budem tvoj otkup. Neka mu se Allah smiluje.' On je rekao: 'Bio je vjeran, znalac, učen i istinoljubiv. Da je pobijedio, on bi bio održao svoje obećanje. Zaista, da je on došao do vlasti, bio bi znao gdje da je stavi.'"²¹³ Takva je bila podrška revolucijama i revolucionarima, i takvo je bilo razumijevanje između Imama Ehlul Bejta, a.s., i alavijskih ustanika.

Još jedan lijep primjer takvih političkih aktivnosti je stav Imama el-Kazima, a.s., prema Husejnu ibn Aliju koji je predvodio revoluciju pod imenom 'El-Fah' u Medini, 169. godine po hidžri. Istorijski dokumenti i svjedočanstva potvrđuju Imamovo odobravanje principa pobune protiv nasilnika i sljedstveno tome njegovu podršku revolucionarima, bez obzira na to da je on predvidio neuspjeh te pobune zahvaljujući činjenici da je nedostajalo sredstava koja su potrebna za uspjeh. Vidjevši lidera revolucije koji je bio riješen da je sprovede, rekao je: "Ti ćeš biti ubijen, i zato se strastveno bori, jer su oni korumpirani. Oni započinju vjerovanje, a skrivaju dvoličnjaštvo i nevjerovanje. Mi pripadamo Allahu i Njemu se vraćamo..."²¹⁴

Nakon toga, kada su Husejn i njegovi drugovi bili ubijeni a njihove glave donesene abasidskim vladarima, i kada su Imamu rekli da je to bila Husejnova glava, on je rekao: "Da. Mi pripadamo Allahu i Allahu se vraćamo. On je, tako mi Allaha, umro kao dobar musliman, čovjek koji posti, i koji naređuje dobro i zabranjuje zlo. Nije bilo nikoga poput njega među članovima njegove porodice."²¹⁵

²⁰⁹ Huvarzmi, 'Maktalu-l-Husejn', str. 141. i 142.

²¹⁰ Šejh Mufid, 'El-Iršad', str. 204.

²¹¹ Abdu-r-Rezzak Mukarrem, 'Maktalu-l-Husejn', str. 141. i 142.

²¹² Vrijedi spomenuti da je Ebu Hanifa, imam hanefijskog mezheba, podržao Zejdovu revoluciju i odredio da mu se zekat može namijeniti.

²¹³ Allama Medžlisi, 'Biharu-l-envar', XLVII tom, str. 325, treće izdanje.

²¹⁴ Ebu Faradž Isfahani, 'Makatilul-t-Talibijin', str. 447.

²¹⁵ Ibid, str. 455.

Bilo je jasno da je taj alavijski revolucionar očigledno bio podržan od prihvaćene osobe za hilafet među članovima Ehlul Bejta, a.s., On se najvjerojatnije borio u ime Imama Musa el-Kazima a.s, kao i Zejd sa deklaracijom Imama Dža'fera es-Sadika pred sobom. Zejd je pokušao da postavi stvari na svoje mjesto, što znači da je namjeravao da preda hilafet Imamu Dža'feru es-Sadiku a.s.

Abasidski halifa je znao za podršku Imama el-Kazima za Husejnovu revoluciju, koja je nosila ime 'Fah Revolucija'.²¹⁶ Allama Medžlisi prenosi stav abasidskog halife sljedećim riječima: "On je počeo da vrijeđa Talibije (potomke Alija ibn Ebi Taliba) i kada je Imam Musa ibn Dža'fer, a.s., bio spomenut, on ga je počeo vrijeđati i rekao: 'Tako mi Allaha, Husejn se ne bi pobunio da mu on nije naredio, i nije slijedio ništa drugo do njegovu ljubav, jer je on (Imam) taj na kome počiva volja članova njegove porodice. Neka me Allah ubije ako ga poštedim.'"²¹⁷

Imam Dževad je rekao o 'Fah' revoluciji: "Nakon bitke 'Taf' (tj. one na Kerbeli), nismo imali ozbiljnijeg i većeg progona od bitke 'Fah.'"²¹⁸

4. Politički otpor

On je imao važnu ulogu u političkom životu muslimana kada god bi se pojavio tiranski vladar. Svaki Imam je preuzimao ulogu političkog vođe svoga vremena i bio simbol otpora za potlačeni narod kao i za vođe i zagovarače reformacije. Postojanje Imama bilo je obnavljajući faktor opozicije i davao joj legitimnost. Omajadske i abasidske halife, koji su u istoriji poznati po svojoj izdaji Islama, znali su položaj Ehlul Bejta, a.s., i njihovo mjesto u srcima i umovima muslimana. Zbog toga su pokušali da se otarase Imama i da od njih odvoje javno mišljenje, u tu svrhu koristeći različite metode kao što su terorizam, podmićivanje, ubistva, bacanje u tamnicu i čak nuđenje visokih položaja u vladi.

U ovom svjetlu se može sagledati situacija između Mu'avije i Imama Alija, a.s., i pobuna ovoga prvoga protiv Imamove legitimne vlasti. Na sličan način se može sagledati i Mu'avijin odnos prema legitimnoj vlasti Imama Hasana, a u obzir se mora uzeti i njegovo trovanje Imama Hasana 50. godine po hidžri. Nakon toga je uslijedilo tragično mučeništvo Imama Husejna u Kerbeli, po naredbi Jezida ibn Mu'avije, i zarobljavanje Poslanikovih potomaka, od kojih su gotovo svi bili žene i djeca.

Nakon Imama Husejna, muslimani su smatrali Alija ibn el-Husejna Zejnu-l-Abidina za predvodnika Ehlul Bejta. Kao rezultat toga, revolucionari su uvijek tražili njegovu dozvolu jer se nekoliko islamski orjentisanih revolucija desilo za vrijeme njegovog života, kao što su revolucije u Meki i Medini, zatim revolucija Muhtara ibn Ebi Ubejde Sakafija i revolucija Tevvabina²¹⁹ koji su željeli da osvete mučeništvo Imama Husejna, a.s., Stav Imama Zejnu-l-Abidina prema Jezidu ibn Mu'aviji, Mervanu ibn Hakamu, Abdul Meliku ibn Mervanu i ostalim omajadskim vladarima bio je tihi otpor i neobjavljena podrška revolucionara. On je od Allaha tražio milost za Muhtara, koji se osvetio ubicama Imama

---

²¹⁶ Fah Revolucija se dogodila 169. godine poslije hidžre, pod vođstvom El-Husejna ibn Alija ibn Hasana ibn Hasana ibn Imama Hasana ibn Imama Alija ibn Ebi Taliba. Ustao je protiv halife El-Hadija u Medini, nakon svečane zakletve u džamiji njegovog djeda, Božijeg Poslanika. Na kraju su ga Abasidi ubili blizu Meke. Nakon Kerbele, Fah Revolucija se smatra za drugu tragediju Ehlul Bejta.

²¹⁷ Allama Medžlisi, 'Biharu-l-envar', XLVII tom, str. 151.

²¹⁸ Ibid, str. 165.

²¹⁹ Tj. pokajnika, (prim. prev.)

Husejna, i pozdravio njegovu revoluciju. Njegove molitve Svemogućem Allahu jasno izražavaju njegov politički i ideološki otpor protiv vladara njegovog vremena.²²⁰

Imam el-Bakir je nastavio ulogu svog oca i mnogo toga pretrpio u rukama Omajada, pogotovo Hišama ibn Abdul Melika koji je pokazao veliko neprijateljstvo i mržnju prema Poslanikovoju, s.a., kući. Za vrijeme Hišamove vladavine, došlo je do jednog Alavitskog pokreta u kojemu je najistaknutija figura bila Zejd ibn Ali ibn el-Husejn, brat Imama el-Bakira, a.s., Omajadski halifa je dobro znao da su izvor političke svjesnosti i pokreta bili Imam el-Bakir i njegov sin Dža'fer es-Sadik, a.s., On ih je obojicu pozvao iz Medine u svoju prijestonicu u Damasku. Ulazeći u halifinu palatu, Imam je pozdravio prisutne pokretom ruke. Nije pozdravio halifu uobičajenim pozdravom. Sjeo je prije nego što je sačekao halifinu dozvolu. To je još više naljutilo Hišama. Obraćajući se Imamu, rekao je: "O Muhammede ibn Ali, nijedan od vas ne prestaje da se buni, poziva (sebi) ljude i tvrdi da je Imam radi gluposti i manjka znanja." Nastavio je da ga grdi. Kada je prestao, ostali su takođe počeli da ga kore, prema Hišamovom planu. Kada ih je čuo, Imam je ustao i rekao: "O ljudi, gdje ste se to zaputili? Gdje vas to odvođe? Kroz nas vas je Allah poveo na početku, i kroz nas će On završiti sa vama. Ako nemate nikakvog neposrednog vladara, mi imamo našu neposrednu vlast i nema vlasti osim naše, jer će naš biti kraj." Svemogući Allah kaže: "...a kraj će pripasti onima koji izbjegavaju zlo." Hišam je tada naredio da se on baci u tamnicu.²²¹

Imam, a.s., je iskoristio provedeno vrijeme u tamnici i nastavio svoju borbu za naučavanje, propovijedanje i političko obrazovanje zatvorenika. Zatvorski čuvar je otišao Hišamu i obavijestio ga o Imamovom uticaju na zatvorenike, te kako je on uzrokovao nemire u zatvoru. Plašeći se njihovog ishoda, Hišam je izdao naredbu da se Imam el-Bakir i njegovi drugovi vrate u Medinu uz državnu pratnju.²²²

Istoričar Ibn Džerir Tabari kaže da je razlog za slanje Imama natrag u Medinu bio širenje njegovog intelektualnog uticaja na narod Sirije, kao rezultat jednog dijaloga koji je održan između Imama i poglavara hrišćana.²²³

U raspravi između Hišama ibn Abdul Melika i Zejda o Imamu el-Bakiru koji je obaviješten o Zejdovim političkim aktivnostima, Hišam je rekao Zejdu: "Rečeno mi je da ti spominješ hilafet i želiš ga, a nisi za njega podoban jer si sin robinje." Zejd je odgovorio da je Božiji Poslanik Ismail, a.s., bio sin robinje, ali da ga je Allah počastio poslanstvom. Hišam je onda počeo da vrijeđa Imama i upitao Zejda: "A tvoj brat El-Bakara?"²²⁴ Zejd je odgovorio: "Allahov Poslanik ga je nazvao imenom 'El-Bakir' (tj. rasjecatelj znanja)²²⁵, a ti ga nazivaš 'El-bakara' (tj. krava)! Koliko li se samo ti razlikuješ od njega (Poslanika)! Ti ćeš se od njega razlikovati na onome svijetu onako kako si se razlikovao od njega i na ovome – on će ići u džehennem, dok ćeš ti ići u džehennem!"

²²⁰ Molitve Imama Sedžđžada (Zejnu-l-'Abidina) su sakupljene u djelu pod nazivom "Es-Sahifa Es-Sedžđžadija" koje su na naš jezik preveli Rusmir Mahmutćehajić i Mehmedalija Hadžić, a izdato je u Sarajevu 1997. godine.

²²¹ Ibn Šehr Ašub, 'El-Menakib', IV tom, poglavlje 'Hamlu-l-Imam el-Bakir ile-š-Šam.'

²²² Ibid.

²²³ Muhammed ibn Džerir Tabari, 'Dala'ilu-l-imama', poglavlje 'Hajatu-l-Imami-l-Bakir a.s.'

²²⁴ El-Bakara znači "krava," dok je počasni naziv "El-Bakir" dat Imamu kako bi se izrazilo njegovo neuporedivo znanje.

²²⁵ Ovo se odnosi na hadis po kojemu je Allahov Poslanik s.a. rekao jednom od svojih časnih ashaba, Džabiru ibn Abdullahu Ensariju: "Ti ćeš doživjeti da vidiš jednog od Husejnovih sinova, koji će 'rasijecati znanje' (jebkuru-l-'ilm) i zato mu prenesi moje pozdrave." Tako je on prozvan El-Bakir, ili Rasjecatelj.

Imam Dža'fer ibn Muhammed es-Sadik je prećutno poveo politički otpor, uprkos njegovom prividnom uzdržavanju od otvorenog miješanja sa vlastima. Revolucionari su se konsultovali sa njim i tražili od njega da preuzme vođstvo nad njima, kao što je to učinio Ebu Muslim Horasani koji je ponudio da mu se položi prisega na vjernost. Imam je odbio, jer je znao da su pokretu nedostajali potrebni uslovi.

Abasid Ebu-l-Abbas Saffah je znao za Imamovu ulogu i mnogo puta pokušao da ga ubije, ali Allah nije dozvolio da se to dogodi, iako je Saffah premjestio Imama iz Medine u Hiru (u Iraku), mučio ga i špijunirao ga.

Ebu Dža'fer el-Mensur, koji je naslijedio Saffaha, nije se nimalo manje plašio Imamovog vođstva. On ga je premještao iz Medine u Irak nekoliko puta, opisivajući političku snagu Imamove ličnosti i njegov uticaj u krugovima opozicije sljedećim riječima: "...ova tuga koja potresa misli halifa koja se ne može ni izgnati niti suzbiti... Čuo sam da nas on oštro osuđuje i o nama govori loše."²²⁶

Zatim je došao red na Imama Musa el-Kazima koji se odlučno suprotstavio abasidskim vladarima uprkos njihovoj ogromnoj moći i bogatstvu. Imam Musa el-Kazim je bio stavljen pod stalnu prisomotu i bio je špijuniran za vrijeme Mensurove vladavine, koji je otišao veoma daleko u nepravednom postupanju prema Alavitima, konfiskujući njihovu imovinu, zatvarajući ih žive unutar stubova na palatama i mostovima i mučeći ih u svojim tamnicama. Muhammed Mahdi, sljedeći abasidski halifa, bio je još više uplašen ličnošću Imama el-Kazima, a.s., Zbog toga ga je premjestio iz Medine u Bagdad i bacio ga u tamnicu. Jednoga dana, halifa je u snu vidio Imama Alija ibn Ebi Taliba a.s, koji mu je pročitao Kur'anski ajet: "Zar biste vi, kad biste se vlasti dočepali, nered na zemlji činili i rodbinske veze kidali?" (47:22). On se od straha probudio i naredio da se Imam pusti iz zatvora. Za vrijeme sljedećeg abasidskog halife Hadija, situacija protiv Ehlul Bejta, a.s., se pogoršala, jer je on počeo da ih progoni, naročito nakon poznate 'Fah' revolucije koju je u Medini poveo Husejn ibn Ali. Imam el-Kazim, a.s., je izdržao veliki broj teškoća, jer je Hadi prijetio da će ga ubiti i počeo da se za to priprema. Ipak, Hadi nije uspio da izvrši svoje podle planove jer je uskoro nakon toga umro.

Nakon njega je došao Harun er-Rašid, koji je započeo novu fazu tiranije protiv Ehlul Bejta, naročito protiv Imama Musa ibn Dža'fera, a.s., On je premjestio Imama iz Medine u Irak, zatvorio ga i mučio ga tako što ga je okovao u teške lance i premiještao iz tamnice u tamnicu tokom mnogih godina. Na kraju je Imam mučki ubijen tako što ga je po halifinoj naredbi otrovao Sindi ibn Šahak, šef policijskih snaga Haruna er-Rašida, 25. redžeba 183. godine po hidžri.

Onda je Imam er-Rida, a.s., naslijedio imamet svog ubijenog oca nad muslimanima i ubrzo počeo da vrši pritisak na njegov politički i vjerski uticaj. Halifa Ma'mun, koristeći se trikom, bio je primoran da odredi Imama za svog nasljednika. Imam je to nevoljno prihvatio pod uslovom da ga u tome trenutku ne miješaju u državne poslove, a da se hilafet preda u njegove ruke nakon Ma'munove smrti. Ali, sve je to bio dio halifine strategije, i kada je vidio da Imamov uticaj među muslimanima raste, otrovao ga je 203. godine po hidžri. Sljedeći lider Ehlul Bejta, a.s., bio je Imam Muhammed el-Dževad a.s, kojega je Ma'mun poštovao i oženio ga svojom kćerkom Umm Fadl, kako bi uljuljkao muslimanski narod i opoziciju. Bilo kako bilo, on ipak nije uspio izmijeniti nijedan od Imamovih stavova u svoju korist. Imam je napustio Bagdad i vratio se u Medinu. Nakon Ma'munove smrti, njegov sin

---

²²⁶ Mahmud Ebu Zuhra, 'El-Imam es-Sadik', str. 138.

Mu'tasim je naslijedio hilafet. Osjetio je da mu od Imamovog boravka u Medini prijeti opasnost i nagnao ga je da se vrati u Bagdad. Istoričari navode da je halifa kasnije otrovao devetog Imama 225. godine po hidžri. Sahranjen je pored svog djeda Musa el-Kazima, a.s., u Bagdadu.

Halifa Mutevekkil, koji je poznat po svom raspusnom ponašanju i neprijateljstvu spram Ehlul Bejta a.s, bio je ispunjen strahom i trepetom zbog sljedećeg Imama, Alija el-Hadija, a.s., Zbog toga ga je premjestio iz Medine u Samaru, njegovu novu prijestonicu u Iraku. Stavio je Imama u kućni pritvor i podvrgnuo ga stalnim uznemiravanjima kako on ne bi nastavio svoju političku ulogu među muslimanima i privlačio njihovu pažnju. Istoričari navode mnoge razloge koji su bili iza ovog Mutevekkilovog čina. Sibt ibn Dževzi kaže: "Biografija kaže da je Mutevekkilov cilj u izdavanjanju naredbe da on (Imam el-Hadi) bude doveden iz grada Allahovog Poslanika, s.a., u Bagdad bila mržnja koju je gajio prema Aliju ibn Ebi Talibu i njegovim potomcima. Bio je obaviješten o visokom položaju Alija el-Hadija i o naklonosti koju je narod imao prema njemu. Zbog toga ga se on plašio..."²²⁷

Nakon šehidske smrti Imama el-Hadija, a.s., u Samari, 254. godine po hidžri, jer je halifa naredio da se on otruje, imamet je preuzeo Imamov sin, jedanaesti Imam Hasan ibn Ali el-Askeri. On je pratio svog oca u Samaru. On je takođe, poput svojih predaka, mnogo propatio u rukama vladara toga vremena. U Samari ga je zlostavljao, mučio i zatvarao El-Muhtedi, sin halife Vasika. On je prepustio Imama nemilosrdnoj turskoj ličnoj gardi, čiji su pripadnici, kada bi došli u dodir sa Imamovom bezgriješnom ličnošću, prihvatili njegov veliki uticaj i postajali drugi ljudi. Istorija je zabilježila neke teškoće koje je pretrpio Imam. Ahmed ibn Muhammed priča: "Kada je El-Muhtedi počeo da ubija Muvalije (sljedbenike Ehlul Bejta), pisao sam Ebu Muhammedu el-Hasanu el-Askeriju, a.s., i rekao: Neka je hvala Allahu, Koji ga je previše pozabavio tako da nema vremena da se okrene protiv tebe, jer sam ga čuo kako ti prijeti govoreći: 'Tako mi Allaha, ja ću ih istjerati iz svake nove zemlje'." Ebu Muhammed je odgovorio svojim sopstvenim rukopisom: 'To bi još više skratilo njegove dane.'²²⁸ Prenosi se da je jednoga dana halifa zatražio da se Imam el-Hasan el-Askeri, a.s., dovede iz zatvora kako bi riješio problem koji se javio sa nekim hrišćanskim monasima u u vezi sa nekim slučajem navodnjavanja. Imam, a.s., ga je riješio i kao rezultat toga pušten iz tamnice, a povrh toga, na njegovu naredbu je još nekoliko njegovih zatvorenih drugova takođe pušteno. Ali, ubrzo nakon toga, abasidski halifa je još jednom zatvorio jedanaestog Imama u kućni pritvor u Samari, a 260. godine po hidžri ga i otrovao. Taj tragični događaj je doveo do duge skrivenosti dvanaestog Imama.

Bio je to kratak izvještaj iz istorije Ehlul Bejta o njihovoj političkoj borbi protiv njihovih tiranskih savremenika. Veoma je važno da se pažljivo razmotre životi članova Ehlul Bejta, i to kako je svaki od Imama bio vođa i bezgriješna ličnost svog vremena. To će nam pomoći da priznamo njihov uzvišeni položaj i njihovu ideološku i političku ulogu u oblikovanju muslimanske zajednice.

---

²²⁷ Sibt ibn Dževzi, 'Tezkiretu-l-havas', str. 359.

²²⁸ Ibn Sabag Maliki, 'El-fusulu-l-muhimma', život Imama Hasana el-Askerija

OSVRT NA ISLAMSKE PRAVNE ŠKOLE

Za vrijeme Poslanikovog života, muslimani su primali propise i uputstva koji su se odnosili na molitve, porodični život, nasljedstvo, trgovinu, džihad (borbu na Božjem putu), hadž (hodočašće u Mekku), zemljište i sve ostale društvene potrebe od Poslanika Muhammeda, s.a., lično, jer je on bio prenosilac posljednje objave čovječanstvu Svemogućeg Allaha. Nakon što je Poslanik preselio na onaj svijet, ljudi su se pozivali na Allahovu Knjigu i hadise Njegovog Poslanika izvodeći iz njih religijska pravila i zakone na osnovu autoriteta Poslanikovog Ehlul Bejta i onih ashaba koji su sačuvali hadise i razumjeli Kur'an.

Ali, bilo je prirodno da će se tokom vremena poslovi muslimana proširiti i da će se doći do novih pitanja, događaja i situacija koji se tiču različitih aspekata života i koji će se morati tumačiti u skladu sa islamskim učenjem. Stoga se potkraj prvog vijeka po hidžri razvilo islamsko pravo i zakonodavstvo, u vrijeme petog Imama, Muhammeda el-Bakira ibn Alija ibn el-Husejna, a.s., Imam el-Bakir, sudeći prema pravnicima, istoričarima i prenosiocima hadisa, bio je glavni naučnik Medine, kojemu su se svi drugi naučnici obraćali kao najvećem autoritetu za islamska pravila.

Za vrijeme njegovog sina, Imama Dža'fera es-Sadika a.s, islamske znanosti i pravne nauke su doživjele svoj procvat. On je bio učitelj nekih od osnivača raznih islamskih škola. Dva Imama, El-Bakir i Es-Sadik, nisu donosili sopstvene vjerske presude. Oni su, zapravo, bili prenosioци hadisa svog pretka, Božijeg Poslanika, i komentatori sadržaja Allahove Knjige. Za vrijeme Imama es-Sadika, a.s., počele su se pojavljivati neke škole mišljenja, kao što je škola "mišljenja i analogije"²²⁹ čiji je osnivač Perzijanac Ebu Hanifa Nu'man ibn Sabit, koji je pohađao predavanja Imama es-Sadika, a.s., Uskoro su se pojavile i druge pravne škole, koje su kasnije ograničene na četiri sunitske škole (hanefijska, malikijska, hanbelijska i šafijska), i one su koristile različite metode zaključivanja i navođenja. Sa druge strane: "škola teksta" koju je predvodio Imam Dža'fer es-Sadik, a.s., oslanjala se na Allahovu Knjigu i hadise, kao jedina dva izvora islamskog prava i zakonodavstva. Ova škola odbacuje hanefijski metod "mišljenja i analogije." Ona takođe odbacuje uvođenje ostalih izvora zakonodavstva. Ostale četiri škole su prihvatile druge zakonodavne izvore pored Kur'ana i hadisa, i koristile ih u zaključivanju i navođenju. Njihovi glavni izvori su:

1. Analogija²³⁰
2. Odobravanje²³¹
3. Opšti interesi²³²

---

²²⁹ Tj. re'j i kijas, (prim. prev.)

²³⁰ Analogija (kijas) koju odbacuje škola Ehlul Bejta upoređuje pravilo jednog "dijela" sa pravilom nekog drugog "dijela" što logičari nazivaju "analogijski silogizam." Ali, ona priznaje naučni silogizam, što znači povezivanje grana sa njihovim korijenima ili primjenjivanje univerzalnog pravila na njegove dijelove.

²³¹ Tj. idžma', odnosno dogovor ili konsenzus naučnika i njihovih pravnih mišljenja o nekom problemu, prim. prev.

²³² Kur'an i sunnet su primarni, a ostalo su sekundarni izvori šerijata. Pored Kur'ana, sunneta, kijasa i idžme, u sunitskom islamu postoji još izvora šerijata. Prvi se naziva el-masalih el-mursela, i odnosi se na one stvari koje su u društvenom interesu a nisu specifično definisane u šerijatu, odnosno islamskom zakonu. Arapska riječ masalih označava dobrobit. Ovo pravilo je uveo imam Malik ibn Enes, koji je rođen 95. a umro 169. godine po hidžri. Imam Ahmed ga naziva istislah, što označava traženje najboljeg rješenja radi opšteg interesa. Sljedeći izvor šerijata je istihsan, a označava priznavanje pravne prednosti ili jednakosti, odnosno naklonost ka nekom

4. Otkrivanje i ograničavanje izgovora ili razloga.

Četiri škole, dakle hanefijska, malikijska, hanbelijska i šafijska, izdiferencirale su se u pogledu prihvatanja ili odbacivanja naprijed navedenih izvora. One se nikada nisu složile o njima, jedni su prihvatili neke izvore dok su ih drugi odbacivali. Zbog ovog djelimičnog usvajanja ili odbacivanja ovih izvora od strane četiri škole, pojavile su se razlike i razmimoilaženja u njihovim mišljenjima, za razliku od "Škole teksta" koju su predvodili članovi Ehlul Bejta. Uzrok ovog neslaganja pojavio se najviše zbog dva glavna razloga:

1. Prihvatanje ili odbacivanje dodatnih pravnih izvora pored Kur'ana i hadisa.
2. Neslaganje u pripadanju ili odbacivanju hadisa u zavisnosti od uslova prihvatanja, sa akcentom na pouzdanosti njihovih prenosioca.

Stoga je očigledno da je neslaganje između pravnih škola naučne prirode, što je nažalost podijelilo današnje muslimane. Naučno neslaganje nikako ne bi trebalo da bude uzrok nejedinstva i odvajanja među sinovima jedinstvenog muslimanskog naroda, jer se pravno neslaganje lako može razriješiti putem argumenata i naučnih istraživanja zasnovanih na objektivnim i neoborivim temeljima koje jednoglasno priznaju svi muslimani, i otvaranjem vrata idžtihada²³³ koja su neke islamske škole pogrešno proglasile zatvorenim. Ovdje se mora naznačiti da se ova razlika ne odnosi na neslaganje između sunita i šiita. U stvari, to je neslaganje između pravnih škola i pravaca, kojih na svijetu postoji šest: to su hanefijska, malikijska, šafijska, hanbalijska, dža'ferijska i zejdijska, uz fragmentarne stavove nekih drugih pravnik. Otvaranjem vrata idžtihada među svim muslimanima i dozvoljavanjem pravicima da slobodno obavljaju svoju naučnu funkciju, a principi zaključivanja i zakonodavni izvori bi se mogli tačno definisati prema Kur'anu i hadisima. Pomnim ispitivanjem hadisa i rivajeta i odbacivanjem onih lažnih i iracionalnih, bez osvrtnja na lične interese i težnje, te na osnovu naučnog dokaza, muslimanski naučnici mogu otkloniti dobar dio kontroverzi, otkriti čistu istinu i ujediniti svoje redove i mišljenja. Razlike u mišljenjima jurista i naučnika će svakako ostati, jer su one uobičajene među pravicima različitih muslimanskih pravaca. Ta činjenica je primjetna u svim poljima nauke i znanja, a polje idžtihada i izvođenja nije izuzetak, jer pravnici ne mogu otkriti sva istinita pravila. Evo nekih primjera pravnih mišljenja koja pokazuju njihove dodirne i razlazne tačke: Imamiti (tj. šiiti) i hanbaliti kažu da je prvi šehadet u namazu obavezan, dok hanefiti, šafi'iti i malikiti kažu da je on preporučljiv, a ne obavezan.

Posljednji šehadet je prema mišljenju šafi'ita, šiita i hanbalita obavezan, dok je po malikitima i hanefitima preporučen, a ne obavezan.²³⁴

Šafi'iti, malikiti i hanbaliti kažu da je teslim (tj. pokoravanje) u molitvi obavezan; hanefiti kažu da nije obavezan, dok se šiiti međusobno razlikuju, neki kažu da je obavezan, dok neki

---

rješenju, koju neki pravnik može upotrijebiti pri izvođenju sopstvenog kijasa ili analogije, čime se postiže elastičnost i primjenljivost na cijeli islamski pravni sistem. Tu je i istishab, koji označava pravilo dokazivanja ili pravnu pretpostavku da su neki uslovi još uvijek na snazi. Drugim riječima, pretpostavlja se da je stanje neke stvari koja je postojala u prošlosti još uvijek na snazi, sve dok se ne dokaže suprotno, kao što je čovjek nevin sve dok se ne dokaže njegova krivica. Tu su 'urf i 'adat tj. običaji, koji su najrasprostranjeniji u malikijskoj školi, a primjenjuju se sve dok se ne kose sa nekim šerijatskim pravilom. Ovo objašnjenje je dao Abdur Rahman I. Doi u svojoj knjizi "Shari'ah, the Islamic Law," str. 8, 81, 83-84, (prim. prev.)

²³³ Idžtihad znači marljiv trud u procesu izvođenja sekundarnih religijskih pravila iz njihovih detaljnih dokaza.

²³⁴ 'Bidajet Mudžtehid', I tom, str. 125, citat iz djela 'El-fikh ale-l-mezahibi-l-hamsa' koje je napisao Muhammed Dževad Mugnija.

kažu da je preporučen. Među onima koji smatraju da je preporučen su Šejh Mufid, Šejh Tusi i Allama Hilli.²³⁵

Što se tiče skupne molitve, hanbaliti kažu da je on obavezan svakoj sposobnoj osobi, a ako bi je neko ostavio i klanjao namaz samostalno, bio bi grijешnik, premda mu je molitva ispravna. S druge strane, šiiti, hanefiti, malikiti i većina šafi'ita smatraju da namaz u džematu nije obavezan ni za svakoga ni za nekolicinu, nego je veoma preporučen.

Što se tiče onih koji mogu da prime zekat (tj. porez), šafi'iti i hanbaliti kažu da ko god dobije za polovinu svojih potreba ne smatra se siromašnim i ne može mu se davati zekat. Šiiti i malikiti kažu da je po vjerskoj definiciji siromašan onaj ko nema godišnje izdržavanje za sebe i svoju porodicu, dakle svako ko ima farmu, imanje ili stoku koji nisu dovoljni za izdržavanje njega i njegove porodice tokom čitave godine, zaslužuje dobiti dio zekata. Šiiti, šafi'iti i hanbaliti kažu da, ko god je bio u stanju da zaradi za hljeb ne smije primiti zekat, dok hanefiti i malikiti kažu da on može primiti zekat.

Što se tiče ostajanja preko noći na Muzdelifi za vrijeme obreda hadža, hanefiti, šafi'iti i hanbaliti kažu da je to obavezno, a ko god to ne učini moraće da prinese žrtvu – kao u djelu 'El-Mugni,' dok šiiti i malikiti kažu da to nije obavezno nego preporučljivo. Šafi'iti i malikiti kažu da je staratelj (tj. vekil) jedini autoritet ko ima pravo da pristane na brak mentalno zdrave i odrasle djevojke ukoliko je djevica, a ukoliko je udovica, oboje dijele autoritet u pristajanju na njenu udaju i niko od njih nema jedinstveno pravo pristanka. Pored toga, staratelj sklapa vjenčani ugovor, jer on nikada ne može biti zaključen samim djevojčinim riječima, premda je neophodan njen pristanak. Hanefiti kažu da odrasla i mentalno zdrava djevojka ima pravo da odabere svog muža i da sama zaključi svadbeni ugovor, bez obzira na to da li je djevica ili udovica, a niko nema prava na nju niti ima pravo da prigovori, pod uslovom da ona izabere dostojnog čovjeka. Većina šiitskih pravnika kaže da odrasla i mentalno zdrava djevojka ima pravo sklopi sve vrste ugovora i procedura, uključujući i brak, i kao djevica i kao udovica. Ona tako ima pravo da sama za sebe zaključi ugovore, u svoje ili u nečije drugo ime, direktno ili putem posrednika, pristankom i prihvatanjem, slično muškarcu, bez i najmanje razlike.²³⁶

Što se tiče razvoda, Ebu Zuhra kaže u svom djelu 'El-Ahval eš-šahsijja,' na strani 283: "Prema hanefijskoj školi, razvod svake osobe je pravosnažan, izuzev djeteta, mentalno bolesne i zaostale osobe. Dakle, razvod je zakonit čak iako se njegova formula izgovori u šali, ili u pijanom stanju, ili nevoljno, ili od strane osobe koja nosi ihram (specijalnu odjeću) za obred hadža." On dodaje: "Prema hanefijskoj školi, razvod je pravosnažan čak i ako je njegova formula izgovorena greškom, nenamjerno i iz zaborava." U istoj knjizi, on kaže: "Malik i Šafi'i su se složili sa Ebu Hanifom i njegovim sljedbenicima u pogledu pravosnažnosti razvoda čak i u šali, dok se Ahmed ibn Hanbel nije složio i on smatra takav razvod neispravnim."

Šiiti kažu, na osnovu autoriteta Ehlul Bejta: "Nema (pravosnažnog) razvoda osim kod onoga ko ga želi." Pored toga, razvod se ne preporučuje osim kao posljednje rješenje, kada se svi napori za pomirenje supružnika pokažu neuspješnima.

Bili su to neki primjeri usporednog zakonodavstva koje smo odabrali kako bismo pokazali čitaocu pravu naučnu kontroverzu između islamskih škola mišljenja i kako se one sreću u nekim situacijama a u nekim drugim razilaze, bez obzira na njihov šiizam ili sunizam. Već

²³⁵ Šejh Muhammed Dževad Mugnija, 'El-fikh ale-l-mezahibi-l-hamsa'

²³⁶ Ibid.

smo vidjeli kako se hanefiti i šafi'iti u nekim slučajevima slažu sa šiitima a razlikuju od hanbalita ili malikita, a da se malikiti slažu sa šiitima a razlikuju od ostalih sunitskih škola. To je jasna činjenica koja je posmatrana kroz sve pravne aspekte i njihove različite škole. Intelktualna diskusija ne može se smatrati za neslaganje između šiita i sunita. To je naučna i metodska rasprava između pet pravnih škola. Mi moramo potražiti pravne i religijske dokaze, a onda započeti sa naučnom diskusijom sve dok ne dostignemo do srži istine o ispravnosti neke škole, jer Allah ima samo jednu praktičnu presudu za svaki od ovih slučajeva. Oni koji pokušavaju da prikažu neslaganje između šiita i sunita kao da su oni jedni protiv drugih, ili da se radi o dvije kontradiktorne sekte, zapravo falsifikuju istinu udaljujući se od metode zdrave naučne objektivnosti i pokušavajući da služe neprijateljima muslimana sijući sjeme nejedinstva.

MUSLIMANI SU JEDAN NAROD

“Svi se čvrsto Allahova užeta držite i nikako se ne razjedinjujte! I sjetite se Allahove milosti prema vama kada ste bili jedni drugima neprijatelji, pa je On složio srca vaša i vi ste postali, milošću Njegovom, prijatelji; i bili ste na ivici vatrene jame, pa vas je On nje spasio. Tako vam Allah objašnjava Svoje dokaze, da biste na pravom putu istrajali. I neka među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro, a od zla odvrćati – oni će šta žele postići. I ne budite kao oni koji su se razjedinili i u mišljenju podvojili kad su im već jasni dokazi došli – njih čeka patnja velika” (3:103-105).

“Ti upravi lice svoje vjeri, kao pravi vjernik, vjeri, djelu Allahovu, prema kojoj je On ljude načinio – ne treba da se mijenja Allahova vjera, jer to je prava vjera, ali većina ljudi to ne zna – obraćajući Mu se predano! Bojte se Njega i obavljajte molitvu, i ne budite od onih koji Mu druge ravnim smatraju, od onih koji su vjeru svoju razbili i u stranke se podijelili; svaka stranka zadovoljna onim što ispovijeda” (30:30-32).

“Ma u čemu se razilazili, treba da presudu da Allah. To vam je, eto, Allah, Gospodar moj, u Njega se ja uzdam i Njemu se obraćam” (42:10).

“O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i zapovijednicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješene ljepše” (4:59).

“Ova vaša vjera – jedina je prava vjera, a Ja sam Gospodar vaš, pa Me se pričuvajte!” (23:52).

“I pokoravajte se Allahu i Poslaniku Njegovu, i ne prepirite se da ne biste klonuli i bez borbenog duha ostali; i budite izdržljivi, jer Allah je, zaista, na strani izdržljivih” (8:46).

Od ponovnog buđenja Islama pod njegovim posljednjim Poslanikom, svi njegovi neprijatelji – idolopoklonici, Jevreji, dvoličnjaci, krstaši i drugi zaostali zlonamjerni umovi – ulažu napor da prošire nered i nejedinstvo u njegovim redovima. Islamski poziv (da'va) i njegov predvodnik, Poslanik Muhammed, s.a., suočili su se sa tim intrigama i zavjerama jevreja, idolopoklonika i dvoličnjaka i uspjeli da ih pobijede zahvaljujući blagoslovima Svemogućeg Allaha i istrajnosti ispravnih ashaba. Rana istorija borbe između Islama i njegovih starih neprijatelja puna je događaja koji pokazuju kako su se protivnici Islama koristili oružjem dvoličnosti i neslaganja.

Proučavajući Časni Kur'an, čisti sunnet (hadise) Božijeg Poslanika i istoriju islamskog poziva, čovjek će shvatiti strategiju zavjerenika. Kur'an upozorava muslimane protiv nesloge i poziva ih na bratstvo, oslikavajući im tragediju do koje dovode neslaganje i bratoubilačka borba. Kur'an ih podsjeća na bolnu sudbinu slabosti, kukavičluka, podjela, gubitka moći i ostalih opasnosti kao što je bio slučaj sa idolopoklonicima i onima koji su izokretali Allahove riječi iako su im dokazi bili jasno pokazani.

Kur'an poziva ovaj narod da se okupi oko riječi monoteizma, tevhida, kao što je jasno iz ajeta koji su naprijed navedeni. Temelji ujedinjenog naroda, kako ih proglašava Kur'an, su sljedeći:

1. Svemogućí Allah je Jedan, a cilj je obožavati Ga u Njegovoj originalnoj Jednosti;
2. Predmet religije je ispravan i stabilan put i slaganje sa dobrom prirodom koju je Allah stvorio u čovjeku;

3. Narod treba da usmjeri svoju energiju pozivu Islama, da bi bio narod koji poziva na dobro i zabranjuje zlo, prenoseći Allahovu poruku čitavom čovječanstvu (3:104).

Kur'an privlači našu pažnju glavnim uzrocima neslaganja i dovodi nas do glavnog rješenja. On kaže da:

1. Bilo kakva pravna i intelektualna rasprava treba da se pozove na Allahovu Knjigu i hadise Njegovog Poslanika. On nas upozorava da ne pretvaramo pravne i intelektualne rasprave u problem koji prouzrokuje podjele, neslaganje i neprijateljstvo među muslimanima.

2. Pitanja koja su političke i društvene prirode rješava zakonit i pobožan vladar koji se treba slušati i na kojega se treba pozivati, tako da se javno mišljenje i stavovi ne bi razlikovali. To važi samo ukoliko se vladar drži principa vjere i brine o interesima muslimana. Dokazani hadisi govore o tome da ih je Poslanik, s.a., postavio na "bijelu stazu" i pokazao im put. On je rekao: "Ostavljam vas na bijeloj stazi, čija je noć kao i njen dan. Ko god skrene sa nje, sigurno će zalutati."

Muslimanski narod danas prolazi kroz kritično historijsko doba i kulturnu prekretnicu. Ovaj muslimanski narod je izložen zlonamjernoj krstaškoj invaziji kojoj nema ravne još od vremena krstaških ratova iz srednjeg vijeka. Ti neprijatelji, uključujući krstaše, cioniste i njihove sluge, već dva vijeka vrijeđaju muslimanski narod i sakate njegove udove, šireći među njima političku, ideološku, etničku, sektašku, rasnu i regionalnu ljubomoru. Njihove ateističke i materijalističke ideje kao što su komunizam, egzistencijalizam, zapadnjački kapitalizam, socijalizam i slično, nametnuli su njihovi pioniri koji su se učvrstili i vladaju muslimanskim zemljama kako bi suzbili čisti i originalni Islam Poslanika Muhammeda, s.a. Kada god posvećeni muslimanski sinovi pokušaju da ujedine svoje redove kako bi primijenili Božiji zakon i njegove principe, pojave se agenti, špijuni i oportunisti od kojih se neki čak izdaju za naučnike kako bi ocrnili svijetlo lice Islama. Ti zli ljudi podržavaju despote i omogućavaju im da maltretiraju siromašne, crpe bogatstvo muslimanskog naroda i šire uticaj cionizma, kapitalizma, komunizma i ostalih zloupotrijebljenih teorija.

Muslimani se moraju naoružati znanjem i razumijevanjem. Oni moraju prepoznati namjere onih koji šire otrov neslaganja pomoću intriga ili pomoću falsifikovanih hadisa koji se mogu naći u nekim islamskim knjigama. Svi muslimani znaju da je Allahov Poslanik, s.a., upozorio na ove opasnosti za vrijeme svog Oprosnog hadža i rekao: "Onih koji mi pripisuju laži je mnogo, a biće ih još više. Ko god namjerno pogrešno prenese moje riječi, imaće svoje mjesto u vatri. Dakle, kada god primite neki hadis, uporedite ga sa Allahovom Knjigom i mojim

sunetom, (pa) koji se god slaže sa Allahovom Knjigom, uzmite ga, a koji god se suprotstavlja Allahovoj Knjizi i mom sunetu, ne prihvatajte ga.”²³⁷

Pošto smo svi svjesni ovih činjenica, onda za čije interese u sadašnjoj kritičkoj situaciji ti subverzivni pisci pišu knjige i časopise koji uzrokuju neslaganje i kontroverze među muslimanima, optužujući neke od njih za nevjeru i sijući sjeme mržnje i zlobe u njihovim dušama? Allahov Poslanik, s.a., kaže: “Nećete ući u džennet ako ne vjerujete, a nećete vjerovati ukoliko ne volite jedni druge. Da vas obavijestim o nečemu što treba da činite ukoliko volite jedni druge: širite mir među vama.”²³⁸

Takve intrige su, bez sumnje, motivisale svjetske imperijalističke sile koje se plaše marša islamskog naroda i velikih ljudskih, prirodnih i ideoloških potencijala koje on posjeduje. Muslimanski intelektualci, naučnici, pisci, govornici, pjesnici, državnici i svi oni kojima je Islam drag, morali bi odlučno ustati protiv takvih zavjera. Ovdje ćemo navesti nekoliko primjera iskrenih naučnih rasprava sa stranica islamske istorije radi naših čitalaca. Ibn Šehr Ašub u svojoj knjizi ‘Menakibu Ali Ebi Talib’ kaže: “Jedna žena je zavještala trećinu svog bogatstva da se u njeno ime potroši na milostinju, hodočašće i oslobađanje roba. Bilo je nedovoljno novca da se ispune svi ovi zahtjevi. Ebu Hanifa i Sufjan Sevri su bili upitani o tome. Oni su rekli: ‘Nađite nekoga ko je otišao na hadž, a nije mogao da ga obavi, i dajte mu pomoć; nađite nekoga ko treba da oslobodi roba ali nema dovoljno novca i dajte mu koliko nedostaje, a ostatak potrošite na milostinju.’ Onda je Mu‘avija ibn Ammar (drug Imama es-Sadika) upitao Imama za mišljenje o presudi. On je rekao: ‘Počnite sa hadžom jer je on obavezna dužnost, zatim dodajte koliko je potrebno za one usluge koje nisu obavezne.’ Kada je Ebu Hanifa bio obaviješten o tome, promijenio je svoje (prethodno) mišljenje.”²³⁹

Ebu-l-Kasim Baggar u djelu ‘El-Musned’ Ebu Hanife, tvrdi da je Hasan ibn Zijad rekao: “Čuo sam Ebu Hanifu kada je rekao, nakon što je bio upitan o tome ko je najobrazovaniji čovjek u religijskim naukama kojega je ikada vidio: ‘Dža‘fer ibn Muhammed. Kada je El-Mensur (abasidski halifa) poslao po njega, poslao je po mene i rekao mi: ‘O Ebu Hanifa, ljudi se okupljaju oko Dža‘fera ibn Muhammeda. Ti treba da pripremiš neka komplikovana pitanja.’ Tako sam pripremio četrdeset problema. Onda je Ebu Dža‘fer El-Mensur, dok je bio u Hiri (u Iraku), poslao po mene. Ušao sam. Imam Dža‘fer je sjedio sa njegove desne strane. Kada sam ga vidio, bio sam više ispunjen divljenjem kada sam njega vidio nego kada sam vidio halifu. Pozdravio sam ga. On mi je otpozdravio. Sjeo sam. Onda sam se okrenuo prema njemu. Halifa mu je rekao: ‘O Ebu Abdillah, ovo je Ebu Hanifa.’ ‘Da, poznajem ga,’ rekao je. Halifa se okrenuo meni i rekao: ‘O Ebu Hanifa, postavi Ebu Abdillahu tvoja pitanja.’ Počeo sam da ga pitam a on mi je odgovorio riječima: ‘Ti, dakle, kažeš da oni u Medini govore tako a mi govorimo ovako. Mi se možemo složiti sa vama, ili se složiti sa njima, ili se ne složiti ni sa jednim ni sa drugim.’ Ja sam postavio svih četrdeset pitanja. On je na sve njih odgovorio ne izostavljajući ni jednu jedinu stvar.’ Zatim je Ebu Hanifa rekao: ‘Najučevniji čovjek je (onaj koji je) najučevniji u razlikama između ljudi.’”²⁴⁰

Ova dva slučaja nam pomažu da shvatimo objektivni, naučni i metodski argument ovih problema. Islam prihvata takav doktrinarni metod jer on vodi do činjenica. Dakle, naučnici i istraživači bi trebalo da slijede ovaj metod i da ga se drže, umjesto što se bave bacanjem prašine u oči.

²³⁷ Šejh Abbas Kummi, ‘Sefinetu-l-bihar’, Babu-l-Kadi, str. 474.

²³⁸ Ebu Davud, ‘Sunen Ebi Davud’, IV tom, Bab ifša’ es-Selam, str. 350.

²³⁹ Hvarizmi, ‘El-Menakib’, V tom, citat iz djela ‘El-Haka’ik fi-l-dževami’ ve-l-fevarik’, I tom, str. 123, izdanje iz 1356. godine po hidžri.

²⁴⁰ Ibid. str. 122.

Šejh Mahmud Šaltut, rektor Univerziteta El-Azhar u Kairu, izrekao je presudu koja dozvoljava sljedbenicima različitih islamskih vjerskih pravaca – hanefijskog, hanbalijskog, malikijskog i šafijskog mezheba – da postupaju po imamijskom ili šiitskom mezhebu jednako kao i po ostalim islamskim mezhebima, jer je to, po njegovim riječima, zakonito i ispravno. Njega je u ovom mišljenju slijedio i sljedeći rektor El-Azhar, dr Muhammed Muhammed Fahham. Vrijedi navesti tekst presuda koje su oni u tom pogledu izrekli.

Upitali su Šejha Šaltuta: “Neki ljudi kažu da, ako musliman želi da obavlja svoj ibadet i ostale stvari na ispravan način, on mora slijediti jedan od četiri islamska mezheba među kojima nisu mezhebi imamijskih šiita niti zejdijskih šiita. Dakle, da li Vaša milost prihvata ovu ideju u njenoj potpunosti, i da li zabranjuje slijeđenje, na primjer, dvanaestaimamskih šiita?” Šejh je odgovorio:

1. “Islam ne primorava nijednog od svojih sljedbenika da slijedi neki određeni mezheb, i mi kažemo da svaki musliman ima pravo da slijedi, prije svega, bilo koji mezheb koji je vjerodostojno prenesen i čiji su važni postulati zabilježeni u njegovim određenim knjigama. Ko god je slijedio jedan od tih mezheba može prijeći u bilo koji drugi od njih, bez ikakvih zabrana.

2. Dža‘ferijska škola, koja je poznata pod nazivom imamijska škola duodecimalnih šiita, je škola u kojoj je dozvoljeno vršiti ibadet, baš kao i u svim drugim sunitskim školama. Nužno je da muslimani to znaju i da se oslobode nepravednih predrasuda prema određenim vjerskim školama...”

Mahmud Šaltut

Marhum dr. Muhammed Muhammed Fahham, rektor El-Azhar, komentarišući presudu Šejha Šaltuta je rekao: “Neka se Allah smiluje Šejhu Šaltutu koji je primijetio važnost, i u svojoj kategoričnoj presudi, pokazao hrabrost, jer je dozvolio slijeđenje imamijske šiitske škole, smatrajući je za islamsku pravnu školu koja se zasniva na Allahovoj Knjizi, sunnetu i najtačnijim dokazima. Molim Allaha da podari uspjeh onima koji postupaju po ovom zdravom načinu predstavljanja među braćom. ‘I reci: Trudite se! Allah će trud vaš vidjeti, a i Poslanik Njegov i vjernici...’ (Kur’an, 9:105). Naša posljednja dova je: neka je hvala Allahu, Gospodaru svijetova.”

Muhammed Muhammed Fahham

Jasno je, dakle, da je put ka ujedinjavanju naroda široko otvoren pred vjernim sinovima Islama. Oni moraju ujediniti svoje redove, odbaciti svoja sitna neslaganja i predrasude, iskorijeniti uzroke razdvajanja i podvrgnuti naučna gledišta istraživanju i diskusiji. Tražimo od muslimana cijelog svijeta da shvate kritičnu političku i društvenu situaciju kroz koju prolazi ummet i da s ljubavlju i pažnjom gledaju jedni na druge, te da prepoznaju one koji uzrokuju predrasude.

Na kraju, molimo Uzvišenog i Svemogućeg Allaha da nam pomogne da ujediniamo redove ovog naroda i da se sačuvamo od onih koji provociraju nered među muslimanima i koji spriječavaju primjenu Božijih zakona. Slabljenje muslimanskih redova i prouzrokovanje podjela među njima ne može služiti nikome drugome do Allahovim neprijateljima i može pomoći samo tiranima.

“I reci: Trudite se! Allah će trud vaš vidjeti, a i Poslanik Njegov i vjernici...” (9:105)

Neka je hvala Allahu, Gospodaru svijetova.

Prijevod završen u Beogradu, u subotu, 25. jula 1998.

Nataša Jevtović

SADRŽAJ

PREDGOVOR	4
EHLUL BEJT U ČASNOM KUR'ANU	6
1. Ajet o čistoći (Tathir)	6
2. Ajet o ljubavi (meveddet)	9
3. Ajet o proklinjanju (Mubahala)	11
4. Ajet o blagoslovu (salavat)	14
7. Sura Insan (Dahr)	17
8. Ostali ajeti iz Časnog Kur'ana	19
EHLUL-BEJT U POSLANIKOVIM HADISIMA	21
1. Hadis o dvije dragocjenosti (Sekalejn).....	22
2. Hadis o lađi (Sefina).....	25
3. Hadis o sigurnosti od neslaganja	26
4. Hadis o pokrivaču (Kisa).....	26
5. Hadis o ljubavi (Meveddet)	27
6. Ostali hadisi	28
KUR'AN I UČENJACI ŠKOLE EHLUL BEJTA.....	30
KUR'AN U HADISIMA EHLUL BEJTA	34
PRINCIPI ZA RAZUMIJEVANJE I TUMAČENJE KUR'ANA	36
POSLANIKOV SUNNET I ŠKOLA EHLUL BEJTA	38
Klasifikacija sunneta	41
IMAMI EHLUL BEJTA BILI SU PRENOSIOCI POSLANIKOVIH HADISA	43
El-Mahdi iz Ehlul Bejta	49
TEVHID (MONOTEIZAM) PREMA ŠKOLI EHLUL BEJTA	51
BOŽIJA PRAVDA I OBJAŠNJENJE LJUDSKOG PONAŠANJA	54
EHLUL BEJT I ZABLUDJELE GRUPE	58
METOD EHLUL BEJTA U PODUČAVANJU NJIHOVIH DRUGOVA.....	61
POLITIČKA ULOGA EHLUL BEJTA.....	62
OSVRT NA ISLAMSKE PRAVNE ŠKOLE	71
MUSLIMANI SU JEDAN NAROD	74